

**Univerzita Karlova v Praze**  
**Fakulta humanitních studií**  
**Katedra studií občanské společnosti**

Diplomová práce

**ROLE KURDSKÉHO OBČANSKÉHO SDRUŽENÍ V PROCESU  
INTEGRACE KURDŮ DO ČESKÉ SPOLEČNOSTI**

Vedoucí práce:

**Dr. Dana Moree**

Autor:

**Mgr. Daniela Pettrichová**

**Praha 2011**

### **ZÁVAZNÉ PROHLÁŠENÍ**

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně a s použitím pramenů a literatury řádně citovaných a uvedených v seznamu literatury. Práci jsem nevyužila k získání jiného nebo stejného titulu.

Souhlasím s tím, že tato diplomová práce může být zveřejněna v elektronické knihovně FHS UK a může být využita i jako studijní text.

V Praze dne 13. 9. 2011

.....  
podpis

## **PODĚKOVÁNÍ**

Děkuji vedoucí diplomové práce Dr. Daně Moree za odborné vedení a cenné rady, které mi v průběhu psaní poskytovala.

Dále bych ráda poděkovala Kurdskému občanskému sdružení a zejména jeho předsedovi Ing. Rachidu Khalilovi za jeho čas a ochotu. Zároveň děkuji všem Kurdům, kteří se zúčastnili výzkumného šetření a pomohli mi tak koncipovat empirickou část. Vážím si jejich spolupráce a důvěry, kterou ve mě vložili.

## **ABSTRAKT**

Teoretická východiska diplomové práce s názvem *Role Kurdského občanského sdružení v procesu integrace Kurdů do české společnosti* jsou orientována na vymezení základních pojmů (integrace, občanská společnost, sdružení migrantů). Teoretická část také stručně vystihuje legislativní dopad migrace na českou občanskou společnost, zakotvuje občanský sektor v integračním procesu, vymezuje typy a funkce sdružení migrantů. Vedle toho je v práci popsána migrace Kurdů a způsoby jejich sdružování uvnitř hostitelské společnosti.

Výzkumné šetření je zaměřeno na analýzu dotazníkového šetření Kurdů žijících v České republice ve věku 15 let a více. Výzkumný vzorek byl tvořen 27 osobami. Pro analýzu fungování a významu vybraného sdružení pro Kurdy byla zvolena metoda zúčastněného pozorování na schůzích či akcích sdružení a individuální interview. Poslední kapitola práce je tvořena zhodnocením získaných dat, obsahuje též doporučení pro další činnost Kurdského občanského sdružení.

## **KLÍČOVÁ SLOVA**

Integrace, Kurdové, Kurdské občanské sdružení, migrace, občanská společnost, občanský sektor, sdružení migrantů

## **SYNOPSIS**

The principal objective of this thesis, entitled *The Role of the Kurdish Civic Association in the Integration of the Kurds into Czech Society*, focuses on defining the basic terms (integration, civic society, migrants' association), and briefly describes the legislative impact of migration on Czech civil society. The role of the established civic sector in the integration process is outlined, and types and functions of migrants' associations are defined. In addition, insight into the migration of the Kurds and their ways of associating within a host society is provided.

Research data is based on analyzed questionnaire results: surveys completed by a research pool of 27 Kurds living in the Czech Republic, aged 15 and over. Participant observation at Kurdish meetings and events - both formal and informal, and individual interviews were the methods of choice for evaluating the importance and function of the Kurdish civic association. In conclusion, evaluated data has been summarized and recommendations given for further activities of the Kurdish civic association.

## **KEY WORDS**

Integration, Kurds, Kurdish civic association, migration, civic society, civic sector, migrant association

# OBSAH

---

ÚVOD.....	8
TEORETICKÁ ČÁST .....	11
1 LEGISLATIVNÍ DOPAD MIGRACE NA ČESKOU OBČANSKOU SPOLEČNOST .....	11
1.1 Občanská společnost .....	12
1.2 Integrační politika České republiky se zřetelem na sebeorganizování cizinců .	13
1.3 Legislativní podmínky sdružování v organizacích občanského sektoru .....	16
1.4 Shrnutí .....	19
2 INTEGRAČNÍ PROCES A ROLE OBČANSKÉHO SEKTORU .....	20
2.1 Integrace .....	20
2.2 Role občanského sektoru v integračním procesu .....	23
2.3 Shrnutí .....	27
3 SDRUŽENÍ MIGRANTŮ .....	28
3.1 Typy a vznik organizací migrantů .....	29
3.2 Role sdružení migrantů.....	31
3.3 Shrnutí .....	35
4 MIGRACE A SDRUŽOVÁNÍ KURDŮ .....	36
4.1 Migrační vlny Kurdů .....	36
4.2 Sebeorganizování Kurdů v diaspoře.....	41
4.3 Shrnutí .....	42
5 KURDSKÉ OBČANSKÉ SDRUŽENÍ.....	43
5.1 Kurdské občanské sdružení (KOM-KURD) .....	43
5.2 Shrnutí .....	46
EMPIRICKÁ ČÁST .....	47
6 METODOLOGIE.....	47
6.1 Cíle výzkumu.....	47
6.2 Respondenti a jejich výběr .....	48
6.3 Výzkumné techniky .....	48
6.4 Role výzkumníka.....	51
6.5 Průběh neboli postup při získávání dat.....	51
7 ANALÝZA VÝSLEDKŮ VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ .....	56
7.1 Výsledky dotazníkového šetření.....	56

7.1.1	Charakteristika výzkumného vzorku.....	56
7.1.2	Okruh A: Kurdské občanské sdružení.....	59
7.1.3	Okruh B: Vazba na krajany a kurdskou kulturu.....	69
7.1.4	Okruh C: Česká společnost.....	72
7.2	Popis pozorování.....	74
7.3	Výsledky rozhovorů.....	76
7.4	Shrnutí.....	78
8	ZÁVĚRY ŠETŘENÍ A DOPORUČENÍ.....	80
8.1	Zodpovězení výzkumné otázky a hypotéz.....	80
8.2	Zhodnocení použitých metod.....	85
8.3	Doporučení.....	86
	ZÁVĚR.....	89
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	92
	SEZNAM GRAFŮ A TABULEK	
	SEZNAM PŘÍLOH	
	SLOVNÍK DŮLEŽITÝCH POJMŮ A NÁZVŮ	
	MEDAILON AUTORKY	
	REJSTRÍK	

## ÚVOD

---

Česká republika od počátku 90. let, kdy otevřela své hranice, ve své integrační historii značně pokročila a postupně vyvinula systém vládní i nevládní pomoci imigrantům. Vznikají nejrůznější studie, které se věnují tématům od pracovní migrace, zdravotní péče cizinců a strategie integrace až po popis jednotlivých komunit žijícím na našem území. Fungování migrantských organizací, ačkoliv je diskutováno jako nezbytná součást systému, je však stále okrajovým tématem.

Díky zaměstnání v nestátní neziskové organizaci (v textu i jako NNO), jejíž cílovou skupinou jsou imigranti, se autorka dostala do kontaktu s kurdskou menšinou a představiteli jejich sdružení. Zjistila, že v českém prostředí nejsou k dispozici téměř žádné odborné informace o této skupině migrantů, zcela chybí statistické ukazatele a i informovanost české veřejnosti není příliš velká. Z tohoto důvodu se rozhodla věnovat téma své diplomové práce právě této menšině, konkrétně se zaměřila na roli Kurdského občanského sdružení v procesu integrace Kurdů do české společnosti. Dílčím cílem práce proto je představit fungování tohoto sdružení migrantů působící na území ČR, včetně jeho významu pro své členy.

I v dalších tematických okruzích je čerpáno především ze zahraničních pramenů. Pokud není dostupný jejich český překlad, je využito překladu vlastního, autorského. Diplomová práce je členěna do teoretické a empirické části, každá kapitola obsahuje stručné shrnutí, které má vyzdvihnout nejdůležitější postřehy.

První kapitola nejprve představuje to, jak migrace (respektive zapojení migrantů do většinové společnosti) ovlivňuje občanskou společnost. Důležitým aspektem, který je potřeba vzít v úvahu při čerpání informací z literatury, je nedostatek materiálů o vlivu migrace na občanskou společnost. Samo téma občanské společnosti v českých podmínkách není dostatečně prozkoumáno.<sup>1</sup> Ve vztahu k migrantům se píše především o roli neziskového sektoru v integračním procesu (autoři Szczepaniková, 2010; Trbola a Rákoczyová, 2008) a menšinových organizacích (autoři Leontiyeva, 2006; Moravcová, 2009; Maxová, 2006; Jindrová, 2006). Další dílčí podkapitola ve stručnosti nastiňuje

---

<sup>1</sup> „Za posledních dvacet let se je (pozn. téma občanské společnosti) pokusila v České republice a českých souvislostech uchopit a zpracovat řada autorů, teoretiků i praktiků, představitelů pravděpodobně všech společenských věd. Přesto nelze říci, že reprezentativních či dokonce autoritativních publikací bychom měli k dispozici příliš mnoho (Hyánek, 2011, s. 169).“



kontext integračních snah v České republice a jejich zakotvení v příslušných legislativních normách. Poslední podkapitola představuje nástroje, které má česká společnost vyvinuty nejen k začlenění cizinců do české společnosti, ale zejména k seberealizaci cizineckých komunit v menšinových institucích.

Druhá kapitola především definuje pojem integrace a jeho sociální dimenzi. Při jeho výkladu převážně čerpá z Berryho pojetí (1997, 2001), které bylo aplikováno i do výzkumné části této práce, především do dotazníkového šetření. Na obecné úrovni definuje roli občanského sektoru v integračním procesu migrantů, aby v následující kapitole mohly být popsány specifické funkce sdružení migrantů.

Třetí kapitola diplomové práce předkládá základní členění typů organizací migrantů, pojednává o možných důvodech jejich zakládání. Popisuje jejich specifické funkce na základě dělení Cordera-Guzmána (2005).

Kapitola čtvrtá a pátá se věnují Kurdům a jejich organizacím. Nejprve je popsána migrace Kurdů do Evropy a České republiky. O Kurdech v České republice toho nebylo mnoho napsáno a naprosto chybí základní data. Nejrůznější druhy statistik nezaznamenávají přesný počet příslušníků této skupiny u nás. V českém prostředí se Kurdům věnuje především Petr Kubálek, který je redaktorem webových stránek Kurdové a Kurdistan<sup>2</sup>, v drobné míře také Macek (1996) a Bureš (2008). První publikaci s názvem *Kurdistán a Kurdovia* v našem prostředí publikoval Abdul Rahman Chassemlou (1964). Významným zdroje o Kurdech v ČR je i bakalářská práce Magdalény Vovsové (1996). Bylo zmíněno sdružování Kurdů v diaspoře, aby bylo patrné, nač je v zahraničí kladena pozornost ze strany významných kurdských organizací. Pátá kapitola je věnována popisu Kurdského občanského sdružení, který byl sestaven na základě různých podkladů (stanov, webových stránek a rozhovoru s předsedou sdružení).

Empirická část se sestává ze tří kapitol. Šestá kapitola diplomové práce se věnuje metodologii, stanovuje cíl, výzkumné techniky a popisuje průběh šetření. Hlavním tématem a výzkumným záměrem pro tuto práci je analýza role Kurdského občanského sdružení v procesu integrace Kurdů do české společnosti. Práce kombinuje kvantitativní a kvalitativní výzkum. Cílem této práce je získat odpověď na otázku, jestli a jak Kurdské občanské sdružení přispívá k sociální integraci Kurdů v České republice. Pro zpracování a vyhodnocení dotazníkového šetření byly stanoveny dvě základní hypotézy: *Kurdské*

---

<sup>2</sup> Kurdové [online]. (2011). Kurdové a Kurdistan [cit. 2. 4. 2011]. Dostupné z: <<http://kurdove.ecn.cz/>>.

*občanské sdružení přispívá k sociální integraci Kurdů a Členové sdružení očekávají, že sdružení bude rozvíjet svou servisní funkci.* Data relevantní k výzkumné otázce však byla získávána i prostřednictvím individuálních rozhovorů s Kurdy a na základě zúčastněného pozorování na členských schůzích a akcích sdružení.

Následující kapitola představuje zjištěné výsledky, údaje z dotazníkového šetření jsou zpracovány do tabulek a grafů s popisným vysvětlením a vlastní interpretací. Grafy i tabulky byly vytvořeny autorkou diplomové práce. Zúčastněné pozorování je zpracováno popisným způsobem s důrazem na informace relevantní pro tento výzkum. Výsledky z rozhovorů jsou uceleny do souvislého textu a doplněny o citace interviewovaných osob, které nejsou nikde v práci představeny, protože u takto málo početné skupiny hrozí odvození totožnosti. Informace od dotazovaných osob byly získány i s podmínkou na jejich anonymitu.

Poslední kapitola empirické části diplomové práce se věnuje ověření platnosti stanovených hypotéz, zodpovězení výzkumné otázky a z toho plynoucích doporučení pro další činnost Kurdského občanského sdružení.

## TEORETICKÁ ČÁST

### 1 LEGISLATIVNÍ DOPAD MIGRACE NA ČESKOU OBČANSKOU SPOLEČNOST

---

Po roce 1989 do České republiky začalo přicházet stále více cizinců - v současné době již můžeme hovořit o tom, že se Česká republika z tranzitní země transformovala na zemi cílovou (Rabušic, Burjáněk, 2003).

Od devadesátých let počet legálně usazených cizinců v České republice postupně vzrůstal. V roce 1993 na tomto území pobývalo necelých 80 000 cizinců s různými formami pobytu. Po přijetí zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR, ve znění pozdějších předpisů, který vstoupil v platnost 1. ledna 2000 a který podstatně zpřísnil vstupní a pobytové podmínky cizinců v ČR, byl zaznamenán pokles o 30 000 osob. Za nedlouho však bylo možné sledovat nově vzrůstající tendenci, neboť již v červenci 2001 byla přijata zmírňující novelizace tohoto zákona. Tento růst nadále trvá. K 31. květnu 2011 se počet cizinců s povoleným a evidovaným pobytem v ČR zvýšil o několik set tisíc od roku 1993, přesněji na necelých 420 000 osob (ČSÚ [online], 2009).

Je tedy patrné, že narůstající počet cizinců je v současné době trvalým trendem české společnosti. Proto je potřeba věnovat pozornost migraci a soužití s imigranty. Dle odborné veřejnosti by vývoj integračních tendencí měl směřovat k začlenění cizinců do společnosti jako její plnohodnotné součásti. Měla by jim být přiznána většina občanských a politických práv.

Jelikož migranti tvoří heterogenní skupinu, neboť pochází ze zemí, v nichž existuje různá míra rozvinutosti občanské společnosti, liší se jednotlivé národnostní skupiny v míře zapojení do občanské společnosti v hostitelské zemi.

Dopad migrace je značný v mnoha oblastech, jednou z výrazných oblastí je změna legislativy, kterou lze sledovat i v souvislosti s institucionalizovanou formou občanské společnosti. Předtím než bude popsán postoj českého státu k imigraci, způsob integrace cizinců, konkrétní legislativní opatření umožňující sebeorganizování cizinců, je potřeba vyjasnit pojmy *občanská společnost* a *občanský sektor*, které prostupují celou touto prací.

## 1.1 Občanská společnost

Občanská společnost je definována jako „*prostor svobodného občanského jednání a sdružování mezi rodinou, trhem a státem*“ (Skovajsa, 2010, s. 62). Dle Linze a Stepana (1996, in Skovajsa, 2010) se občanská společnost vyznačuje sebeorganizujícími skupinami, hnutími a jednotlivci relativně nezávislími na státu, jejichž společným cílem je artikulace hodnot, sdružování, pěstování solidarity a prosazování svých zájmů.<sup>3</sup>

Pihrt (in Mácha, 2003) označuje občanskou společnost za „*společnost minus stát*“, kdy plnoprávními členy společnosti jsou pouze příslušníci střední vrstvy. Vyšší vrstvy se v oblasti občanské společnosti angažovat nemusí, protože svých potřeb a cílů mohou dosáhnout jinými, zejména ekonomickými cestami. Nižší vrstvy se naopak angažovat nemohou, neboť - přestože mají největší potřebu - postrádají potřebné materiální zázemí a vzdělání (Mácha, 2003). Snad i z tohoto důvodu je velmi těžké, aby se cizinecké spolky staly plnohodnotnou součástí občanské společnosti, jelikož jim chybí potřebné informace, kulturní kontext apod.

*Občanská společnost migrantů (Migrant Civil Society)* je definována jako komunitní organizace, sociální hnutí, místní organizace, kostely, náboženské organizace, sociální kluby a jiné organizované skupiny, které reprezentují zájmy migrantů a působí mezi trhem, domácností a státem (Fox, Rivera-Salgado, 2004; Bada, Fox, Selee, 2006 in Theodore, Martin, 2007).

Teoretická nevyjasněnost a pluralita koncepcí vede k neexistenci jednotné definice občanské společnosti. Občanská společnost bývá ztotožňována s třetím sektorem, někdy se sektorem neziskovým či se sociální ekonomikou. Podle nejběžnějšího výkladu, který používá Rada vlády pro nestátní neziskové organizace, zastupují českou občanskou společnost pouze neziskové organizace (občanská sdružení, obecně prospěšné společnosti, nadace a církevní zařízení). Takto institucionalizovanou občanskou společnost shrnujeme pod užší pojem občanský sektor.

Přístup migrantů do jednotlivých složek občanského sektoru musel projít svým vývojem, stejně tak jako se musely upravovat právní normy v jiných odvětvích (přístup na pracovní trh, ke vzdělání atd.). Tento vývoj je vhodné ukotvit v celkovém rámci integrační politiky České republiky.

---

<sup>3</sup> Prvek aktivní participace na společenském nebo politickém životě zdůrazňují i další autoři, např. Bačuvčík (2006).

## 1.2 Integrovaná politika České republiky se zřetelem na sebeorganizování cizinců

Do fungování společnosti zasahují zejména dva principy: princip občanské rovnosti a princip lidské důstojnosti (Sokol, 2009). Princip občanské rovnosti je založen na většinovém přístupu, kdy vláda potřebuje podporu a důvěru občanů, musí tedy být vládou většiny. Oproti tomu princip lidské důstojnosti počítá se svobodou a odpovědností každého člověka, jak vést svůj život podle svého nejlepšího přesvědčení. Přesto Sokol (2009, s. 16) upozorňuje, že právě *„postoj k menšinám je citlivým indikátorem toho, jak dalece se daná společnost dokáže ubránit svůdné představě co největšího štěstí a dokáže si sama uložit jistá omezení své vlády a moci nad druhými, kteří si štěstí představují jinak.“* Zároveň zdůrazňuje, že lidská práva nemohou být dána ústavou nebo státem, ale záleží zejména na tom, jak je budou respektovat sami občané. Jak bude většina respektovat práva menšin, tedy omezovat sama sebe, a zároveň jak menšina bude respektovat práva většiny.

Integrovaná politika<sup>4</sup> České republiky se postupně formuje od roku 1989, během svého vývoje postupovala od obecného řešení až po dílčí, specializované. Praxe odhalovala nedostatky a nutila politiky utvářet pravidla pro jednotlivé segmenty integrace. Integrovaná politika se zaměřila především na práva a povinnosti, které mají cizinci vůči českému státu, nastavila podmínky přístupu cizincům na pracovní trh. Cizinci se postupem času začaly zapojovat do společenského a politického a měli zájem na něm čím dál víc participovat. Český stát za nedlouho musel nastavit i podmínky pro sdružování migrantů.

Baršová a Barša (2005) formování české migrační politiky po roce 1989 rozdělují do tří etap. První dvě období (1990-1996, 1996-1999) se vyznačují tvorbou a zpřísňující se úpravou zákona o pobytu cizinců, a následně jeho harmonizací s legislativou EU. Po přijetí nového cizineckého zákona a zákona o azylu s účinností k 1. lednu 2000 nastává třetí období (1999-2003), kdy teprve dochází k formulaci celkové integrované strategie státu. V tomto období byla zřízena Komise ministerstva vnitra pro integraci cizinců a vztahy mezi komunitami. Odpovědnost za realizaci integrované politiky byla postupně přesouvána na nižší územně-správní celky. Pozornost byla zaměřena na posílení spolupráce s neziskovým sektorem, zejména zaváděním dotačních řízení. Začalo vznikat mnoho organizací specializujících se na pomoc cizincům. Výzkumníci se soustředili na sběr dat

---

<sup>4</sup> Soubor opatření, která směřují k podpoře procesu integrace přistěhovalců, tedy k jejich začlenění a přijetí do klíčových institucí, vztahů a pozic hostitelské společnosti (Boswick, Hermann, 2006 in Rákoczyová, Trbola, 2008).

o cizineckých komunitách a tvorbu analýz. Ve spolupráci s neziskovým sektorem vznikaly také praktické materiály pro cizince (příručky, informační portály). Česká republika na začátku tohoto období formulovala zásadní politický dokument *Zásady koncepce integrace cizinců na území České republiky*, který je přílohou Usnesení vlády číslo 689 ze 7. 7. 1999. V Zásadách je obecně formulována politika vlády ČR vůči legálně a dlouhodobě usazeným cizincům, tedy cizincům pobývajícím na území ČR déle než jeden rok nebo osobám s trvalým pobytem. Tyto stanovené zásady jsou základním východiskem a nástrojem politiky vlády pro přípravu Koncepce integrace cizinců na území České republiky (dále jen KIC).

Pro diplomovou práci je důležité zmínit, že hned druhá zásada pamatuje na cizinecké komunity, které „*jsou pokládány za integrální a obohacující součást společnosti a za plnohodnotné a nezbytné partnery při vytváření multikulturní společnosti*“ (Zásady [online], 1999).

Významným dokumentem na poli začleňování cizinců do majoritní společnosti je **Koncepce integrace cizinců**. Dokument je každoročně aktualizován a stanovuje oblasti, kterým je pro daný rok potřeba věnovat zvýšenou pozornost. Autorka této práce provedla vlastní analýzu Koncepcí od roku 1999 až do roku 2010, v níž se soustředila, jak je v tomto strategickém dokumentu státu zapracována možnost sebeorganizování cizinců, popřípadě viděna jejich role v integračním procesu. Nejčastěji se lze dočíst o čtyřech základních bodech: znalost českého jazyka, ekonomická soběstačnost, orientace cizince ve společnosti a vztahy cizince s členy majoritní společnosti. Tyto oblasti jsou v daný rok více či méně akcentovány, obecněji nebo detailněji definovány. Zpočátku byl kladen důraz na vznik materiálů a příruček pro cizince, které by zvyšovaly jejich informovanost, a zároveň na rozvoj sociálního a právního poradenství. Dnes se již tyto služby považují za nedílnou součást integrace a pozornost je cílena na oblasti, které ještě potřebují posílit. Tak např. v roce 2003 byla (mimo jiné) věnována pozornost rozvoji kulturního a náboženského života cizinců, což v současnosti není explicitně vyjadřováno, ale jistě to spadá do oblasti společných vztahů. V témže roce byl konkrétně podpořen rozvoj vztahů cizinců a jejich komunit s občany, vznik některých NNO a sdružení cizinců. Podpora vzniku sdružení migrantů byla vyjádřena i v následujícím roce. Roku 2004 byl také podporován vznik komunitních a multikulturních center včetně mediálních projektů a aktivit. Od roku 2009 politika integrace spočívala především na principech praktické spolupráce všech, kdo mohou přispět k úspěšnému průběhu integrace. Úsilí bylo směřováno zejména na podporu

nově vzniklých integračních center<sup>5</sup> a občanské společnosti (především v regionech, kde integrační centra vznikla).

Při sledování projektů, které výrazně mohly zasáhnout do vzniku a fungování občanských sdružení migrantů, lze zmínit ojedinělý projekt svého druhu, a to projekt nesoucí název „Integrace cizinců a podpora organizací a sdružení komunit cizinců na území České republiky“, jež Ministerstvo práce a sociálních věcí realizovalo prostřednictvím Mezinárodní organizace pro migraci (dále jen IOM).<sup>6</sup> Základní myšlenka projektu čerpala z kanadské praxe, „*kteřá považuje agentury a neziskové organizace etnických komunit za nejvhodnější nástroj k integraci v dané komunitě. Programy řízené samotnými cizinci jsou pokládány za mnohem efektivnější, protože odráží přímo potřeby lidí, kterým jsou určeny. (...) Organizace etnických komunit hrají v integraci migranta do nové hostitelské společnosti nezastupitelnou roli. Jsou v pozici mediátora mezi svou krajskou komunitou a novou hostitelskou komunitou*“ (IOM [online], 2009). Sdružení komunit byla podporována nejen finančně, ale byla zaškolená v psaní projektů a fundraisingu, aby v příštím období byla schopná sama rozvíjet své kapacity a fungovat samostatně. Od skončení tohoto projektu však dále nebyla pomoc tohoto druhu výrazně poskytována, ačkoliv v zahraničí je na ni kladen důraz. V zahraničí jsou běžnou součástí projekty, které rozvíjí schopnosti migrantů, tak aby tyto lidé mohli lépe pomáhat své komunitě.<sup>7</sup>

O tom, že sdružení migrantů v České republice nejsou vnímána jako plnohodnotný partner, napovídá i fakt, že nejdříve bylo migrantům odpíráno základní právo na sdružování, neboť nemohli založit vlastní občanské sdružení bez přítomnosti tří českých občanů, kteří museli sestavit přípravný výbor zakládáního sdružení. Možnosti sebeorganizování cizinců v občanských sdruženích jsou vymezovány českou legislativou, která prošla určitým vývojem.

---

<sup>5</sup> Centra na podporu integrace legálně pobývajících cizinců ze třetích zemí jsou postupně od roku 2009 zřizována ve všech krajích. Záměrem Ministerstva bylo vybudovat síť center, které by po celém území ČR poskytovaly podobné služby.

<sup>6</sup> V rámci tohoto projektu v roce 2003 vznikly webové stránky Doma v České republice, které jsou aktualizovány dodnes. Domavcr. [online]. (2011). Doma v České republice [cit. 6. 2. 2011]. Dostupné z: <<http://domavcr.cz/>>.

<sup>7</sup> Např. projekt MAPID ([online], 2011), Capacity Building Workshop for Women Leaders of Diaspora Associations ([online], 2011)

### 1.3 Legislativní podmínky sdružování v organizacích občanského sektoru

Účast na sdružování v zájmových organizacích nabízí nejširší možnost politické a občanské participace cizinců. Samo sdružovací (spolkové) právo je považováno za pilíř občanské společnosti (Uhl, 2003).

Právo svobodně se sdružovat, vytvářet spolu s jinými jedinci spolky, svazy, kluby, společnosti a sdružení je ústavně garantováno všem. „*Jde o ústavní záruku vytvářet sdružení ať už v podobě institucionalizované, tj. jako právnickou osobu s vlastní subjektivitou či naopak jako neformální sdružení právním řádem neupravené a jako nový samostatný subjekt práva tedy nevznikající* (Bartoň in Klíma, 2007, s. 485 – 486).“

Toto právo se řídí obecným zákonem o sdružování občanů a několika dalšími zákony. Specifickými případy práva sdružovacího je právo sdružování v politických stranách a politických hnutích, sdružování v církvích a sdružování v odborech. Pro účely diplomové práce se kapitola zaměří na právo sdružování ve spolecích, společnostech a jiných sdruženích, jež je ústavně zakotveno v čl. 20 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (v textu jako LZPS) a konkrétněji upraveno zákonem č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů. Přesto jsou zde také uvedeny základní informace i ke zbylým právům.

Sdružování v profesních komorách se odvíjí od jednotlivých typů povolání a je tak rozlišeno do mnoha speciálních zákonů, v nichž neexistuje jednotný přístup cizinců k těmto povoláním. Občanství není podmínkou členství v některých profesních komorách, kde pro členství postačuje sídlo nebo bydliště na území ČR. Takovými komorami je např. Česká lékařská komora, Česká stomatologická komora, Česká advokátní komora a další (Uhl, 2003).

Na sdružování v odborových organizacích dopadá obecná úprava zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, a to s určitými odchylkami, které vyplývají ze zvláštního režimu, který je pro odbory stanoven. Sdružování v odborových organizacích je založeno na tzv. evidenčním principu, který je projevem nezávislosti vzniku odborů na státu; vzhledem k tomu, že ke vzniku odborové organizace není třeba povolení ze strany orgánů státu, vznik odborů se pouze oznamuje (Uhl, 2003). Odborová organizace může vzniknout i evidencí u odborového svazu, ale v tomto případě není samostatnou právnickou osobou, ale organizační jednotkou odborového svazu. Odborové organizace jsou zakládány



zaměstnanci, proto předpokladem členství v odborech je skutečnost, že cizinec je legálně zaměstnán.

Sdružování ve čtyřech typech nestátních neziskových organizací tvořící občanský sektor není cizincům odepíráno. Sdružování v církvích se řídí zákonem č. 3/2002 Sb., o církvích a náboženských společnostech, a výslovně počítá s variantou, že členy přípravného výboru mohou být cizinci s trvalým pobytem v České republice: „*Návrh na registraci církve a náboženské společnosti podávají ministerstvu nejméně tři fyzické osoby, které dosáhly věku 18 let, mají způsobilost k právním úkonům a jsou občany České republiky nebo cizinci s trvalým pobytem v České republice*“ (zákonu č. 3/2002 Sb., § 10). Účast cizinců v církevních organizacích není nikterak omezena.

Obecně prospěšné společnosti mohou být zakládány fyzickými či právnickými osobami, aniž by zákon stanovil jakékoliv omezující podmínky, proto z tohoto typu NNO nejsou vyloučeni ani cizinci. Nadace nebo nadační fondy nejsou omezovány, zahraniční nadace a nadační fondy na území ČR fungují za stejných podmínek. Stejně tak občanská sdružení mohou být zakládána všemi fyzickými osobami, tedy i cizími státními příslušníky.

Diplomová práce se zaměřuje na fungování občanského sdružení, ve kterém se sdružují cizinci. A jak již bylo uvedeno výše, k rovnocennému postavení cizinců při zakládání občanských sdružení v České republice se muselo dospět. Pro pochopení celého procesu je nutná znalost změn v legislativě, která ovlivňovala způsob zakládání tohoto typu organizace.

„*Zákon č. 83/1990 Sb. o sdružování občanů, který provádí čl. 20 LZPS, ač byl přijat již před LZSP, používá sice termín občan, což ovšem podle tehdejší právní terminologie a podle výkladového pravidla samotné LZPS znamenalo každou fyzickou osobu. Podle Ústavy a dalších mezinárodních úmluv o lidských právech má tedy každý právo se sdružovat, k čemuž patří i možnost založit sdružení nadané právní subjektivitou*“ (Uhl, 2003, s. 31). Ministerstvo vnitra ovšem cizincům upíralo právo založit občanské sdružení, a to s poukazem na existenci staršího zákona č. 116/1985 o podmínkách činnosti organizací s mezinárodním prvkem v Československé socialistické republice, jehož existence prý nutila úředníky považovat sdružení složené výlučně z cizinců nikoli za občanské sdružení ve smyslu sdružovacího zákona (kde je registrační princip), nýbrž za organizaci s mezinárodním prvkem podle zákona 116/1985, který stojí na povolovacím principu (Uhl, 2003).

Cizinci mohli do občanských sdružení neomezeně vstupovat, založit ho však dle výkladové praxe Ministerstva vnitra mohli pouze v tom případě, když přípravný výbor tvořili alespoň tři čeští státní příslušníci. Takto vzniklé sdružení již neměnilo svůj právní režim, i když jeho část občané opustili a zůstali v něm pouze cizinci.

Právní úprava tedy zahrnovala z hlediska vzniku a podmínek činnosti sdružení dva rozdílné režimy (registrační podle zákona č. 83/1990 Sb. a povolovací dle zákona č. 116/1985 Sb.), což bylo v rozporu s příslušnými mezinárodními úmluvami (např. i Evropskou úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod) a LZPS. Na tento rozpor bylo opakovaně upozorňováno ze strany NNO a zmiňován byl i v oficiálních zprávách o stavu dodržování lidských práv v České republice<sup>8</sup>. Posléze byla rozporná praxe Ministerstva vnitra odstraněna úpravou práva sdružovacího v příslušných legislativních normách a byly stanoveny shodné podmínky pro občany ČR i cizince. Dne 27. dubna 2006 nabyl účinnosti zákon č. 161/2006 Sb., jehož součástí je i úprava zákona č. 116/1985 Sb., o podmínkách činnosti organizací s mezinárodním prvkem v ČSSR, ve znění pozdějších předpisů. Změna zákona č. 116/1985 Sb. zrušila organizačně právní formu právnické osoby s názvem „organizace cizích státních příslušníků“ a dosavadní organizace cizinců jsou nyní považovány za občanská sdružení registrovaná podle zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů. V návaznosti na tuto změnu byly organizace cizích státních příslušníků Ministerstvem vnitra zařazeny do databáze občanských sdružení. Následně byla schválena i novela zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů, která mj. nahrazuje údaje o rodných číslech členů přípravného výboru údaji o datu narození. Na základě těchto legislativních úprav mohou být občanská sdružení zakládána všemi fyzickými osobami, nikoliv pouze příslušníky českého státu. Předmětné novely vytvořily stejné podmínky pro sdružování občanů a cizinců, které je nyní podrobeno pouze registračnímu principu dle zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů (Uhl, 2003).

---

<sup>8</sup> Např. Zpráva o stavu lidských práv v České republice v roce 2001. [online] [2002] [cit. 5. 11. 2010] Dostupné z: <[http://www.vlada.cz/assets/ppov/rlp/dokumenty/zpravy-lidska-prava-cr/zprava2001\\_1.pdf](http://www.vlada.cz/assets/ppov/rlp/dokumenty/zpravy-lidska-prava-cr/zprava2001_1.pdf)>.

## 1.4 Shrnutí

První kapitola nejprve definovala pojmy občanská společnost a občanský sektor, které jsou klíčové pro celou práci. Je důležité vnímat rozdíl mezi občanskou společností a jejím dílčím segmentem – občanskou společností migrantů, který autorka chápe jako tu část společnosti, která splňuje obecné definice a navíc sleduje zájmy migrantů. I občanský sektor má svá specifika ve vztahu k migrantům. Z analýzy integrační politiky České republiky vyplývá, že konkrétní podpora vzniku etnických spolků byla zdůrazňována zejména v roce 2003. Nelze hovořit o tom, že byla vyvíjena, neboť etnické spolky v České republice existovaly již dříve, avšak po roce 1989 s příchodem nových skupin cizinců byla zakládána nová sdružení, která si své místo ve společnosti musela teprve najít. V roce 2004 se toto úsilí přesunulo na rozvoj multikulturních center až po nově vzniklá krajská integrační centra, která sice mohou (a měla by) rozvíjet spolupráci se sdruženími migrantů, není však zaznamenána žádná koncepce systematické podpory, ani spolupráce mezi nimi.

Ačkoliv bylo upuštěno od přímé podpory při procesu zakládání sdružení, jejich provozu, budování partnerství a spolupráce mezi aktéry integrace cizinců, o to více bylo provedeno změn v legislativě. Byla upravena tak, aby co nejvíce respektovala mezinárodní úmluvy. Možnost založit občanské sdružení bez nutnosti, aby v přípravném výboru musel být český občan, shledává autorka jako nejdůležitější krok, který eliminuje překážky v sebeorganizování cizinců žijících v České republice.

Migrace ovlivnila podobu české společnosti, která je nucena respektovat přítomnost migrantů a snažit se tak o vzájemně poklidné soužití. Cizinci projevíli potřebu sdružovat se a česká společnost tomu nastolila určité podmínky.

## 2 INTEGRAČNÍ PROCES A ROLE OBČANSKÉHO SEKTORU

---

Současným trendem mezi-etnického soužití je integrace. Obsah tohoto pojmu je v odborné literatuře nejednotný. Pro lepší pochopení, o jak složitý proces se jedná, je nezbytné srovnat několik definic z různých zdrojů. Tato kapitola v žádném případě neaspíruje na to, aby postihla všechny aspekty termínu nebo vytvořila svou vlastní definici. Po teoretickém výkladu však bude možné si uvědomit, že není jednoduché vybrat, které konkrétní kroky by jednotliví aktéři včetně sdružení migrantů měli zohlednit při realizaci opatření vedoucích k integraci, jestliže je integrace z velké části individuálním rozhodnutím.

Nežijeme ovšem v izolovaném prostředí, do individuální volby se promítá spousta aspektů, které může společnost ovlivnit. Společnost, ve které se cizinec ocitá a měl by se do ní integrovat, mu jeho volbu může různými nástroji usnadnit. Pokud společnost vytvoří vstřícné podmínky, ochota integrovat se zvýší. Do integračního procesu se proto zapojuje velké množství aktérů. Jedním z nich je právě občanský sektor, jehož role v této kapitole je představena v obecné rovině. Role sdružení migrantů je rozpracována v samostatné části práce.

### 2.1 Integrace

Pojem integrace je nejednoznačný, mnohovrstevný. Robinson (1998 in Ager, Strang, 2008, s. 167) se zmínil, že „*integrace je chaotický koncept; slovo používané mnoha jedinci, ale rozdílně srozumitelné pro většinu z nich.*“

Friedrich Heckmann (1999 in Tollárová, 2006, s. 2) uvádí tři možnosti, jak slovu integrace rozumět: „*jako vytváření nové struktury z jednotlivých částí, jako zlepšování vztahů v rámci struktury a jako přidávání jednotlivých prvků nebo částí struktur do existujících systémů, se kterými se propojí a vytvoří celek.*“ Tollárová (2006) upozorňuje, že Heckmann vnímá integraci jako proces propojování prvků stejně jako výsledný stupeň propojenosti celku. Toto dvojí pojetí procesu i stavu poukazuje na výše zmíněnou nejednotnost vnímání. Tollárová proto označuje integraci za proces a soudružnost za stav.

Integrace je často používána jako termín a zřídka definována jako koncept. Integrace v podobě konceptu se používá spíše ve vědeckých disciplínách, především v sociologii. Lze ji vnímat také na mikro a makro úrovni. V obecném pojetí integrace znamená „sjednocení, včlenění, zařazení nižší části ve vyšší celek“ (Horáková, 2001 s. 5). V širším pojetí odkazuje ke společnosti. Čím více je společnost integrovaná, tím si jsou bližší a vzájemně na sobě navázané jednotlivé části.<sup>9</sup> V užším pojetí je na integraci pohlíženo z perspektivy skupin a jednotlivců (Tollárová, 2006).

„Začleňování je oboustranný proces přizpůsobování, jak ze strany imigrantů a menšin, tak ze strany většinové společnosti, což vyžaduje aktivní angažovanost všech zúčastněných“ (Niessen, 2000, s. 13). Tato definice je v drobných úpravách nejrozšířenější a je deklarována i Českou republikou. Integrace v jejím pojetí je procesem velmi dynamickým, dlouhým, někdy i celoživotním.

Souslovím **integrace cizinců** chápeme jejich začleňování do společnosti s vlastní strukturou, hodnotami a normami.<sup>10</sup>

Pojem je příliš obsáhlý a umožňuje volnější interpretaci a záměnu v pojmech, které se mu významově přibližují. Proto je důležité vymezit definici integrace pro účely této práce. Tato práce se kloní k Berryho vysvětlení skrze adaptační proces, neboť ačkoliv nelze popřít, že by integrace nebyla obousměrným procesem, těžiště diplomové práce leží na přístupu vybrané imigrantské skupiny.

Integrace je dle Berryho (2001, s. 619) procesem individuální volby, „kdy je zachován určitý stupeň kulturní integrity, zatímco ve stejnou dobu přistěhovalci usilují, jako členové etnokulturní skupiny, aby se stali nedílnou součástí větší společnosti.“<sup>11</sup>

Berryho pojetí (1997) hledá odpověď na dvě zásadní otázky, které si klade každý, kdo žije delší dobu v nové zemi a usazuje se tam. Co si chci uchovat ze své původní kultury a co chci přijmout z nové? Odpovídání a vyrovnání se s těmito otázkami představuje vnitřní psychologický proces probíhající na polovědomé úrovni. Člověk je nucen zaujmout stanovisko a vybrat si ze čtyř možných odpovědí, z níž jednou je integrace. Jedinec si zvolí integrační strategii v případě, jestliže se snaží zachovat svou kulturu, identitu a zároveň má zájem vstupovat do interakcí s příslušníky z nové společnosti a udržovat s nimi kontakt.

---

<sup>9</sup> Z tohoto důvodu se v posledních letech stal ekvivalentem integrace také pojem sociální koheze.

<sup>10</sup> Uherek (2005) porovnává pojmy asimilace nebo akulturace, které deklarují kulturní splynutí nebo kulturní přizpůsobení, zatímco pojem integrace akcentuje spíše skutečnost, kdy je cizinec schopen s danou společností koexistovat. Kdy je s ní v interakci.

<sup>11</sup> Vlastní překlad autorky.

Výběr bohužel nepředstavuje „svobodnou volbu“, neboť imigranti jsou ovlivňováni podmínkami společnosti, do níž vstupili.

Integrační proces může být funkční, pokud hostitelská společnost (především lokální obyvatelstvo) je ochotná přijímat nové členy a zároveň imigranti sami chtějí být součástí této společnosti (Horáková, 2001).

Přizpůsobení imigrantů závisí na tom, jak se identifikují a udržují kontakt s kulturou původní a hostitelskou. Kontakt pouze s kulturou původu signalizuje nedostatek sociokulturního přizpůsobení ze strany přistěhovalců.

Integrace menšin do většinové kultury je proto závislá na tomto procesu sociokulturního přizpůsobení, ve kterém mají přistěhovalci podstoupit určité změny, aby se přizpůbili většinové společnosti. Tyto změny se vztahují k redefinování identity imigrantů takovým způsobem, že v sobě zahrnuje prvky související s hostitelskou kulturou. Zároveň dochází k osvojování plynulé mluvy jazyka hostitelské země, čímž se zvyšuje nejen četnost používání jazyka, ale i množství kontaktů se členy hostitelské společnosti (Berry, 1997).

Integrace se uskutečňuje na mnoha úrovních (dimenzích) společenského života. Autoři jsou v členění těchto dimenzí nejednotní.

Tollárová (2006) jich rozlišuje pět: dimenzi strukturální, sociálně-ekonomickou, sociální identifikační a dimenzi orientace ve společnosti. **Strukturální integrace** zahrnuje přístup státu k imigraci, jeho legální a politické podmínky. **Sociálně-ekonomickou integraci** charakterizuje jako skutečnosti, které vedou k osamostatnění a nezávislosti cizinců (zaměstnání, bydlení, osvojení jazyka). **Identifikační integrace** je spojená se subjektivním pocitem imigrantů. Ti si musí najít vztah k nové zemi a vyrovnat se se vztahem k zemi původu. Další dimenzí integrace musí být **orientace ve společnosti**, kde by se měl cizinec vyznat v institucích a systému hostitelské společnosti. **Sociální integrace** Tollárová uvádí samostatně, neboť dimenze sociálně-ekonomického začlenění odkazuje více k rovině institucí a organizací a k přístupu cizinců do makro-struktur společnosti (trh práce, vzdělávací systém,...), zatímco sociální integrace je oblastí, která se týká uznání odlišnosti, konkrétní mezilidské komunikace a vzájemných vztahů imigrantů a majority (na rovině skupinové i individuální).<sup>12</sup>

---

<sup>12</sup> Jiní autoři však sociální integraci vnímají mnohem rozsáhleji. Např. Landecker (1950-51; 1952 in Uherek), Esser (in Rákoczyová, Trbola, 2008) jí přisuzují své vlastní čtyři rozměry. Landecker používá rozdělení na kulturní, narativní, komunikativní a funkční, zatímco Esser rozlišuje strukturální (přístup ke společenským institucím), kulturní (získání klíčových kompetencí přijímající společnosti), interaktivní (začlenění přistěhovalců do primárních vztahů a sociálních sítí přijímající společnosti) a identifikační dimenzi (subjektivní pocit sounáležitosti a identifikace se sociálními skupinami).

*„Sociální integrace v zásadě vyžaduje dvě věci: za prvé, vzájemné přijetí a toleranci různých skupin obyvatelstva, na druhé straně rovné příležitosti a rovné jednání ve všech důležitých oblastech společnosti“ (Navend, 2011b).*

Aby byl integrační proces úspěšný, musí být aspoň do určité míry splněny všechny dimenze. Kdo je však integrovaný v jedné sféře, nemusí dosahovat stejné míry integrace ve sférách zbylých. Jeden krok ovlivňuje další. Proto není žádným překvapením pojem, objevující se v zahraniční literatuře - sociokulturní integrace - Begaj a Pieracci (2006) ji chápou jako dlouhodobý fenomén, skrze který rozdílné generace mohou dosáhnout plného sociálního občanství založeného na vzájemném respektu mezi rozdílnými kulturami, účastnit se a aktivně přispívat do sociálního života.

## **2.2 Role občanského sektoru v integračním procesu**

Významnou roli občanské společnosti, zejména pak nestátních neziskových organizací, v procesu integrace cizinců deklaruje nejen ministerstvo vnitra, které určuje celou integrační politiku, ale také úřady (Trbola, Rákoczyová, 2008) a odborná veřejnost.

Ze strany ministerstva vnitra je role NNO spatřována zejména v předcházení sociálního vyloučení cizinců, ve snaze vytvářet podmínky ke vzájemnému respektu a soužití, v ochraně před diskriminací, rasismem, xenofobií a ve snaze o vzájemnou komunikaci mezi cizinci a majoritní společností. Gerstnerová (2008) potvrzuje přínos jejich činností k interkulturní toleranci, kterou rozšiřuje o mezigenerační aspekt. Stěžejní role se však odehrává v poskytování služeb přímo cizincům. Neziskové organizace jsou označovány za aktéry, kteří jsou zpravidla více orientováni na komplexnější identifikaci potřeb cizinců a dokážou být v této identifikaci a následně nabídce služeb flexibilnější a operativnější (Trbola, Rákoczyová, 2008; Prouzová, 2008). Tato jejich angažovanost přispívá ke zvýšení poznatků v oblasti integrace (Uherek, Korecká, Pojarová, 2008).

NNO pro cizince začaly vznikat postupně již od roku 1989. Skoro každý rok přibyla alespoň jedna organizace, k prvnímu výraznějšímu rozvoji služeb pro cizince došlo v letech 1991 a 1992. Většina organizací však vznikla a začala poskytovat služby až od roku 1998. K dalšímu výraznému nárůstu došlo po roce 2001 a v roce 2004 i ke zvýšení počtu nově založených sdružení cizinců (Prouzová, 2008).

V České republice bylo zaznamenáno 47 organizací a jejich poboček zabývajících se integrací cizinců. Územní působnost těchto organizací je však nevyvážená, nejrozšířenější

sít' těchto organizací je v Praze a následně v dalších velkých městech jako Brno či Plzeň (Prouzová, 2008).<sup>13</sup>

Vedle organizací, které poskytují přímou pomoc cizincům, působí další neziskové organizace, které se zabývají právy migrantů, diskriminací cizinců, bojem proti rasismu a předsudkům nebo výzkumnou činností v oblasti migrace a integrace.<sup>14</sup> Výčet organizací, jež se zabývají cizineckou problematikou, tímto nekončí, neboť jsou zde i další subjekty, které vedle mnoha dalších služeb poskytují služby také cizincům (např. Člověk v tísni, Diecézní charita a další).

Základní seznam NNO aktivních v oblasti integrace cizinců je uveden v adresáři kontaktů pod odkazem Nestátní (nevládní) neziskové organizace, dostupném na portálu Cizinci v ČR ([online], 2011) spravovaném MPSV, a čítá 34 organizací.<sup>15</sup> Pod označením organizace imigrantů je dalších 25 organizací.<sup>16</sup>

Na rozdíl od výše zmíněných jsou sdružení migrantů (nebo spíše organizace migrantů) vnímány jako zájmové, náboženské nebo kulturní organizace imigračních komunit v České republice.

Na základě výzkumné zprávy *Efektivnost služeb poskytovaných nestátními neziskovými organizacemi v oblasti integrace cizinců*, kterou provedlo Centrum pro výzkum neziskového sektoru, došlo k rozdělení neziskových organizací aktivních v oblasti integrace cizinců do tří skupin:

- NNO výhradně poskytující služby cizincům;
- NNO poskytující služby nejen cizincům;
- sdružení cizinců a národnostních menšin (Prouzová, 2008).

Mezi těmito typy organizací je třeba rozlišovat, neboť jejich úloha v integračním procesu bude rozdílná.

Některým **neziskovým organizacím poskytující služby výhradně cizincům** je připisována role aktivních participantů na tvorbě politik a právních předpisů (především snaha o zmírnění příliš represivních nebo negativních opatření vůči cizincům). S tímto souvisí i lobbying za potřeby cizinců.

<sup>13</sup> Např. Berkat, Centru pro integraci cizinců (CIC), Centrum pro otázky migrace, Meta – Sdružení pro vzdělávání mladých cizinců, Organizace pro pomoc uprchlíkům (OPU), Poradna pro integraci (PPI), Sdružení pro integraci a migraci (SIMI), Sdružení občanů zabývajících emigranty (SOZE).

<sup>14</sup> Mezi tyto organizace řadíme Český helsinský výbor, Evropskou kontaktní skupinu, Multikulturní centrum Praha či Slovo 21.

<sup>15</sup> Seznam je uveden v adresáři kontaktů pod odkazem Nestátní (nevládní) neziskové organizace, dostupném na portálu Cizinci v ČR ([online], 2011) spravovaném MPSV.

<sup>16</sup> Zřejmě ani zde nebude výčet organizací úplný, protože Kurdské občanské sdružení, kterým se v této práci autorka zabývá, v tomto seznamu není uvedeno.



Tato někdy opoziční pozice vůči státu je oslabována vědomím organizací o situaci ve financování, neboť většina z nich je závislá na státních dotacích. Zároveň stát výrazně předurčuje směr integračních opatření, a pokud organizace chtějí získat finanční prostředky, musí upravit své činnosti a aktivity aktuálním výzvám a záměrům ministerstev (Szczepaniková, [online], 2011, Muhič Dizdarevič, 2010). Ale i jejich existence je závislá na zákonném prostředí asociačních aktivit občanů.

Vedle toho **organizace, které poskytují služby nejen cizincům**, nejsou příliš aktivní v oblasti lobbingu nebo návrhů na změnu cizinecké legislativy, jejich úsilím je prevence sociální exkluze cizinců a pokrytí mezer při poskytování sociálních služeb cizincům.<sup>17</sup>

Co se týče poslední skupiny – **sdržení cizinců a národnostních menšin**, organizují se zejména příslušníci národnostních menšin, které jsou v ČR historicky usídlené (Ukrajinci, Bulhaři, Poláci, Maďaři). Tyto organizace jsou dobře zavedené, a to zejména v pohraniční a ve velkých městech. Jejich činnost se zaměřuje především na kulturní aktivity a udržování pospolitosti svých členů (Trbola, Rákoczyové, 2008).

Organizovanost cizinců, kteří nepatří k usazeným národnostním menšinám, je ovšem s výjimkou velkých měst (Praha, Brno, Plzeň) vnímána jako malá.<sup>18</sup>

Jeden z předních analytiků Alejandro Portes (1995, in Rabušic, Burjánek, 2003) sestavil model integrace, který popisuje pozice imigrantů a jejich šanci na integraci, kterou především ovlivňuje fakt, jakým způsobem se dostanou do země. Na základě kategorie pobytu má cizinec jiné možnosti, vládní politika rozhoduje, na co a v jakém množství budou prostředky vynaloženy. V současné době je pozornost zaměřena více na integraci cizinců z třetích zemí, kteří dříve měli k dispozici méně prostředků než azylanti<sup>19</sup>. Na zapojení do struktur občanské společnosti má vliv i sociální klima vyjadřované veřejným míněním. Proces integrace ovlivňuje ještě třetí faktor, jímž je síla etnické komunity. Ty fungují zpravidla na neformální bázi, mohou se postupně sdružovat do formálních organizací - spolků, a při integraci cizinců hrají významnou roli.

Portes rozlišuje silné a slabé komunity. *„Silné jsou charakterizovány svou početností spolu s geografickou koncentrací a rozmanitou zaměstnaneckou strukturou včetně poměrně silné skupiny podnikatelské. Slabá etnická komunita je pak ta, která je málo*

<sup>17</sup> Jakou funkci a roli mají sdržení založená cizinci nebo členy národnostních menšin, bude popsáno samostatně v kapitole 3.2. Role sdržení migrantů, s. 31.

<sup>18</sup> Značně omezené informace máme o organizacích Vietnamců, Svazy Vietnamců především existují ve větších městech. Organizace jiných národnostních skupin pak byly zmiňovány pouze ve velkých městech. Například v Plzni působí také organizace česko-mongolská, japonská, v Praze také čínská, arabská a další.

<sup>19</sup> Osoby požívající mezinárodní ochranu formou azylu a jimž je poskytována speciální pomoc na základě Státního integračního programu, zejména v oblasti bydlení a jazykového vzdělávání.

*početná a jsou v ní především manuální námezdní dělníci“* (Rabušic, Burjanek, 2003, s. 33).

Tollárová (2006, s. 18) vysledovala dichotomii ve sdružování lidí. A to v tom smyslu, že komunitu označuje jako uzavřenou skupinu, kdežto cizinecký spolek spíše jako její opak: *„Ve spolku se pracuje, do komunity se člověk uchyluje; v komunitě někteří bojují o přežití, spolek kulturně žije; uzavřenost komunity je vnímána negativně, kulturní prezentace spolků pozitivně nebo neutrálně jako jiné koníčky.“*

Tollárová dále poukazuje na to, že česká společnost preferuje společenské aktivity cizinců, které jsou veřejné, čitelné a organizované v rámci institucí, které jsou pro majoritu tradiční tedy – spolky a sdružení. *„Spolková činnost je prezentována jako dobrý příklad integrace, kdežto uzavření do komunit jako ne-integrace“* (Tollárová, 2006, ods. 81). Spolek je legitimním vyjádřením národní identity a způsobem, jak tuto společně s vlastní kulturou předávat dalším generacím. Tollárová spolek označuje téměř za symbol obrácení se k veřejnosti či jako volnočasovou aktivitu.

Nově přichozí migranti mají v přijímající společnosti velmi nízký sociální kapitál, tzn. menší počet sociálních sítí a sítí organizací. Právě občanský sektor a přátelské vazby poskytují jednotlivcům místní příležitosti ke smysluplné interakci a navazování vztahů. Síla sociálních sítí a sítí sdružení ovlivňuje úroveň důvěry a solidarity v rámci komunity a osobní a hospodářskou prosperitu jejich rezidentů.

Během usazování v dané zemi se čerství přistěhovalci při kompenzaci chybějícího sociálního kapitálu zpravidla více spoléhají na existující sociální sítě a sítě sdružení, než na původní obyvatelstvo či tradiční skupiny (Příručka, 2010, s. 79).

Menšiny se tak mohou institucionalizovat *„v organizacích, legislativně etablovaných i fungujících v rámci neformálních sociálních skupin, které vytvářejí sociální síť na bázi infrastruktury, již pomáhá lidem v menšinovém postavení“* (Bittnerová, Moravcová, 2009, s. 18).

Právě sama účast na občanské společnosti je velmi široký koncept, který se dá vykládat jako členství v odborové organizaci, kulturních sdružení, zájmových klubech a jiných. Prostřednictvím účasti v těchto typech organizací může docházet k vytváření kontaktů mezi imigranty a společností. Společností je pak tato účast vykládána jako znak ochoty usadit se (Etzinger, Biezeveld, 2003).

Aktivnější participace migrantů či vznik výraznějších samostatných migrantských organizací se budou těžko prosazovat, neboť *„jsme si zvykli na jeden dominantní model*

*fungování NNO a zapomínáme na jiné možné formy občanské angažovanosti, jejichž existence nemusí záviset na tom, jestli tento rok dostanou dost peněz od Ministerstva vnitra“ (Szczepaniková [online], 2010).*

## 2.3 Shrnutí

Hlavním úkolem této kapitoly je vymezení pojmu integrace. Protože se jedná o velmi široký pojem, je v této práci chápán zejména ve smyslu adaptačního procesu a spíše skrze svou individuální složku, jak o ní hovoří Berry. Při posuzování míry integrace je potřeba všimnout si jejich dimenzí. Pro tuto práci byla zvolena dimenze sociální, neboť si všímá vztahů mezi imigranty a hostitelskou společností, a poukazuje na důležitost vzájemného porozumění v oblasti sociokulturních specifik.

Důležitou roli v integračním procesu hrají nestátní neziskové organizace, proto byly v kapitole zmíněny ty nejdůležitější a jejich rozdělení podle poskytovaných služeb. Stěžejní role organizací pro cizince totiž spočívá především v poskytování služeb.

Vedle těchto organizací se na integraci cizinců výraznou mírou podílejí samotné cizinecké komunity, které se mohou organizovat a zakládat vlastní sdružení. *„Obecně platí, že sdružení mohou poskytnout údaje týkající se určení hranic uvnitř a mezi skupinami imigrantů a mezi imigranty a hostitelskou společností“ (Schrover, Vermulen, 2005 in Giorgi, 2010, str. 3).* A zároveň by komunity měly výraznou částí přispívat k vzájemnému poznání a prezentovat vlastní kulturu hostitelské společnosti. Toto tvrzení bude ověřováno na činnosti vybraného sdružení migrantů.

Následující kapitola představuje další možné funkce a rozdělení těchto organizací.

### 3 SDRUŽENÍ MIGRANTŮ

---

V českém prostředí se významem a činností krajanských organizací zabývají např. Brouček, 1996, Šatava, 1994, Vaculík, 2007 ad., kteří píšou o českých krajanech v Evropě a zámoří, zatímco autoři Maxová, 2006; Kantarová, 2006; Schwanková, 2008 a další sledují cizinecké komunity na našem území.

Organizace a sociální aktéři, kteří jsou součástí občanské společnosti migrantů, sdílí několik prvků (Theodore, Martin, 2007): jejich poslání směřuje k sociálním, ekonomickým a politickým zájmům ve prospěch migrantů; zapojují se do řady aktivit, které reflektují potřeby a zájmy migrantů (např. jazykové kurzy, právní poradenství pro migranty); podstatnou část klientely tvoří imigranti.

Ani tato charakteristika nám ovšem nevysvětluje, co lze skutečně chápat pod pojmem organizace migrantů. Spadají pod tento termín pouze organizace, jejichž členové se narodili v zahraničí? Nebo sem lze zařadit i organizace, jejichž členové jsou druhou generací imigrantů? Netýká se toto označení pouze organizací, které byly založeny migranty (Schrover, Vermeulen, 2005)?

V českém kontextu je potřeba rozlišit dvojí typ organizací, které by šlo zařadit pod termín občanská společnost migrantů. Giorgi (2010, s. 4) je nazývá „*sdužení pro migranty a sdužení migrantů*“.

Autorka definuje sdužení migrantů jako občanská sdužení, která byla založena a jsou řízena občany cizí státní příslušnosti nebo osobami cizího původu.

Organizace migrantů v ČR se soustředí na náboženské, politické a kulturní téma nebo se z nich formují podpůrné skupiny organizací v jejich zemi původu. Migrantské skupiny se organizují různými způsoby, nejčastěji však v občanských sduženích, která představují národní kulturu a tradice. Jen malé množství poskytuje pomoc skrze poradenství a tlumočení (Popescu, 2009).

Někteří autoři argumentují, že etnické či imigrantské organizace podporují segregaci, zatímco jiní prohlašují, že skutečně multi-etnická společenství nabízejí prostor pro lidi Sdužované na základě společné kulturní identity a společné národnosti (Etzinger, Biezeveld, 2003).

Vliv organizací migrantů hodně závisí na systému integrace v dané zemi. V zemích s vyvinutými mechanismy začleňování cizinců hrají sdužení migrantů úlohu doplňkovou

vůči oficiálním strukturám. Zatímco v zemích s méně rozvinutými nástroji, hrají klíčovou roli (Egblomassé, Boubaris, 2009).

### 3.1 Typy a vznik organizací migrantů

Na základě různých autorů je možné klasifikovat organizace migrantů na několik **typů** podle převládajícího kritéria dělení:

- 1) dle velikosti – velké (dobře organizované) a malé (většinou nestabilní). Organizace nemusí být velké, aby získaly vliv, i ty malé jsou důležité pro pochopení imigračních a integračních procesů. Neboť to, do jaké míry se imigranti angažují v organizacích, je měřítkem jejich kolektivně vyjádřené a připsané identity. Charakter, počet a velikost organizace ukazují, do jaké míry se imigranti chtějí profilovat jako odlišná skupina nebo jak je jejich odlišnost vnímána (Cohen, 1985; Schrover, Vermeulen, 2005).
- 2) dle původu účastníků – existují organizace založené na národnostním původu imigrantů nebo na etnickém původu menšin, jakož i organizace se širší etnickou a národnostní členskou základnou. Organizace lze dělit na mono-národní, nenárodní a multi-národní organizace. Tato rozdělení provedli Vicentini a Fava (2001 in Giorgi). Moya (2005 in Giorgi) tvrdí, že pokud sdružení migrantů fungují v zemi již delší dobu, transformují se a začínají být označována za etnická sdružení.
- 3) dle způsobu vedení – neformální nebo formální organizace. Ačkoliv se liší způsob vedení, nemusí se činnost jednotlivých sdružení od sebe výrazně lišit. Vedle úředně stanovených cílů může mít i formálně organizované sdružení i cíle odlišné (Schrover, Vermeulen, 2005).  
Příliš malá nebo příliš velká konkurence (ze strany státu nebo jiných subjektů) vede podle autorů Schrovera a Vermeulena (2005) ke snížení organizační činnosti.
- 4) dle postoje vůči hostitelské společnosti – obranné nebo útočné. Obranné organizace vznikají jako reakce na vyloučení, výsledkem takového chování však může být stres nebo ignorování rozdílů v závislosti na postavení přistěhovalecké skupiny v hostitelské společnosti. Útočné organizace jsou tvořeny z přistěhovalců, kteří se chtějí odlišit. Mají obecně za cíl udržet etnickou identitu členů (Cohen 1985; Schrover, Vermeulen, 2005).

5) dle typu služeb – kulturní, politické, poradenské apod. Tato kategorie organizací souvisí s posláním a nabízenými službami.

Některé organizace migrantů jsou orientované na muže podobně jako zvyky v jednotlivých kulturách. Organizace provozované migrantskými skupinami, které jsou založeny spíše na tradičním způsobu života, vylučují ženy z veřejného života, který není spojen s tzv. typicky ženskými aktivitami (jako je vaření či péče o děti). Vlastní organizace žen z těchto etnických komunit jsou vzácné.

Významným faktorem hrajícím vliv na funkce a následnou roli organizací migrantů má jejich **vznik**. V aktu založení organizace je spatřován způsob, jak institucionalizovat a rozšířit vliv aktivistů z řad migrantů. Na místní úrovni jsou tyto organizace základnou pro politickou mobilizaci, nástrojem pro ovlivňování politiky, zároveň i zdrojem alternativních vizí rozvoje města a komunitního života, a v neposlední řadě působí též jako poskytovatelé sociálních služeb.

Základním motivem pro vznik vlastních organizací je potřeba rozvíjet společně s ostatními členy své skupiny migrantů vlastní kulturu a náboženství. To se již děje kvůli možnosti setkávat se a udržovat s ostatními kontakt (Politische, 2003).

Sdružení bývají většinou založena na dobrovolné bázi, členové si většinou zvolí několik „lídru“, nebo mají pouze malé množství zaměstnanců a jsou založena na vnitřní demokracii. Často jim chybí zkušenosti s řízením nevládních organizací, mají jen omezené znalosti v oblasti projektového plánování, fundraisingu, a budování kapacit. Dobrovolníci nemají vždy dostatečné znalosti, zkušenosti, prostor, kapacitu, čas a energii vytvářet sofistikované činnosti nebo dlouhodobé projekty. Pokusy o profesionalizaci jsou přirozeně omezeny v organizacích, které jsou založeny na dobrovolné bázi. Toto je jejich velkou slabinou. Pokud organizace nejsou vedeny a rozvíjeny profesionálně, je tak ohrožena jejich kontinuita (Egblomassé, Boubaris, 2009).

Sdružení migrantů jsou dle Schrovera a Vermeulen (2005) zakládána především, aby vytvářela, vyjadřovala a udržovala kolektivní identitu.

Cordero-Guzmán (2005) určuje několik faktorů, které ovlivňují vznik organizací migrantů:

1) velikost skupiny - organizace se obvykle formují v imigrantských skupinách, které jsou relativně velké a stále rostoucí.

- 2) potřeby - poté, co se populace migrantů usadí v cizím státě, začne formulovat své potřeby. Organizace rozvíjí způsob poskytování služeb tak, aby byly v souladu a vnímavé vůči kulturním a sociálním potřebám imigrantů (Vacc et al., 1995 in Cordero-Guzmán, 2005). Pobídky ke zřízení vlastní organizace se snižují, pokud lze služby k uspokojení potřeb snadno získat od již stávajících poskytovatelů.
- 3) lidské zdroje - ukazuje se, že po nějaké době poskytovatelé sociálních služeb odchází z majoritních organizací, aby založili vlastní organizaci, která by se soustředila na jejich vlastní skupinu a posílila tak jejich společenství.
- 4) součást sociálního systému - ve většině zemí se jedná o systém fungování neziskových organizací, kdy musí mít někdo z komunity schopnost pochopit celou mašinerii projektového řízení (proces žádosti, vykazování a hodnocení). Toto je zásadní prvek, k tomu, aby se imigrantská organizace mohla stát dlouhodobě udržitelnou organizací.
- 5) organizační zdroje a kapacita - členové imigrantské komunity, kteří do nové země přicházejí se zkušenostmi (někdy získanými v zemi původu) jak založit a řídit organizace, zvyšují tímto způsobem pravděpodobnost vzniku a fungování organizace nově založené. V případě nízko-příjmových skupin migrantů (např. uprchlíci) je obtížnější získávat finance z vnitřních zdrojů. Pak může být zcela zásadním faktorem skutečnost, zda je organizace schopna navázat a začlenit se do systému, který vede k získání externích zdrojů tak, jak to dělají místní organizace.

### 3.2 Role sdružení migrantů

Pospíšil a kol. (2009) vytvořili koncepci funkcí neziskových organizací v odborné literatuře a následně představili zjednodušený koncept, který bude pro potřeby této práce plně dostačující.<sup>20</sup>

Jedná se o soubor šesti funkcí (servisní, advokační, expresní, charitativní, inovační, budování komunity), který přiřadili k sociálním mikroúrovním. Výsledkem se stal trojúhelník subsystémů a k nim přiřazených funkcí NNO: ekonomický systém, který

---

<sup>20</sup> Za nejvýznamnější konceptuální rámec označili rozdělení dle Salamona. Salomon (2004 in Pospíšil, 2009) identifikoval čtyři hlavní funkce: servisní, expresivní, advokační a funkci napomáhající k budování komunity.

v sobě zahrnuje především servisní funkci, politický systém, z něhož je odvozena advokační funkce, a komunitní systém, v němž dochází především k budování komunity.

Servisní funkce představuje zajišťování široké škály služeb pro veřejnost. Je spjata s ekonomikou, neboť neziskové organizace se snaží pokrývat prázdná místa v nabídce služeb, které stát nebo trh z různých důvodů nestačí pokrýt nebo jsou pro ně finančně nevýhodné (Kendall, 2003 in Pospíšil, 2009).

Advokační funkce je naproti tomu funkcí prosazování zájmů. Jejím úkolem je chránit práva a prosazovat zájmy specifických skupin. Jenkins (1987, s. 297 in Pospíšil, 2009) tuto funkci definuje jako „*každou činnost, která má za cíl změnu politiky nebo zajištění kolektivního statku.*“ Advokační funkce zahrnuje především připomínkování legislativy, lobbying a celkovou aktivizaci veřejnosti (Pospíšil, 2009).

Budování komunity je především navazováním kontaktů a budováním vazeb mezi nimi. To obecně znamená posilování skupin nebo podporu sociální inkluze a integrace (Pospíšil, 2009).

Toto zjednodušené rozdělení základních funkcí neziskových organizací nám postačuje ke zjištění, která funkce v Kurdském občanském sdružení převládá a k potvrzení či vyvrácení tvrzení, zda si Kurdové přejí rozvoj služeb ve sdružení.

Jelikož se diplomová práce týká specifického druhu organizace, lze vysledovat i **specifické role**, které jsou nesené sdruženími migrantů. V kontextu spolkové činnosti emigrantů badatelé pracují s kategorizacemi dle funkcí, které odkazují k následujícím typům spolků: besedy, spolky ideologicky zaměřené (politicky či nábožensky), profesní, sociální/podpůrné, vzdělávací, kulturní, tělocvičné, konzervační.<sup>21</sup>

Je však třeba činnosti těchto organizací a jejich funkce více strukturovat. To umožňuje koncept, který navrhl Cordero-Guzmán (2005), a který příliš nekorresponduje s předchozími děleními, o to více ale v sobě zahrnuje konkrétní požadavky migrantů a na jejich základě vyvinuté nástroje, které se skupině migrantů věnují.

Organizace migrantů jsou dle tohoto autora centrálně zapojeny do čtyř hlavních procesů migrace, které se dotýkají právního postavení migrantů, začlenění do hostitelské společnosti, poskytování podpory vlastní komunitě a udržování vztahů imigrantů ke své zemi původu.

---

<sup>21</sup> Výzkum v Norsku stanovil hlavní typy organizačních činností a jejich pořadí podle důležitosti: kulturní akce, oslavy národních svátků, neformální socializace, informovanost členů, informovanost norské společnosti, budování sítí, změna postojů, sportovní aktivity, peněžní sbírky pro nečleny, jazyk, náboženská shromáždění, politická setkání (Predelli, 2008).



**Právní postavení migrantů** je řešeno především službami vedoucí k získání občanství; právními službami – prodloužení víza, pracovní povolení, čestná prohlášení, výměna zelených karet, atd.; tlumočnickými a překladatelskými službami.

Tyto úkony jsou klíčové pro migrační proces a zároveň cizincům poskytují přístřeší a další formy počáteční podpory, především informace, které jsou nezbytné pro nově příchozí.

**Začlenění cizinců do hostitelské společnosti**, je realizováno skrze služby, které na rozdíl od předešlých, mohou být ve většině případů poskytovány jak imigrantům, tak občanům dané země. Při poskytování těchto služeb je však potřeba přihlídnout ke specifickým potřebám imigrantů (spadají sem například jazykové kompetence, rozdíly ve znalostech místních sociálních služeb, kulturních odlišností apod.) (Jenkins 1981, 1988, Padilla 1997; Vacc et al. 1995 in Cordero-Guzmán, 2005). Mezi nabízené služby lze zahrnout obecné sociální služby - široká škála hospodářských, sociálních a zdravotnických služeb, jež mají zlepšit sociálně-ekonomické postavení obyvatel; specifické sociální služby - sociální poradenství (dávky), obchodní poradenství (podnikové záměry), vzdělávací služby (včetně jazykového vzdělávání), pracovní a rodinné poradenství, všeobecné zdravotní služby, obecné právní služby, ubytovací služby/bydlení a další; programy pro určité podskupiny (např. děti, homosexuály, seniory).

Tyto služby nepomáhají pouze migrantům, ale ti díky nim mohou lépe participovat na dění hostitelské společnosti a začlenit se do jejích struktur. Sdružení migrantů nám zároveň poskytují údaje o tom, jak se imigranti liší od zbytku společnosti nebo jak tyto rozdíly vnímají ostatní (Schrover, Vrrmeulen, 2005). Nevládní organizace, včetně sdružení migrantů, se mohou stát „středisky odborných znalostí“ a využívat svých vědomostí tím způsobem, že se stanou školiteli a poradci pro poskytovatele tradičních služeb nebo pro státní instituce a úřady.

**Poskytování podpory vlastní komunitě** je další klíčovou funkcí, kterou lze popsat jako formulace zájmů a potřeb komunity tvůrcům politik; poskytování sociálních sítí pro krajany; budování komunity; zastupování komunity při tvorbě politik, jejich řízení a implementaci.

Organizace migrantů se často podílí na činnosti, které zahrnují rozvoj sítí mezi rezidenty a jinými organizacemi uvnitř komunity, s cílem budování fyzických, kulturních a lidských zdrojů v komunitě. Například skrze programy kulturního dědictví (výstavy, divadelní představení, televizní a rádiové vysílání ve vlastním jazyce, vlastní časopisy atd.)

nebo rozvoj hospodářské infrastruktury vlastní komunity v pojetí Cordera-Guzmána (2005).

Sdružení migrantů mohou být rovněž organizacemi na obhajobu a prosazování příslušných zájmů cizinců žijících v ČR. Mohou reprezentovat potřeby a zájmy vlastní skupiny v médiích. Podle Hagana a Gonzalez-Bakera (1993 in Cordeor-Guzmán, 2005) je ústřední rolí těchto organizací právě informování veřejnosti a vyvolávání politických diskusí na téma socio-ekonomického začlenění imigrantů na lokální a národní úrovni.

Vzhledem k tomu, že imigranti jsou zřídka zapojeni do místní politiky, sdružení hrají klíčovou roli ve shromažďování a zasahování v jejich prospěch (Fennema, Tillie, 2001; Layton - Henry, 1990; Rex, Drury, 1994; Tillie, 1999 in Predalli, 2008). Sdružením je proto také připisována politická role, protože účast ve sdružení zvyšuje míru volební a dalších forem politické participace (Predelli, 2008).

**Udržování vztahu imigrantů ke své zemi původu** v sobě zahrnuje několik činností. Organizace zprostředkovávají peněžní převody do zemí původů, tzv. remitence. Tyto organizace jsou zároveň zdrojem informací z dané země, dokážou představit různé kulturní a náboženské záležitosti (zprostředkovat kvalitní kulturní představení). Aktivně ovlivňují postoj hostitelské země vůči zemi původu, upozorňují na tamní situaci a snaží se o zlepšení a zásah ze strany místní vlády (Cordera-Guzmán, 2005).

Predalli (2008) vidí tuto poslední funkci jako nejvíce rozvíjenou, neboť sdružení migrantů jsou všeobecně považována za nástroj k rozvoji kulturního dědictví.

Role organizací migrantských a etnických komunit je chápána jako důležitý prostředek podpory a integrace etnických minorit, zvláště pak pro první generaci a nově příchozí imigranty a uprchlíky (Zettler, 2000 in D'Angelo, 2008). Uprchlíci a nově příchozí jsou zcela izolováni, největší síla etnických komunitních organizací, jež disponují individuálními sociálními sítěmi od profesionálních sítí zaměstnanců až k přátelství a rodinných vazeb mezi pracovníky a klienty, je také jedním z jejich limitů (D'Angelo, 2008).

Je zdůrazňována dvojitá role imigrantských sdružení, podpora vlastní kultury a vliv na politická rozhodnutí. Na základě toho můžeme rozlišit i dvojí cíle. **Cíle orientované dovnitř** přispívají vlastní skupině. Vyznačují se solidaritou a péčí o sociální a kulturní potřeby členů skupiny. **Cíle orientované ven** směřují k integraci příslušníků do majoritní společnosti, bojují proti rasismu a diskriminaci, posilují znalosti členů majoritní

společnosti. Ačkoli tyto cíle působí v různých směrech, sdružení imigrantů je nevidí jako neslučitelné. Naopak oba druhy cílů mohou být realizovány současně.

Skrze šetření sousedských struktur provedeným Albany Parkem bylo zjištěno, že organizace jednotlivých cizineckých komunit hrají důležitou roli při začlenění imigrantů, politické mobilizaci, občanské angažovanosti a zlepšení kvality sousedského života (Theodore, Martin, 2007).

### **3.3 Shrnutí**

Sdružení hrají významnou roli ve snižování izolace svých členů, poskytují příležitost a místo k setkávání lidí, navazování přátelství a sdílení zkušenosti, posilování sociálních sítí, stejně jako poskytování informací o systému hostitelské společnosti, včetně podmínek a přístupu k sociálním službám. Dohromady s majoritními organizacemi pak cizinecká sdružení tvoří systém organizací poskytující služby migrantům.

Třetí kapitola popisuje důvody a faktory vzniku sdružení migrantů a uvádí jejich rozdělení do několika typů podle konkrétních kritérií. Zároveň představuje funkce, které sdružení migrantů plní, a ze kterých vyplývá, že oproti organizacím majoritní společnosti se soustředí na rozvoj a budování vlastní komunity a zachování své identity. Jejich úloha v procesu integrace se odlišuje.

## 4 MIGRACE A SDRUŽOVÁNÍ KURDŮ

---

Kurdové jsou iránský kmen z Blízkého východu a jsou označováni za nejpočetnější etnikum bez vlastního státu (Yildiz, Muller, 2008). Obývají území tzv. historického Kurdistanu, které přísluší hned k několika státním útvarům - Turecku, Iráku, Iránu a Sýrii. V těchto státech jsou Kurdové cizorodou menšinou a práva suverénního národa jsou jim v nich namnoze upírána (Macek, 1996).

Počty Kurdů se různí, zahraniční autoři se ve svých údajích pochybují kolem 30 milionů (Yildiz, Muller, 2008), dle McDowalla (2007) dnes na Středním východě žije v řádu 24-27 milionů Kurdů. V Jihozápadní Asii se počet Kurdů odhaduje na zhruba 35 milionů, přičemž další miliony jsou rozptýleny v diaspoře. Kurdové jsou čtvrtým největším etnikem na Blízkém východě, po Arabech, Peršanech a Turcích.

Dle Macka (1996) se údaje o počtu Kurdů výrazně liší, neboť není jednotně vykládán původ a národnost obyvatelstva v oblastech smíšeného osídlení a zároveň je popírána kurdská národnost. Další příčinu vedoucí k nejednotným údajům shledává v případné migraci kurdského obyvatelstva v rámci příslušného blízkovýchodního regionu. Proto Macek (1996, s. 107) uvádí raději větší početní rozptyly. Nejvíce Kurdů (7-15 milionů) žije ve východním Turecku, 5-7 milionů Kurdů nalezneme v Iránu, 4-5 milionů v Iráku, a 0,5-1,5 milionu v Sýrii a dalších zhruba půl milionu na území bývalého Sovětského svazu. Zbytek kurdského obyvatelstva tvoří Kurdové žijící porůznu v emigraci v mnoha zemích světa. Početné skupiny Kurdů jsou zaznamenány zároveň v západní Evropě a USA.

### 4.1 Migrační vlny Kurdů

Migrace Kurdů mimo region Blízkého východu je považována za poměrně nový fenomén, který lze rozdělit do tří etap. První Kurdové začali do západní Evropy přicházet již před druhou světovou válkou jako obchodníci nebo studenti. V této době byla migrace poměrně omezená a politické a kulturní aktivity migrantů byly v této době spíše výjimkou. Po druhé světové válce až do roku 1966 odcházeli lidé z Iráku za studiem na Východ i Západ (Bureš, 2008). V 60. letech Velká Británie zaznamenala výrazný počet kurdských

intelektuálů přicházející zejména z Iráku, ale v menší míře i z Iránu, Turecka a Sýrie. Výrazná vlna Kurdů v Evropě byla zaznamenána až po islámské revoluci v roce 1979 v Iránu, po vojenském převratu v roce 1980 v Turecku nebo po plynových útocích na Halabđu v Iráku v roce 1988. Mnoho Kurdů hledalo azyl kdekoliv, kromě Evropy také v Severní Americe (D'Angelo, 2008). V tomto období bylo zaznamenáno v Německu až 80% tureckých žadatelů o azyl, kteří pocházeli z kurdevských oblastí (NAVEND [online], 2010a).

Počet kurdevských migrantů se v následujících třiceti letech rapidně zvýšil. Oproti šedesátým letům 20. století, kdy čítal na několik stovek, zvýšil na sedmdesát tisíc v devadesátých letech. V roce 1999 počet Kurdů v Evropě převýšil 750 000 (McDowall, 1997). Mnoho Kurdů mířilo do evropských států jako Velká Británie, Švédsko a Francie, ale také do USA, Kanady a Austrálie.

Následující tabulka uvádí počty Kurdů v jednotlivých evropských zemích (odhadovaný počet v roce 2002). Jak je z tabulky patrné, zemí s největším počtem Kurdů v celé Evropě je Německo.

Tab. č. 1 - Kurdevové v západní Evropě (odhady v roce 2002)<sup>22</sup>

Stát	Počet příslušníků kurdevského etnika
Německo	700.000 - 800.000
Francie	100.000 - 120.000
Nizozemsko	70.000 - 80.000
Švýcarsko	60.000 - 70.000
Rakousko	50.000 - 60.000
Belgie	50.000 - 60.000
Švédsko	25.000 - 30.000
Velká Británie	20.000 - 25.000
Řecko	20.000 - 25.000
Dánsko	8.000 - 10.000
Norsko	4.000 - 5.000
Itálie	3.000 - 4.000
Finsko	2.000 - 3.000
<b>celkem</b>	<b>ca. 1,1 – 1,3 mil</b>

<sup>22</sup> Převzato z: NAVEND – Zentrum für Kurdische Studien e.V., Bonn (2009). [online] [cit. 1. 10. 2009] Dostupné z: <<http://www.navend.de/html/kurden/daten.htm>>.

I do České republiky nejdříve začali mířit kurdští studenti. Česká komunistická strana zasílala nabídky volných míst na školách Komunistické straně Iráku, v níž fungovalo i mnoho Kurdů, kteří měli velký zájem o to, aby tuto nabídku obdrželi i také kurdští studenti. Zároveň Mezinárodní svaz studentů, koordinoval činnost studentských svazů v různých zemích a snažil se umožnit studium těm, kteří si to nemohli z ekonomických nebo politických důvodů dovolit. (Vovsová, 1996). Tento okamžik lze tedy označit za začátek kurdské migrace na území ČR.

*„V šedesátých letech sem přijelo asi 400 iráckých studentů, z toho bylo asi 130 Kurdů. Pak tu byli studenti ze Sýrie, Turecka a Iránu“ (Vovsová, 1996, s. 18).*

Přesně zaznamenat všechny vlny a počty Kurdů však nelze, protože oficiální statistiky vykazují cizince podle státní příslušnosti, nikoliv dle národnosti. Kurdistan neexistuje jako oddělený, nezávislý stát, a proto jsou Kurdové zahrnuti do kategorií, jako je Blízký východ, nebo jsou určováni dle země původu (Turecko, Irák, Írán nebo Sýrie).<sup>23</sup>

Z veřejně přístupných údajů ze sčítání lidu z roku 2001 lze pouze zjistit, že 202 osob se v České republice hlásilo k turecké státní příslušnosti, z toho bylo 50 žen a 152 mužů. Ostatní skupiny se jevily statisticky nevýrazné, a proto nejsou samostatně vykazovány. V roce 2001 dle údajů shromážděných v národních statistikách o cizincích lze vyčíst, že se na území ČR pohybovalo až 334 osob s tureckou státní příslušností. Pokud by však tato data měla být dále posuzována z hlediska druhu pobytu, není to možné, neboť tento typ údajů začal být zveřejňován poprvé v roce 2003.

---

<sup>23</sup> S touto statistickou nepřesností se potýkají i v zahraničí, kde Kurdové tvoří mnohem větší procento, jako je např. Německo nebo Velká Británie. Alessio D'Angelo (2008) ve svém výzkumu použil triangulaci tří odlišných zdrojů, aby dokázal alespoň odhadnout množství Kurdů v Londýně. Avšak tato metoda nemůže být přenositelná do českých podmínek, neboť zcela postrádáme některá data, kterých bylo využito.

Tab. č. 2 - Počty Cizinců podle státního občanství (stav k 31.12.)

Rok	Celkem	Turecko	Irák	Írán	Sýrie
2001	210 794	334	159	98	310
2002	231 608	380	157	118	314
2003	240 421	422	146	115	304
2004	254 294	520	167	125	340
2005	278 312	635	183	124	364
2006	321 456	807	212	145	394
2007	329 315	975	313	173	421
2008	437565	1100	267	207	458
2009	432 503	1212	303	274	504

V posledních deseti letech Turecko představuje jednu z pěti zemí, z nichž přichází do České republiky nejvíce žadatelů o mezinárodní ochranu. V roce 2008 žadatelé o mezinárodní ochrany tvořili 15%. Irák zaujímá 10-12. místo. Počty žadatelů ze Sýrie se v poslední době zvyšují, takže začínají v posledních dvou letech převyšovat žadatele z Iráku a tvoří zhruba 2-3%. Žadatelé z Íránu zůstávají nevýraznou skupinou, neboť se jedná o pouhé jednotlivce nepřevyšující 0,4%.

Můžeme předpokládat, že výrazné procento žadatelů z těchto zemí budou představovat Kurdové. Toto tvrzení nelze podložit žádným číslem, jako tomu je v případě D'Angela (2008), který operuje se statistikou jazyka, kterým žadatelé o mezinárodní ochranu mluví. Ačkoliv tato statistika v ČR není přístupná, lze se domnívat, že Kurdové tvoří výraznou skupinu mezi žadateli o azyl a zvláště pak mezi azylanty, neboť informace pro osoby, kterým byla udělena mezinárodní ochrana formou azylu, jsou mimo jiné přeloženy do kurdštiny<sup>24</sup>, stejně jako informace pro osoby požívající doplňkové ochrany.

<sup>24</sup> MVCR [online]. (2011). Mezinárodní ochrana formou azylu. [cit. 2011-09-03]. Dostupné z: <<http://www.mvcr.cz/clanek/mezinarodni-ochrana-formou-azyly.aspx>>

Tab. č. 3 - Vývoj počtu žadatelů o mezinárodní ochranu podle státního občanství

(stav k 31.12.)<sup>25</sup>

Rok	Celkem	Turecko	Irák	Írán	Sýrie
2001	18094	58	296	13	25
2002	8484	31	201	8	13
2003	11400	12	105	7	6
2004	5459	31	38	9	4
2005	4021	33	47	2	22
2006	3016	66	80	1	20
2007	1878	213	49	6	31
2008	1656	251	27	4	36
2009	1258	66	11	5	45

Tab. č. 4 - Počet udělených azylů (stav k 31.12.)<sup>26</sup>

Rok	Celkem	Turecko	Irák	Írán	Sýrie
2003	1513	14	83	34	14
2004	1623	15	86	36	14
2005	1799	20	86	35	14
2006	1887	18	88	31	14
2007	2030	19	101	30	15
2008	1933	19	102	27	10
2009	2097	19	108	32	11

Můžeme se jen domnívat, jaké procento lidí z Turecka, Íránu, Iráku nebo Sýrie je v těchto statistikách zahrnuto. Vedle toho existuje i možnost, že Kurdové jsou zahrnuti do kategorie bez státní příslušnosti, což je zejména případ kurdské menšiny ze Sýrie, která žádá o mezinárodní ochranu. Zároveň se ve statistikách neobjeví lidé, kteří již získali české občanství.

Ačkoliv nelze ze statistik vyčíst žádné reálné číslo, počet Kurdů je dle představitelů Kurdského občanského sdružení v České republice odhadován zhruba na 200 osob. Kurdské přistěhovalce tvoří zejména muži, mezi uprchlíky však nejsou žádnou výjimkou celé rodiny. Největší skupinu pravděpodobně tvoří osoby s uprchlickou minulostí, jak již bylo zmíněno výše. V současnosti lze Kurdy z hlediska právního postavení rozdělit do následujících skupin: žadatelé o mezinárodní ochranu, azylanti, osoby požívající doplňkové ochrany, osoby s dlouhodobým pobytem za účelem zaměstnání nebo studia, taktéž osoby s trvalým pobytem či čeští občané.

<sup>25</sup> Čerpáno z roční statistik vydávaných ČSÚ, soubor publikací Cizinci v České republice.

<sup>26</sup> Shodně vykazovaná statistická data za předešlé 2 roky nejsou k dispozici, čerpáno z ročních statistik ČSÚ.



## 4.2 Sebeorganizování Kurdů v diaspoře

Vznik kurdské diaspory v Evropě je nedávným jevem. V roce 1960 začali do Evropy přicházet za studiem mladí kurdští intelektuálové. Většina jich přicházela z Iráku.<sup>27</sup>

Po roce 1970 se rozvinula pracovní migrace Kurdů. Na základě mezinárodních dohod Kurdové přicházeli do Německa, Rakouska, Švýcarska a Francie. Od roku 1980 se kurdská migrace vyznačovala zejména uprchlickými vlnami. Mnoho Kurdů z Iráku směřovala do Velké Británie, z Turecka především do Německa, z Iránu do Francie.

Kurdská diaspora začala hrát významnou kulturní a politickou úlohu. Nabízela nový prostor intelektuální stimulaci, která uvnitř „Kurdistanu“<sup>28</sup> není možná (McDowall, 2004). Začalo docházet k rozvoji kurdské literatury a hudby, zvýšil se zájem o kurdskou kulturu.

Kurdská diaspora se stala klíčovým nástrojem pro prosazování kurdské národní identity. „V zemi původu zůstalo důležitou součástí identity příbuzenství a náboženství, což ale neplatí pro společenství v diaspoře. Politický názor ovládl všechny aspekty života“ (McDowall, 2007, s. 458). V zahraničí postupně začaly vznikat kurdské instituce, které měly chránit kurdský jazyk a kulturu, popularizovat kurdskou otázku a přispět k lepší integraci Kurdů do jejich hostitelské země (Kurdish Institute of Paris [online], 2011a).

Nejznámější kurdskou organizací je **Kurdský institut v Paříži**, který byl založen v roce 1983. Cílem institutu je udržet v kurdské komunitě znalost jazyka, historie a kulturního dědictví. Rovněž se pokouší přispět k integraci kurdských přistěhovalců v jejich hostitelské společnosti, ale také k propagaci kultury v zahraničí (Kurdish Institute of Paris [online], 2011b).

Historie kurdských organizací v Londýně také sahá k roku 1980, kdy začala vznikat řada kurdských kulturních spolků, komunitních center a organizace poskytující služby, které reagovaly na specifické potřeby své komunity, chránily a podporovaly kulturní identitu. Nejstarší a stále nejznámější organizací je **Kurdské kulturní centrum** (The Kurdish Cultural Centre), která byla založena v roce 1985. Má poskytovat informace, rady a pomoc kurdským imigrantům. Také usiluje o zachování a podporu kurdského jazyka, umění, literaturu a kulturní dědictví (D' Angelo, 2008).

---

<sup>27</sup> Nejvýznamnější osobou je Abdul Rahman Ghassemlou, který studoval ve Francii a Československu předtím než se stal generálním tajemníkem Demokratické strany iránského Kurdistanu.

<sup>28</sup> V této práci bude pojem Kurdistan používán pro označení území čtyř států, ze kterého Kurdové pocházejí. K tomuto se kloním z důvodu zjednodušení formulací.

V Belgii je nejznámější organizací **Kurdský institut v Bruselu**, jehož historie sahá až do roku 1978. Má posilovat povědomí o Kurdistanu prostřednictvím informací o historii, literatuře, společnosti a politice. Také má pomáhat Kurdům a jiným minoritám s integrací do belgické společnosti. Publikuje vlastní časopis, vybudoval knihovnu s kurdskou s Blízkovýchodní tematikou, a především se podílí na výzkumech. Institut pořádá kulturní programy a jazykové kurzy francouzštiny a kurdštiny.

### 4.3 Shrnutí

Tato kapitola stručně vystihuje, kdo jsou Kurdové a poukazuje na problematičnost vykazování statistických dat o tomto etniku v České republice, ale i v mezinárodním kontextu. V České republice neexistuje žádná oficiální statistika, neboť se jedná o velmi malou cizineckou skupinu, která ještě nevstoupila do popředí zájmu.

Stručný přehled nejznámějších kurdských organizací v zemích EU dokládá, že se Kurdové sebeorganizují především z toho důvodu, aby uchovali a rozvinuli kurdskou kulturu, především jazyk.<sup>29</sup> Převládá a hluboce je zakořeněn politický aspekt, skrze který organizace většinou vyvíjí úsilí diskutovat o situaci Kurdů a apelovat na řešení problémů, zejména lidských práv.

---

<sup>29</sup> Jazyková práva jsou omezená, kurdština není vyučovaná ve školách, např. v Turecku článek 42 Ústavy uvádí, že žádný jiný jazyk než turečtina nesmí být vyučována jako mateřský jazyk pro turecké občany (Yildiz, Muller, 2008).

## 5 KURDSKÉ OBČANSKÉ SDRUŽENÍ

---

Tato kapitola představuje jedinou kurdskou organizaci existující v České republice. Částečně čerpá z rozhovoru se současným předsedou Kurdského občanského sdružení, s panem Ing. Rachidem Khalilem, který do sdružení nastoupil již v konečné fázi jeho vzniku.

### 5.1 Kurdské občanské sdružení (KOM-KURD)

Kurdské občanské sdružení (KOM-KURD)<sup>30</sup> je nestátní nezisková organizace, která byla založena v březnu 2003. Založení organizace umožnilo oficiální sdružování osob kurdské národnosti pobývajících na území České republiky a jejich českých přátel.

Prostory organizace lze nalézt na adrese Pánská č. p. 1., Praha 1.

Sdružení navázalo na činnost Svaz kurdských studentů, který vznikl v šedesátých letech 20. století. Svaz řešil problémy studentů, pořádal besedy, debaty o dění v Kurdistánu, organizoval oslavu svátku Newroz<sup>31</sup> (Vovsová, 1996) Lidé v tomto svazu „*demonstrovali, psali protestní dopisy, rozdávali letáky, prováděli osvětu – vysvětlovali lidem, kdo jsou to Kurdové a oč usilují. Vůbec osvětu a seznamování lidí ve světě s jejich kulturou považují za důležitou součást boje za práva Kurdů, za cennou pomoc jejich národu*“ (Vovsová, 1996, s. 18).

Pamětníci uvádějí, že svaz kurdských studentů zanikl, ale jeho členové se i nadále scházeli ke společným oslavám svátku Newroz. Po roce 1989 lze zaznamenat několik pokusů o založení nové organizace, ale žádosti nebylo vyhověno, pravděpodobně proto, že Kurdové byli spojováni s hrozbou terorismu<sup>32</sup>. Teprve roku 2003 vznikem Kurdského občanského sdružení se oficiálně obnovila tradice sdružování Kurdů. KOM-KURD navázal na činnost svazu ve stejném duchu, právě i díky tomu, že většinou zakládajících členů byly stejné osoby. Při založení stáli dva turečtí Kurdové, jeden syrský a iránský.

---

<sup>30</sup> Zkratka vychází z kurdského označení „komela kurdî“, v českém překladu kurdské sdružení.

<sup>31</sup> Kurdský svátek Nového roku, svátek jara. V překladu znamená nový den. Slaví se 21. března. Pro Kurdy nejdůležitější svátek v roce. Slaví se tancem v kruhu, kde se drží muži i ženy za ruce. Nejlépe se slaví v přírodě u velkých ohňů. Oslav se účastní desetitisíce nebo statisíce osob na jednom místě.

<sup>32</sup> Reflektuje subjektivní pocit pamětníků.

„Jednou z hlavních myšlenek při založení sdružení byl záměr přitáhnout pozornost a získat na svoji stranu veřejné mínění. Informací bylo málo a režimy, které okupují území Kurdistanu, se snaží vytvořit embargo, aby se informace nedostávaly dál. Proto se o Kurdech moc neví. Posláním organizací v celé Evropě bylo vytvořit centrum nebo organizaci, která bude informovat o dění v Kurdistanu, představovat kulturu a navázat vztahy s lidmi v nové společnosti. Tak to mu bylo i u nás“ (Rachid Khalil, 2011).

Mezi hlavní cíle patří posilování česko-kurdských vztahů a zároveň prezentace kurdské kultury tak, aby veřejnost získala větší povědomí o tomto národu a jeho bohaté historii (Stanovy, 2003).<sup>33</sup> Za tímto účelem sdružení pořádá rozmanité kulturní či společenské akce jako jsou přednášky či umělecké prezentace.

Sdružení sleduje dění v České republice, shromažďuje informace o Kurdech a Kurdistanu napsané českými autory (především z tisku) a zároveň publikuje vlastní články. Sdružení provozuje své webové stránky<sup>34</sup>, které jsou vedeny v českém jazyce a převážně slouží k uveřejnění zajímavostí ze současného dění a krátkých zpráv o činnosti sdružení.

Ve spolupráci s českými příznivci byl založen i Česko-kurdský klub přátelství, který kromě upevnování vzájemných vztahů a podpory humanitárních projektů měl pomoci navázat spolupráci s kurdskými, resp. íránskými obchodními společnostmi či naopak umožnit českým firmám vstup na kurdský trh. Tento klub však nikdy nezačal skutečně fungovat a zůstalo jen u pouhého plánu či přání.

Sdružení KOM-KURD funguje především na základě iniciativy a podpory vlastních členů. „Sdružení není podmínkou toho, jestli tady budeme mít nějaké aktivity nebo ne. I v době, kdy tu neexistovala žádná oficiální organizace, Kurdové společně slavili nový rok. Když byla nějaká větší událost v zemi, tak tady prostě byla i reakce, že jsme šli protestovat. Nepotřebovali jsme k tomu organizaci. I bez sdružení jsme měli spolu kontakty a podnikali jsme nějaké akce“ (Rachid Khalil, 2011).

Dobrovolnost je všude přítomná, odráží se i ve způsobu financování. Sdružení je financováno z vlastních zdrojů.<sup>35</sup>

---

<sup>33</sup> Viz Příloha č. 1 – Stanovy Kurdského občanského sdružení

<sup>34</sup> Kurdské občanské sdružení [online] [cit. 15. 6. 2011] Dostupné z: < [www.kurdistan.cz](http://www.kurdistan.cz) >.

<sup>35</sup> Roční členský příspěvek činí 600 Kč. Srovnáme-li s počtem Kurdů žijícím v ČR, vyjde nám poměrně malý rozpočet na rok. A navíc existuje jakási benevolence při placení. „Jsou někteří členové, kteří nemají peníze, tak ty jiní, kteří mají, tak za ně platí.“ (Rachid Khalil, 2011).

Neexistují přesná pravidla členství, i když se počet aktivních členů odhaduje na 100 osob, členem může být každý Kurd, který se nachází na území republiky, a to aniž by musel platit členský příspěvek.

Sdružení je základnou pro Kurdy ocitající se v různých životních situacích a hledající rozdílnou podporu. Současný předseda sdružení uvedl, že skoro každodenně řeší nějaký případ. Ale nejen on sám, ale i ostatní členové KOM-KURDu. Pomáhají lidem tlumočit a jednat na úradech. Když někdo potřebuje peníze, uspořádají mezi sebou sbírku a zaplatí (Rachid Khalil, 2011).

Sdružení Kurdům zejména nabízí tolik potřebnou sociální síť a prostor pro uchování své kultury.

*„Sdružení zdůrazňuje to, že každý jednotlivec je vyslancem své země. Sdružení trochu nahrazuje to prostředí původní. Sociální prostředí. Každý se nastěhoval, žije v jiném městě a to sdružení chce vytvořit nějaké společenství, kdy by si mohli vyměňovat zkušenosti, kde by se mohli setkávat. A zároveň mít respekt k něčemu, protože to sdružení někdy řeší i problémy, jako běžné problémy mezi lidmi. I takovou funkci má. Když je nějaké jednání s úřady, nebo organizacemi, tak je tu nějaká oficiální prezentace, která jakoby jedná jménem Kurdů“* (Rachid Khalil, 2011).

Nejvýznamnější událostí pro sdružení a všechny Kurdy je oslava národního svátku Newroz, pro některé Kurdy však symbolizuje kurdský odboj.<sup>36</sup> Sdružení nabízí možnost vzájemného setkání a oslavy, kterého se účastní až na 300 osob (místní Kurdové, v malé míře Kurdové ze zahraničí a čeští přátelé).

V současné době sdružení usiluje o mobilizaci vlastních sil, které by rozvíjely současné činnosti a měly dostatečnou kapacitu k řešení aktuálních témat. KOM-KURD pomáhá potřebným uvnitř vlastní komunity, v současné době chce řešit situaci kurdských rodin v uprchlických táborech a zároveň zintenzivnit publikační a osvětovou činnost.

Vizí do budoucna je běžná agenda, pořádání seminářů, oslav (o ně je v současnosti dle předsedy větší zájem ze strany veřejnosti), demonstrací, organizování různých kulturních akcí. *„Sledujeme dění a podle toho se vyvíjíme. Problém je čas. Každý máme svůj život, svoje aktivity. Uurčitě by se dalo dělat víc. Zase si myslíme, že i za těchto podmínek, je alespoň něco, co nás prezentuje. Určitě chceme být jako profesionální organizace. Kromě peněz máme všechno, prostory (...) a lidi se dají sehnat. (...) Prál bych*

<sup>36</sup> K tradičním oslavám patří příroda, oheň, hudba, tanec a účast několika stovek až tisíců osob. V místních podmínkách se však uchyluje do uzavřených prostor. Někteří dokonce dávají přednost soukromým oslavám v málopočetných skupinkách.

*si, aby tato tradice pokračovala dál a přišli mladí a zrealizovali projekt profesionální organizace. Mým snem je vytvoření Kurdského centra v Praze. Doufám, že se to někdy uskuteční“ (Rachid Khalil, 2011).*

## 5.2 Shrnutí

Tato kapitola čerpá ze stanov, oficiálních stránek sdružení, ale především z rozhovoru s předsedou sdružení, jehož komentáře provází celý text. Tvrzení, která nejsou převedena do přímé citace, vznikla na základě autorčina svědectví založeného na účasti při schůzích, akcích a neformálních rozhovorech se členy sdružení.

Předseda sdružení svými slovy vyzdvihuje specifčnost této organizace, která se svou filosofií odlišuje od kurdských organizací zakládaných v zahraničí:

*„Sdružení se vyznačuje tím, že sdružuje všechny Kurdy v jednu organizaci, v jedno sdružení, což není běžné, třeba v Německu nebo v Americe. Syrští Kurdové mají svoje nějaké strany a nějaký mají svoje sdružení, které mají nějaký politický směr a jiné to je u tureckých Kurdů, nebo iránských a iráckých. Lidi nás právě obdivujou, že jsme za jedno, že jsme ze čtyř částí Kurdistánu a fungujeme v rámci jedné organizace“ (Rachid Khalil, 2011).*

Silné a slabé stránky sdružení zhodnotil následovně:

*„Slabou stránkou je slabší organizovanost. Nedisciplinovanost některých členů. Silnou stránku vidím v tom, že více jak 50 let existuje už nějaká forma organizace, která sdružuje Kurdy, a když jde do tuhého, tak si Kurdové navzájem pomáhají“ (Rachid Khalil, 2011).*

## EMPIRICKÁ ČÁST

### 6 METODOLOGIE

---

Největším rizikem všech výzkumů je správná volba techniky vzhledem k povaze dat, která je potřeba získat. V případě cizinců vstupuje do této úlohy hned několik faktorů. Je potřeba zvážit povahu cizinecké komunity (velikost, míra otevřenosti), ochotu účastnit se výzkumů (v zemi původu může panovat značná nedůvěra a obava ze zneužití dat) či komunikační jazyk.

Cílová skupina Kurdů žijících v České republice není příliš početná. Menšina není společností vnímána jako uzavřená komunita; snad právě i kvůli této malé početnosti se nejedná o nikterak viditelnou cizineckou skupinu v České republice. Ač se filozofie této menšiny kloní k co největšímu informování veřejnosti, do hry vstupuje další faktor, který pramení v postavení v zemi původu. Systém, který Kurdům upírá některá práva, vystavuje je pronásledování a vyslýchání, předurčuje Kurdy k velké opatrnosti a obezřetnosti. Co se jazykové stránky týče, je potřeba vědět, že dobře česky bude hovořit jen malé procento potenciálních respondentů, většina bude preferovat kurdštinu, ne-li majoritní jazyk v zemi původu, tedy arabštinu či turečtinu. Spoléhat na mediační jazyk jako je angličtina není možné, neboť anglicky mluví velmi malé procento Kurdů, především mladá (vzdělaná) generace. Všechny tyto faktory mohou ovlivnit samotný průběh výzkumu.

Níže budou také specifikovány cíle výzkumu, výběr respondentů, použité výzkumné techniky, role výzkumníka v procesu získání dat a analýza výzkumu i jeho výstupů.

#### 6.1 Cíle výzkumu

Hlavním tématem a výzkumným záměrem pro tuto práci byla analýza role Kurdského občanského sdružení v procesu integrace Kurdů do české společnosti.

Cílem je získat odpověď na otázku, jestli a jak Kurdské občanské sdružení přispívá k sociální integraci Kurdů v České republice.

Autorka si pro zpracování a vyhodnocení dotazníkového šetření stanovila dvě základní hypotézy:

H1: Aktivity sdružení přispívají k sociální integraci Kurdů

H2: Členové sdružení očekávají, že sdružení bude rozvíjet svou servisní funkci

## 6.2 Respondenti a jejich výběr

Cílovou skupinou výzkumného šetření jsou Kurdové žijící na území ČR bez ohledu na to, zda jsou členy zkoumaného sdružení či nikoliv. Jediným omezením při jejich výběru byla věková hranice – potenciální respondent musel být starší 15 let.

Ke spolupráci byli náhodně osloveni členové Kurdského občanského sdružení a klienti Poradny pro integraci v Ústí nad Labem, kteří mají kurdský původ. Autorka se účastnila schůzí sdružení, kde představila svůj záměr a poprosila členy o spolupráci. Zároveň uveřejnila tuto výzvu i na sociální síti Facebook<sup>37</sup>, kde byl členy KOM-KURDu zřízen profil jejich organizace. Většina dotazovaných však byla získávána metodou tzv. sněhové koule, kdy respondenti předávali dotazníky svým známým, nebo samosběrem, kdy se vyčlenila skupina Kurdů, kteří mají zájem se tohoto výzkumu účastnit a ti, kteří tento zájem nemají. Podrobněji o průběhu realizace výzkumné části bude pojednáno níže.

Do výzkumu se celkem zapojilo 27 Kurdů, až na dvě výjimky původem ze Sýrie. Bližší specifikace je uvedena ve výsledcích dotazníkového šetření.

## 6.3 Výzkumné techniky

Šetření se sestávalo ze tří klíčových aktivit (viz. níže), mělo smíšený charakter - kombinovalo kvantitativní průzkum, kde data byla získávána prostřednictvím standardizovaného nástroje v podobě dotazníku, s výzkumem kvalitativním, který byl založen na metodě individuálních rozhovorů s představiteli a členy Kurdského občanského sdružení. Součástí bylo též zúčastněné pozorování na schůzích či akcích sdružení.

---

<sup>37</sup> Profil lze najít na profilu Facebook [online] Kurdské občanské sdružení [cit. 12 .7 .2011] Dostupné z: <<https://www.facebook.com/#!/group.php?gid=335244582850>>.



Smišený druh výzkumu byl zvolen, neboť výhodou kvantitativně orientovaného výzkumu je sice rychlý sběr přesných (numerických) dat, avšak získaná data mohou být obecná nebo redukováná. Naproti tomu kvalitativní výzkum zdůrazňuje subjektivní aspekty jednání a více možných výkladů reality. Umožňuje zkoumat fenomén v přirozeném prostředí, přičemž však získaná data jsou obtížně vyhodnocována a zobecňována. Také hrozí ovlivnění výsledků vstupem preferencí výzkumníka (Hendl, J., 2005).<sup>38</sup>

### ***Dotazníkové šetření***

S ohledem na povahu tématu a jazykovou stránku výzkumu bylo jako stěžejní technika zvoleno dotazníkové šetření, neboť umožňuje zjistit převládající postoj Kurdů vůči Kurdskému občanskému sdružení. Jak bylo zmíněno výše, můžeme předpokládat, že jedinci z této cílové skupiny mluví omezeně česky, disponují různou mírou znalosti formálního (spisovného) kurdského jazyka, arabštiny nebo turečtiny. Standardizovaná forma dotazníku v jazykových mutacích (kurdština, arabština) tak snižuje riziko špatné interpretace skrze tlumočení. Turecký překlad nebyl zajištěn, neboť členové sdružení z turecké části „Kurdistanu“ se odmítli tohoto šetření účastnit. Přesné důvody však nejsou autorce známy.

Účelem dotazníkového šetření bylo zjistit pohledy, názory, připomínky a zpětnou vazbu k tématu existence a fungování Kurdského občanského sdružení ze strany Kurdů žijících v České republice, nezávisle na tom, zda jsou členy nebo nečleny toho sdružení. Zároveň měla metoda dotazníku za cíl zmapovat z jejich pohledu dominantní funkci sdružení a další přidružená očekávání vázaná na KOM-KURD. Druhá a třetí část dotazníkového šetření se týkala míry integrace Kurdů do české společnosti, kladla si za cíl určit ochotu přizpůsobovat se novým podmínkám a zároveň si zachovávat vlastní kulturu. Toto rozdělení vychází z Berryho konceptu.<sup>39</sup>

Testování srozumitelnosti a jednoznačnosti otázek bylo provedeno na české verzi dvěma respondenty a osobami, které dělaly kurdský a arabský překlad. Tyto osoby jsou rodilými mluvčími, delší dobu pobývajících v ČR. Oba překlady byly překontrolovány oficiálním tlumočnickem, v případě kurdské verze se jednalo o zhotovení překladu stejnou osobou. S českou verzí respondenti neměli problém, o to větší ujasňování probíhalo ve fázi

---

<sup>38</sup> Viz. kapitola 6.5 Průběh neboli postup při získávání dat, s.51.

<sup>39</sup> Viz. kapitola 2 Integrovaný proces a role občanského sektoru, s. 20.

překlada, neboť překladatelé naráželi na problém některých termínů (krajan, občanské sdružení).

### ***Zúčastněné pozorování***

Pozorování probíhalo na schůzích sdružení a akcích, které pořádalo Kurdské občanské sdružení. Celkem byla autorka diplomové práce účastna tří schůzí a přijala pozvání na demonstraci, etnografickou výstavu a oslavy svátku Newroz. Z těchto pozorování byl proveden stručný zápis obsahující datum, místo konání, počet zúčastněných a průběh schůze či akce.<sup>40</sup>

Účast na schůzích byla důležitým zdrojem informací o tom, jak sdružení funguje, kolik členů se účastní schůzí a k čemu tyto schůze slouží.

### ***Nestrukturovaná a polostrukturovaná interview***

Kvantitativní data byla doplněna o výpovědi z nestrukturovaných a polostrukturovaných rozhovorů tak, aby lépe zachytila skutečné postoje zkoumané komunity a objasnila, jak zkoumanou realitu jednotlivci interpretují. Interview patří mezi stěžejní techniku nenumerických šetření. Ta chápeme jako fakt, že kvalitativní výzkum pracuje především s verbálními daty, jde o postihnutí bohatého a pravdivého popisu každodenních skutečností.

Kvalitativní výzkum se snaží pochopit chování lidí v jejich přirozeném prostředí, neboli „posláním kvalitativního výzkumu je porozumění lidem v sociálních situacích“ (Disman, 2002, s. 289). Přes veškeré tyto klady, které kvalitativní výzkum přináší, existují i nevýhody, jako je časová náročnost a obtížná interpretace získaných dat a v případě realizovaného výzkumu především sociokulturní odlišnost (hodnoty, způsoby komunikace, udržení vztahů).

Polostrukturované rozhovory mají pevně daný záměr a cíl, uvolňuje se ale taktika jejich vedení. To znamená, že je vytvořen základní soubor otázek, jejichž pořadí je možné v průběhu rozhovoru měnit a zároveň je doplňovat o další. Je však nezbytné dotknout se všech předem stanovených oblastí, které si badatel vytyčí.

Technika rozhovorů byla zvolena jako doplňková, neboť u ní hrozí velké riziko ovlivnění ze strany tazatele. Může se dopustit chyb např. nepřesným záznamem výpovědi či její špatnou interpretací. Dalším zdrojem chyb je samotná osobnost tazatele.

<sup>40</sup> Viz. kapitola 6.5 Průběh neboli postup při získávání dat, s. 51.

Na výsledky může mít vliv jeho stáří (zejména v souvislosti se získanými životními zkušenostmi), pohlaví, dialekt, sociální rozdíly tazatele a dotazovaného atd. (Disman, 2002).

## 6.4 Role výzkumníka

Autorka již dříve znala představitele sdružení a některé členy. Tyto vztahy byly spíše pracovní, neboť k jejich navázání docházelo v ústecké Poradně pro integraci, kde autorka dodnes působí. S dalšími Kurdy se seznámila na schůzích a akcích sdružení.

Autorka sice díky svému zaměstnání nevstupovala do zcela neznámého prostředí, přesto se nedá hovořit o tom, že by měla ideálně připravený prostor pro své bádání. Překvapilo ji, že i některé osoby, které znala delší dobu, ještě před zahájením výzkumu, nedokázaly pochopit smysl výzkumu. Zaujaly nedůvěřivé stanovisko a ovlivnily tak další potenciální respondenty.

Lze vysledovat jev, že komunity arabské<sup>41</sup> tvoří sítě, ve kterých se nemusí všichni osobě znát, ale určitě znají někoho, který danou osobu zná (Kantarová, 2006). Je tedy u nich zcela běžné, že se různě vyptávají na osoby ve svém okolí. Tímto procesem však získávají povědomí o velkém počtu osob ze své komunity. Autorka byla vystavena nepříjemným situacím, kdy se jí Kurdové různě vyptávali na své známé. Běžnou otázkou bylo, jak se má ten a tamten, co dělá apod. Autorka se snažila zachovávat neutrální rovinu a neprozrazovat osobní informace o ostatních respondentech. Musela však minimálně odpovědět, zda se s danou osobou viděla, nebo říct, že určitou informaci nesmí sdělit. Bylo možné, že dotazovaní si některé informace mohou jednoduše ověřit a pokud by zjistili, že jim říkala nepravdivé informace, mohlo by to ve svém důsledku ohrozit další průběh výzkumu.

Některé osoby běžně s autorkou konverzovaly, pouze o sdružení se nechtěly vyjadřovat.

## 6.5 Průběh neboli postup při získávání dat

Celé šetření bylo realizováno od března 2010 do června 2011. Následující text představuje jednotlivé fáze výzkumu, přičemž je dělen dle použitých technik.

---

<sup>41</sup> Toto označení není vhodné pro Kurdy, ale bylo ho potřebné využít k vysvětlení kulturních specifik. Kurdové ve své historii prošli arabizací, proto lze využít některých společných charakteristik.

### ***Dotazníkové šetření***

Dotazníkové šetření bylo realizováno formou standardního písemného dotazníku vlastní konstrukce. Dotazník vedle pěti závěrečných identifikačních otázek obsahoval celkem 26 zjišťovacích otázek, z toho bylo 12 formulováno jako uzavřené, 11 jako polootevřené a 3 otevřené. První část dotazníku byla věnována Kurdskému občanskému sdružení, jeho významu, roli a aktivitám či službám.<sup>42</sup> Celkem obsahuje první část 16 otázek a prostor pro případné poznámky respondentů. Druhá část byla věnována vazbám na krajany a kurdskou kulturu, co si jedinec zachoval a jaký má postoj k udržování kontaktů s Kurdy. Tato část obsahovala 7 otázek. Třetí část se věnovala české společnosti a míře ochoty přizpůsobit se nové společnosti. Poslední část byla věnována zjištění charakteristiky respondenta skrze pět základních ukazatelů: věk, pohlaví, země původu, délka pobytu v ČR a druh pobytu.

Dotazník byl doplněn úvodním komentářem, kde byl vysvětlen účel dotazníku, autorčino očekávání, pokyny pro vyplnění a navrácení dotazníku. Dotazník je součástí diplomové práce ve formě přílohy (příloha č. 2,3,4).

Dotazník byl distribuován autorkou na členské schůzi sdružení, mezi klienty Poradny pro integraci v Ústí nad Labem i Praze, a na dalších místech, kde se Kurdové vyskytují (kebab prodejny, arabské obchody, kadeřnictví). Dotazník byl taktéž rozeslán elektronicky na adresy, které byly autorce zprostředkovány předsedou sdružení. Zároveň sami respondenti dotazníky přeposílali nebo předávali jejich fyzické kopie.

Dotazníkové šetření mělo probíhat od ledna do března 2011, avšak kvůli opožděně vyhotoveným jazykovým mutacím a nízké návratnosti dotazníků bylo období prodlouženo do června 2011. Nízká návratnost má souvislost s nízkou mírou důvěry ve vyplňování jakýchkoliv formulářů a hrozby jejich zneužití.

Dotazník bylo možno navrátit několika způsoby, přičemž se dbalo na zachování anonymity respondenta. Respondent mohl vyplněný dotazník předat do Kurdského občanského sdružení nebo zaslat poštou autorce. Této možnosti nikdo nevyužil. Vedle toho byla tázaným přístupná elektronická forma dotazníku, která umožňovala oslovení velkého množství potenciálních respondentů v krátkém časovém úseku, díky znalosti e-mailových adres odesílatelů ztrácela na své anonymitě. Tato možnost byla využita ve velmi malém

---

<sup>42</sup> Otázky, zjišťující roli sdružení, byly stanoveny na základě rozdělení rolí dle Cordera-Guzmána, jak je popsáno v kapitole 3.2 Role sdružení migrantů, s. 31.

množství (touto cestou se navrátily pouze 3 dotazníky). Taktéž distribuce dotazníku v rámci sdružení nebyla příliš využita. Nejlepší technikou se stalo získání klíčových osob, které dotazníky zprostředkovaly mezi své kamarády, sesbíraly je a posléze předaly autorce.

Ale i tento způsob sběru dat nebyl jednoduchý. Autorka se již od začátku potýkala se zvláštním způsobem spolupráce. Při běžné komunikaci jedinci jevíli zájem o tento výzkum, přislíbovali pomoc, ale konkrétní kroky nebyly učiněny. Autorka se musela několikrát připomínat. Stanovené termíny nebyly nikdy dodrženy. Pro některé osoby zřejmě bylo těžké vyslovit odmítnutí, proto využívaly různých omluv (zapomenutí, ztráta, málo času). Bylo jen malé množství oslovených osob, které by autorce přímo odmítly vyplnit dotazník.<sup>43</sup>

Při realizaci výzkumu autorka nenarážela jen na problémy plynoucí z jazykové bariéry, kterou se snažila co nejvíce eliminovat překlady nebo vzájemným tlumočením, ale bylo také potřeba vyrovnat se a zvyknout si na různé sociokulturní odlišnosti.

Kdyby se autorce nepodařilo získat na svou stranu klíčové osoby, které jí pomohly při distribuci dotazníků a v jejich sběru, výzkum by nikdy nebylo možné zrealizovat.

Dotazník vyplnilo celkem 27 respondentů, míru návratnosti nelze určit. Autorka však spatřuje návratnost tohoto počtu dotazníků za dostatečnou. Vezmeme-li v potaz, že se na území České republiky odhadem nachází 200 Kurdů, z čehož tak polovinu budou tvořit ženy a děti<sup>44</sup>, zasáhla 30-50% zkoumané populace, neboť dotazníkové šetření bylo převážně cíleno na členy Kurdského občanského sdružení. Autorka se domnívá, že by počet navrácených dotazníků mohl být vyšší, pokud by se jí podařilo odstranit překážky, kterým čelila při sběru dat. Jazyková bariéra se řešila překlady, popřípadě tlumočníky. Míra nedůvěry je u této cizinecké komunity vyšší, neboť pochází z prostředí, kde funguje rozdílný politický systém, ale zejména i společenský systém. Autorka neměla pocit, že by někdo měl problém s tím, že je žena. Tato bariéra se objevuje u některých muslimů, ale u Kurdů nebyla zaznamenána. Muži jí běžně podávali ruku k pozdravu, zapojovali ji do rozhovoru. Mluví-li autorka o odlišném společenském systému, má na mysli, že Kurdové jsou skupinou, která svůj úsudek formuje pod vlivem svého okolí. Kurdové hodně dbají na to, co říká starší nebo nějak významněji postavená osoba. Existuje mezi nimi jakási hierarchie a spleť vztahů, které osobám mimo komunitu, zůstanou utajeny.

---

<sup>43</sup> Toto však není specifikum ryze kurdské, avšak dotýká se obecně blízkovýchodních národů.

<sup>44</sup> Tyto odhady pramení z vlastní zkušenosti a diskuse s představiteli sdružení.

Výzkumný soubor tvořilo celkem 27 Kurdů (N=27). Pro potřeby vyhodnocení hypotéz pak byla skupina respondentů rozdělena do několika dalších souborů (např. členové a nečlenové sdružení, dle délky pobytu).<sup>45</sup>

### ***Zúčastněné pozorování***

Autorce byla ze strany předsedy sdružení nabídnuta možnost účastnit se schůzí sdružení. Přítomnost autorky na těchto schůzích však nebyla vítána ze strany všech přítomných. Ačkoliv nikdo nikdy autorce neřekl přímo, že si nepřeje, aby se schůze účastnila, obdržela však informace, že někteří ze členů si o autorce zjišťovali informace a ověřovali si u ostatních, zda je vše v pořádku a mohou jí věřit. Někteří totiž cítili v autorčině osobě jistou hrozbu, obávali se „vynášení“ osobních informací. Tento fakt výrazně zpomalil celý výzkum, především dotazníkové šetření i průběh rozhovorů.

Jiní členové sdružení KOM-KURD se naopak zajímali o autorčin záměr a nabízeli jí svou pomoc.

Jednání na schůzích probíhala v kurdeckém jazyce, občasné byly některé informace autorce shrnuty či na její požádání přeloženy. Vždy na konci schůze byla vyzvána k vyjádření svého postoje, tak jako všichni zúčastnění. Autorka poskytovala neutrální informace, aby neovlivnila dění uvnitř organizace.<sup>46</sup>

### ***Nestrukturované a polostrukturované interview***

Kurdecká komunita je do jisté míry stigmatizována svým utlačovaným postavením v zemích původu, což se odráží v nízké míře důvěry vůči jakýmkoliv systémům a velké opatrnosti vůči osobám v jejich okolí. Tento fakt se podepsal na skutečnosti, že autorka nemohla nikterak v průběhu rozhovoru zaznamenávat výpovědi, nahrávkou ani písemným záznamem. Teprve po skončení rozhovoru byl poznamenán názor nebo postoj dané osoby. Dalo by se říci, že průběh rozhovoru byl spíše neformální.

Rozhovory byly vedeny se členy sdružení, kteří aktivně dochází do sdružení. Prostor byl poskytnut i Kurdům, kteří do sdružení nedochází. Komunikačním jazykem byla čeština nebo angličtina.

Otázky byly prvotně voleny otevřené, aby se dotazovaný mohl samostatně bez jakéhokoliv ovlivnění vyjádřit. S přibývajícím počtem doplňujících otázek klesala míra

---

<sup>45</sup> Výstupy dotazníkového šetření jsou uvedeny v kapitole 7.1 Výsledky dotazníkového šetření, s. 55.

<sup>46</sup> Výstupy zúčastněného pozorování jsou uvedeny v kapitole 7.2 Popis pozorování, s. 72.

jejich otevřenosti. Převážně se ale jednalo o dotazy ujišťující správnost porozumění či podporující vyprávění.

U všech respondentů se autorka ptala na důvod, proč do sdružení dochází nebo naopak nedochází, jak sdružení vnímají a co od něj očekávají.<sup>47</sup>

---

<sup>47</sup> Výstupy rozhovorů jsou uvedeny v kapitole 7.3 Výsledky rozhovorů, na s. 76.

## 7 ANALÝZA VÝSLEDKŮ VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

---

Sedmá kapitola je zhodnocením výsledků získaných z výzkumného šetření. První podkapitola je dělena dle jednotlivých částí dotazníku (okruh zaměřený na občanské sdružení, okruh věnovaný vazbám na krajany a kurdskou kulturu a okruh týkající se české společnosti). Členění podkapitoly respektuje členění dotazníku do jednotlivých otázek. Text obsahuje přímé citace ze získaných dotazníků, a to ve znění, v jakém byly napsány.

Druhá podkapitola charakterizuje výsledky zúčastněného pozorování, jedná se o popis viděné reality, která dokreslila výpovědi získané z dotazníků.

Třetí podkapitola je zaměřena na data získaná z osobních rozhovorů, která autorce umožnila získaná data z dotazníku ověřit a rozšířit o osobité pohledy.

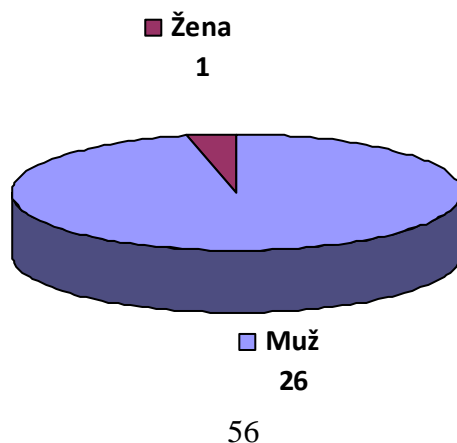
### 7.1 Výsledky dotazníkového šetření

#### 7.1.1 Charakteristika výzkumného vzorku

U každého z respondentů autorka sledovala pět základních údajů:  
pohlaví; věk; země původu; délka pobytu na území České republiky a druh pobytu.

Jedná se o základní charakteristiky, z nichž se odvozují základní podmínky a možnosti k začlenění cizinců do hostitelské společnosti, a které zároveň mohou ovlivňovat potřebu zapojit se do krajanské organizace.

Graf č. 1 - Přehled respondentů účastnících se šetření dle pohlaví (N=27)





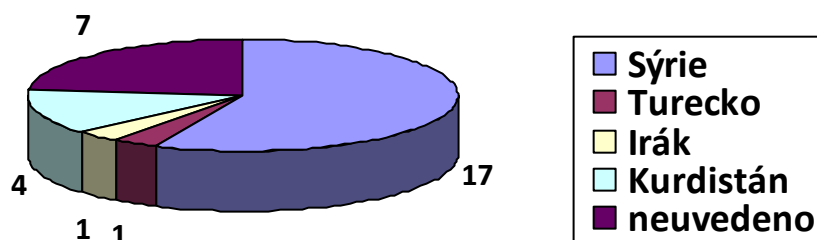
Dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem 27 Kurdů. Jednalo se hlavně o muže, neboť vyplněný dotazník odevzdala pouze jedna žena.

Tab. č. 5 - Přehled respondentů dle jejich věku (N=27)

Věk	Počet respondentů	vyjádřeno v %
15-17 let	1	4%
18-26 let	7	26%
27-35 let	12	44%
35-45 let	5	18%
45 a více let	1	4%
neuveдено	1	4%

Z hlediska věkové struktury respondenti obsáhli celé věkové spektrum od 15 let a více. Převážně se jednalo o skupinu osob ve věku (27-35 let), která tvořila 44% z celkového počtu.

Graf. č. 2 Přehled respondentů podle země původu



Výzkumného šetření se zúčastnili převážně Kurdové pocházející ze Sýrie (16 respondentů), v ojedinělých případech z Turecka a Iráku. Dva jedinci uvedli za zemi původu Kurdistán se specifikací mezinárodně uznávaného státního útvaru (Sýrie). Jeden respondent uvedl pouze Kurdistán, další upřesnil Kurd ze Sýrie. Sedm osob na tuto otázku neodpovědělo. Ve výpovědích, které v sobě zahrnuly kurdský původ, se jasně odráží hrdost těchto lidí na to, kým jsou.

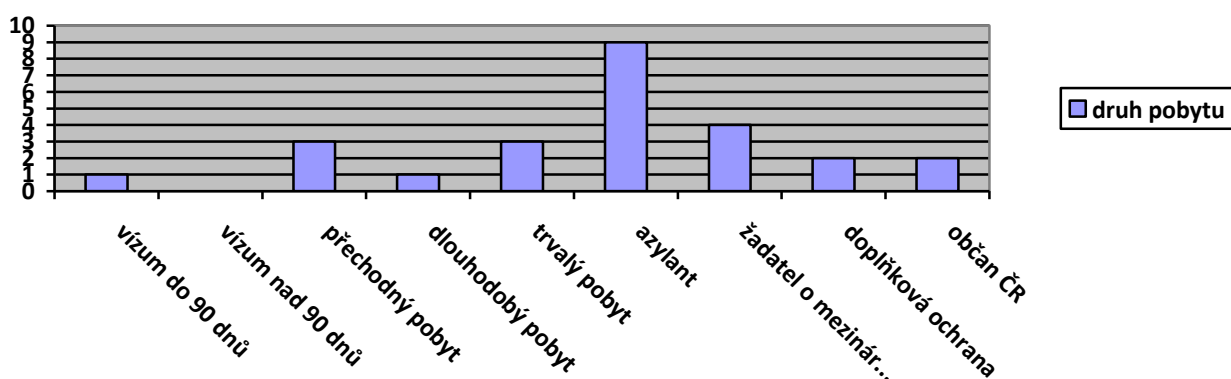
Tab. č. 6 - Přehled respondentů dle jejich délky pobytu v ČR (N=27)

Délka pobytu v ČR	Počet respondentů	vyjádřeno v %
Méně než 1 rok	1	4%
1-2 roky	5	19%
2-5 let	9	33%
5-10 let	8	29%
10 a více let	3	11%
Neuvedeno	1	4%

Co se týče délky pobytu v ČR, která hraje významnou roli v procesu integrace, tvořili největší skupinu respondentů (33%) jedinci, kteří v České republice žijí 2-5 let. Další výraznou skupinou byli respondenti pobývající na území 5-10 let (29%). Do výzkumu se však zapojili nejen jedinci trvale žijící v České republice (více jak 10 let, 11% z celkového počtu), ale i nově příchozí (méně než 1 rok, tedy 4% z celkového počtu, a do 2 let, tj. 19% respondentů).

Toto zjištění je velmi zajímavé, neboť vůbec neselektuje skupinu, která by se do sdružení nechtěla zapojovat nebo výrazně převládala. Jelikož se jedná o respondenty převážně ze Sýrie a navíc s uprchlickým pozadím, koresponduje tato struktura s migračními vlnami, kdy se počet žadatelů o mezinárodní ochranu ze Sýrie začal zvyšovat od roku 2005, tj. před šesti lety. Z tohoto důvodu tvoří základnu členů a respondentů osoby pobývající na území ČR 1-5 let.

Graf č. 3 - Přehled respondentů dle druhu pobytu



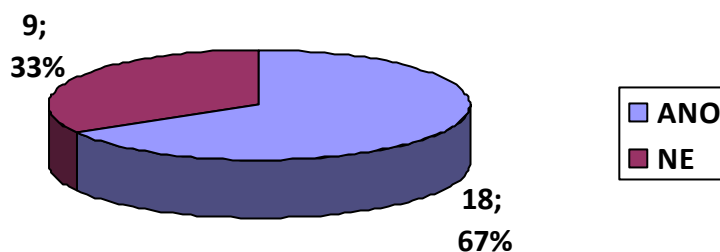
Dle druhu pobytu, od kterého se odvíjí různá práva a povinnosti cizinců na území České republiky, je většina respondentů uprchlíky, ať už jim byl v České republice přiznán azyl

(9 osob) nebo jsou v současné době teprve žadateli o mezinárodní ochranu (4 dotazovaní). Zároveň dle současné situace na Blízkém východě a integrační politice ČR je mnohým Kurdům poskytována doplňková ochrana, což se odrazilo i ve vzorku respondentů (2). Šetření se zúčastnily dvě osoby, kterým bylo uděleno české občanství, tři z respondentů mají v ČR trvalý pobyt a tři přechodný. Tato skutečnost měla největší vliv na průběh výzkumného šetření, neboť se jedná o jedince, o jejichž případu nebylo ještě rozhodnuto a jejich pobyt v České republice je stále nejistý. Od druhu pobytu se také odvíjí různá očekávání a možnosti participace daných jedinců.

### 7.1.2 Okruh A: Kurdské občanské sdružení

#### Otázka č. 1-3

Graf č. 4 - Členství respondentů v Kurdsém občanském sdružení



Dotazníkového šetření se účastnili členové sdružení (18 osob, z celkového vzorku 67%) včetně předsedy sdružení, ale i Kurdové, kteří nejsou členy Kom-Kurdu nebo se sami za ně nepovažují (9 lidí, 33%).

Pouze polovina členů uvedla, od jakého roku jsou členy sdružení. Tři z respondentů jsou členy sdružení od jeho založení, tj. od roku 2003. Dva od roku 2006 a 2007, tři do sdružení začali docházet v roce 2008, jeden o rok později a jeden v loňském roce (2010). Z malého vzorku respondentů lze však odvozovat, že členská základna je průběžně rozšiřována a že členové zároveň mají členové tendenci ve sdružení setrvávat.

Jeden respondent v současné době zastává funkci ve sdružení, zbylí členové se charakterizovali jako řadový člen.

#### Otázka č. 4 – Jak jste se dozvěděl o sdružení?

Tab. č. 7 - Přehled zdrojů o Kurdském občanském sdružení

N=27	Počet respondentů	Vyjádřeno v %
členové sdružení	13	48%
přátelé, kteří nejsou členy sdružení	8	30%
nezisková organizace	0	0%
státní instituce (úřady)	0	0%
internet	3	11%
neuveдено	1	4%
jiné	3	11%

Nejčastějším informačním kanálem, ze kterého se Kurdové dozvídají o sdružení, jsou dle výsledků dotazníkového šetření jeho členové (13 odpovědí), následně – s nepatrným rozdílem počtu odpovědí – přátelé z kurdské komunity, kteří ale nejsou členy sdružení (8 odpovědí), v malé míře jako zdroj informací byl uváděn internet (3 odpovědi). Jeden z respondentů označil současně dva informační zdroje (členy sdružení a internet). Žádný z dotazovaných neuvedl jako způsob, kterým se o existenci Kurdského občanského sdružení dozvěděl, některou z nestátních neziskových organizací či státní instituci (např. cizineckou policii či Odbor azylové a migrační politiky). Tři respondenti byli přítomni při založení organizace, jeden z tázaných neuvedl žádný zdroj.

Nikoho nepřekvapí, že členové tvoří největší informační zdroj. S nepatrným rozdílem však respondenti byli o sdružení informováni i osobami, které nejsou členy sdružení. Toto lze interpretovat jako signál, že sdružení je v podvědomí velkého spektra Kurdů žijících v České republice. Jedinec nemusí být členem sdružení ani do něj docházet, aby o něm měl základní informace. Toto se potvrzuje i ve výpovědích respondentů, kteří nejsou členy sdružení.

Nyní žijeme v době, ve které mnoho lidí nejprve vyhledává věci na internetu a poté pátrá dál. U některých jedinců může být tato možnost omezena, neboť nemají přístup k internetu nebo s ním neumějí zacházet, další proměnnou u této skupiny může být skutečnost, že webové stránky sdružení jsou pouze v češtině. Osoby, které češtinu příliš neovládají, si pravděpodobně nebudou schopny informaci o sdružení na internetu najít. Zároveň je překvapujícím zjištěním, že ani lidé v uprchlických zařízeních nezískali informaci o tomto sdružení od pracovníků ministerstva nebo neziskových organizací, které s těmito lidmi také pracují.

## Otázka č. 5 – Z jakého důvodu jste poprvé přišel do Kurdského občanského sdružení?

Tab. č. 8 - Přehled prvotních důvodů návštěvy Kurdského občanského sdružení

N=27	Počet respondentů	vyjádřeno v %
zvědavost	6	22
potřeba poradit nebo nějak řešit svou situaci	6	22
zájem setkat se s krajany	8	30
pozvání na konkrétní akci sdružení	5	19
jiné	5	19
neuveдено	2	7

Respondenty do sdružení přivedlo mnoho důvodů. Jeden respondent využil všech čtyř nabízených možností. Největší četnost odpovědí byla zaznamenána u varianty „zájem setkat se s krajany“ (8 tázaných), stejný počet odpovědí obdržela možnost zvědavost a potřeba poradit nebo nějak řešit svou situaci (6 respondentů), varianta pozvání na konkrétní akci sdružení získala o jeden hlas méně (5 odpovědí). Na tuto otázku odpověděli i dva nečlenové sdružení, kteří přišli do sdružení ze zájmu setkat se s krajany nebo byli pozváni na akci sdružení. Dva dotazovaní neuvodili žádnou odpověď. Sedm osob zvolilo u této otázky vlastní možnost odpovědi:

- „Rozšířit povědomí o kurdské problematice.“
- „Chtěl jsem propagovat kurdskou kulturu v Čechách.“
- „Účast na Kom-Kurdu.“ (přeloženo z arabštiny)
- „Kvůli situaci Kurdů.“ (přeloženo z arabštiny)
- „Z důvodu situace Kurdů.“ (přeloženo z arabštiny)

Zde je zřetelně viditelná role podpory vlastní komunity a budování sítí mezi Kurdy, jak o ní píše Cordera-Guzmán (2005).<sup>48</sup>

<sup>48</sup> Viz kapitola 3.2 Role sdružení migrantů, s.31.

## Otázka č. 6 – Do Kurdského občanského sdružení docházím, protože:

Tab. č. 9 - Přehled důvodů docházky do Kurdského občanského sdružení

N=27	Počet respondentů	Vyjádřeno v %
mi pomáhá řešit mé problémy	6	22
se nejvíce orientuje v problémech kurdských migrantů a dokáže mi předat zkušenosti lidí s podobným problémem	12	44
zde mám své kamarády	10	37%
chci pomáhat svým krajanům	15	56
jiné	6	22

Výsledky dotazníkové šetření ukazují, že členové a představitelé sdružení dochází do Kurdského občanského sdružení, protože jim pomáhá řešit problémy (5 odpovědí), jelikož se nejvíce orientuje v problémech kurdských imigrantů a dokáže jim předat zkušenosti lidí s podobným problémem (11 osob), mají zde své kamarády a jde o příležitost, jak se s nimi sejít (9 dotazových), chtějí pomáhat svým krajanům (13 respondentů).

Šest osob z výzkumného vzorku zvolilo jinou variantu, ale pouze tři uvedli vlastní odpověď:

- „Nepomáhá.“
- „Zlepšení a získání zkušeností od lidí, kteří jsou ve sdružení už dlouho.“ (přeloženo z arabštiny)
- „Chtěl bych pomoci umělecké oblasti.“ (přeloženo z arabštiny)

Pět respondentů, kteří se označili za nečleny sdružení, však odpovědělo, že do sdružení dochází, neboť jim pomáhá řešit problémy (1 respondent), protože se sdružení nejvíce orientuje v problémech kurdských imigrantů a dokáže jim předat zkušenosti lidí s podobným problémem (5 lidí), mají zde své kamarády (3 osob), chtějí pomáhat krajanům (2 dotazovaní).

Jestliže někdo přiřazoval hodnotu důležitosti jednotlivých důvodů docházky do sdružení, pak lze říci, že na škále od 1 do 5 (kdy 1 znamená nejvíce důležité a hodnota 5 nejméně důležité) respondenti přisuzovali odpovědi „pomáhá mi řešit problémy“ hodnotu 5 bodů.

Medián odpovědí pro výrok „se nejvíce orientuje v problémech kurdských imigrantů a dokáže mi předat zkušenosti lidí s podobným problémem“ činí 2 body. Větší důležitosti dosahuje výrok „zde mám své kamarády“ s hodnotou 3. Největší důležitost přikládají výroku „chci pomáhat svým krajanům“ s mediánovou hodnotou 1.

Až ve srovnání s ostatními odpověďmi lze tuto odpověď vnímat dvojsmyslně. V kontextu integrace cizinců do české společnosti se autorka kloní k významu, že chtějí pomoci ostatním Kurdům, kteří se nacházejí také na území ČR, avšak na základě odpovědi z otázky 5, kde vyplynul jako jeden z nejdůležitějších důvodů pomoc řešit kurdskou otázku, už tato odpověď není jednoznačná.

### Otázka č. 7 – Kterými z níže uvedených aktivit se sdružení zabývá?

Tab. č. 10 - Přehled aktivit sdružení dle respondentů

N=27	Počet respondentů	Vyjádřeno v %
služby vedoucí k získání občanství	2	7
právní poradenství	6	22
tlumočení	7	26
sociální poradenství	1	4
poradenství při podnikání	0	0
vzdělávací služby	2	7
poradenství při zaměstnání	1	4
rodinné poradenství	1	4
poradenství při bydlení	1	4
zdravotní poradenství	1	4
lobbying	8	30
budování komunity	8	30
zastupování komunity při tvorbě politik,...	4	15
programy kulturního dědictví	16	60
ekonomický rozvoj komunity	0	0
udržení kontaktu se zemí původu	11	41

Více jak polovina respondentů z řad členů sdružení 60% respondentů se domnívá, že Kom-Kurd se zabývá programy kulturního dědictví (výstavami, hudbou, oslavami svátků apod.). Více než dvě pětiny pak tvrdí, že se sdružení věnuje udržení kontaktu se zemí původu (např. zprostředkování aktuálního zpravodajství). Další výrazná část členů (30% z celkového počtu dotazovaných) uvedla jako jednu z aktivit lobbying a budování komunity. O něco méně respondentů zvolilo tlumočení a právní poradenství. Pouze 2 dotazovaní členové sdružení uvádějí služby vedoucí k získání občanství nebo vzdělávací služby (kurzy

češtiny). Mezi ojediněle označené aktivity řadíme dle výpovědí respondentů – členů sdružení následující: rodinné poradenství, sociální poradenství, poradenství při zaměstnání či bydlení nebo zdravotní poradenství. Sdružení se dle respondentů vůbec nezabývá poradenstvím při podnikání nebo ekonomickým rozvojem komunity.

V případě respondentů, kteří se označili za nečleny sdružení, se pořadí odpovědí různí. Dle jejich názoru se sdružení zabývá udržováním kontaktu se zemí původu (80% nečlenů), tlumočením (60% nečlenů) a lobbingem, budováním komunity nebo programy kulturního dědictví (40% nečlenů). Čtyři respondenti neuvedli žádnou odpověď.

Srovnáme-li tyto výpovědi s popisem aktivit sdružení v kapitole 3.2 (Role sdružení migrantů, s. 30-33), nejčtenější výpovědi potvrzují výše popsané činnosti sdružení. Avšak podle stanov ani představitelů sdružení organizace nemá poskytovat služby typu tlumočení a právního poradenství, přesto tuto odpověď zvolilo velké procento dotazovaných. Na základě rozhovoru s předsedou sdružení a členských schůzí lze potvrdit, že o tyto služby je zájem a je těžké rozlišit, kdy jsou poskytovány ze strany sdružení, nebo jako přátelská či profesní pomoc. Předseda sdružení se občas dostává do dvojí role, jako zástupce sdružení a jako tlumočník. Ojedinělé výpovědi respondentů mohou značit přijatou nebo poskytnutou pomoc v rámci sdružení, aniž by to šlo o systematicky vyvíjenou aktivitu ze strany sdružení.

Opětovně byla potvrzena role podpory vlastní komunity a zároveň zdůrazněna role udržování vztahu imigrantů ke své zemi původu.

#### **Otázka č. 8, 9 - Podílíte se na některých z těchto aktivit? Pokud ano, jakým způsobem?**

Na aktivitách sdružení se podílí 63% dotazovaných (17 osob), z toho 53% respondentů (9 osob) aktivní přípravou a při realizaci aktivit nebo služeb. Sedm tázaných (41%) poskytováním podnětů a nápadů. Jen 12% vyjádřilo svou podporu alespoň pasivní účastí (2 lidé).

#### **Otázka 10 – Kterých služeb jste doposud využil nebo kterých aktivit jste se zúčastnil?**

Z výzkumného vzorku využilo nabídky tlumočení a aktivit vedoucích k udržení kontaktu se zemí původu 22% (6 osob), jakéhokoliv typu poradenství (právního, bydlení, úřad, zaměstnání, vzdělávání využilo) 7% dotázaných (2 osoby), stejnou měrou se účastnili respondenti lobbingu, 4% (1 osoba) aktivity vedoucí k budování komunity, 56% (15 lidí)



navštívilo kulturní akci a 15% (4 respondentů) účastnilo se akcí vedoucí k informování veřejnosti. Pět respondentů na tuto otázku neodpovědělo. Jeden dotazovaný uvedl odpověď „účast na umění – hudbě“.

Zde se potvrzuje předpoklad vyslovený v otázce 7, kdy jedinci o službách sdružení vyjadřují tak, jak jsou jimi svědky a jak je skutečně využívají, nikoliv jak je formálně psáno ve stanovách sdružení.

### **Otázka 11 – Pokud se nyní obracíte na Kurdské občanské sdružení, v jakých je to záležitostech?**

V současnosti se na Kurdské občanské sdružení respondenti obrací z různých důvodů, níže je uveden výčet konkrétních výpovědí:

- „*Jako u předsedy je to spíše naopak, členové se na mě obracejí s různými požadavky.*“
- „*Nechodím, kdybych chodil, tak bych toho litoval.*“ (přeloženo z arabštiny)
- „*Upřímně nechodím, bydlím daleké a jsem pracovně zaneprázdněn.*“ (přeloženo z arabštiny)
- „*Že nejsme moc v kontaktu.*“
- „*Kontakt s ostatními Kury kvůli problémům Kurdů.*“ (přeloženo z arabštiny)
- „*Příprava na svátek Newroz, zlepšení vzájemných vztahů mezi krajan.*“
- „*Udržovat naše tradice a dát se dohromady, stmelit se.*“ (přeloženo z arabštiny)
- „*Ano, kvůli záležitostem Kurdů.*“ (přeloženo arabštiny)
- „*Vysvětlení občanům ČR, jak je utlačovaný kurdský národ. Je nás více než 70 milionů a nemáme zemi.*“ (přeloženo z arabštiny)
- „*Záležitosti Kurdů.*“ (přeloženo z arabštiny)
- „*Chodím do Kurd Kom, abych mohl nějak ukázat problémy své staty lidem okolo.*“
- „*Pomoc své lidi v Kurdistánu.*“
- „*Ano, přemýšlím o situaci Kurdů, a abych našel české přátele.*“ (přeloženo z arabštiny)
- „*Abych našel nějaký pozitivní pohled na Kurdy.*“ (přeloženo z arabštiny)
- „*Z důvodu situace Kurdů.*“ (přeloženo z arabštiny)
- „*Všichni jsme ve stejné situaci kvůli Kurdistánu. Abychom odstranili tu nespravedlnost pro Kurdy.*“ (přeloženo z arabštiny)

Z 18 členů pouze 5 osob nevyužilo možnosti blíže specifikovat, kvůli čemu se na sdružení obrací. Dva mají potřebu se setkávat s ostatními Kurdy nebo společně udržovat tradice. Drtivá většina však chce pomoci šířit myšlenku Kurdistanu a povědomí o kurdském národě, zároveň pomoci zlepšit situaci. Toto je jasně formulovaný požadavek Kurdů v České republice na zachování a prohloubení role udržení vztahu imigrantů ke své zemi původu.

**Otázka 12, 13 – Měli byste zájem o další aktivity či služby? V případě, že ano, o které?**

Celých 56 % respondentů (15) má zájem o další aktivity či služby, mezi členy a představiteli Kurdského občanského sdružení je to až 66 % (12).

Jedná se o následující aktivity:

- „*Kurz kurdského jazyka.*“
- „*Ať sdružení pomáhá azylantům, právní servis a překladatelské služby.*“ (přeloženo z arabštiny)
- „*Pomoc Kurdové, který bydlí v azyliský tabor.*“ (pozn. autorky: v azylovém táboře)
- „*Politické řešení pro kurdské občany.*“
- „*Chceme ukazovat Čechům a také Kurdům, kdo jsou Kurdové.*“ (přeloženo z arabštiny)
- „*Kulturní programy, hudba, oslavy svátků.*“ (přeloženo z arabštiny)
- „*Poslat pomoc (peníze nebo jiné) do Kurdistanu a organizace, který pracují na Kurdistan.*“
- „*Kulturní aktivity, tradice.*“ (přeloženo z arabštiny)
- „*Kultura, učení, přátelství s Čechy.*“ (přeloženo z arabštiny)
- „*Sportovní týmy.*“ (přeloženo z angličtiny)
- „*Sport.*“ (přeloženo z arabštiny)
- „*Udělat kulturní a sportovní aktivity s Čechy.*“ (přeloženo z arabštiny)
- „*Sportovní akce, kurdský folklór, oslava kurdského umění.*“ (přeloženo z arabštiny)

Z výše zmíněných poznámek vyplývá, že Kurdové mají velký zájem budovat společné vztahy s Čechy a představovat jim své tradice. Zároveň pocítují nedostatek volnočasových

aktivit, které by společně mohli realizovat, a proto si přejí zorganizovat nějaké sportovní aktivity ze strany Kurdského občanského sdružení. V malé míře si přejí, aby sdružení poskytovalo služby jako právní poradenství nebo tlumočení.

**Otázka 14 – Prosím, seřad'te následující činnosti podle toho, jakou pozornost by jim mělo podle vás Kurdské občanské sdružení věnovat:**

Respondenti přiřadili následujícím aktivitám váhu podle toho, jak se domnívají, že by se jim Kurdské občanské sdružení mělo věnovat. V závorkách bude uvedena mediánová hodnota, kdy 1 značí nejdůležitější aktivitu a 9 nejméně důležitou.

- oslava svátků, tradice (M=3)
- prezentace kurdské kultury české veřejnosti (M=2)
- informovanost české veřejnosti o Kurdech (M=3)
- politická angažovanost, lobbying (prezentace potřeb komunity) (M=4)
- budování kurdské komunity (zprostředkování kontaktu s krajany) (M=4)
- zprostředkování kontaktu se zemí původu (zprávy o situaci) (M=6)
- poradenství, řešení aktuálních problémů (M=5)
- tlumočení (M=6)

Dva respondenti se zároveň k této otázce se vyslovili:

- „*Aby všichni členové sdružení jasně věděli, že sdružení není politickým subjektem.*“
- „*Vše je pro mě důležité.*“ (přeloženo z arabštiny)

Dle dotazovaných by se sdružení mělo nejvíce plnit dvě role: udržovat vztahy Kurdů ke své „zemi“ a poskytovat podporu vlastní komunitě. K první roli odkazuje možnost „prezentace kurdské kultury české veřejnosti“, která získala nejlepší mediánovou hodnotu. I další složky této role získaly hodnocení, které poukazuje na to, že by se těmito aktivitami mělo sdružení zabývat. To znamená informovat českou veřejnost o Kurdech a zprostředkovávat kontakt se zemí původu. Přirazení velké důležitosti je patrné u oslav svátků a tradic, tedy druhé zmíněné roli sdružení.

Zbylé dvě role, které posilují právní postavení Kurdů nebo přispívají k jejich začlenění do české společnosti, sice dostali ve srovnání s předchozími rolemi nižší významové hodnocení, přesto na bodovací škále se nacházejí v polovině, což by také neměl být zanedbatelný fakt.

První komentář k této otázce pravděpodobně reflektuje situaci, která byla viděna na schůzích a bude popsána níže.

**Otázka 15 - Je pro Vás důležité, aby v České republice fungovalo Kurdské občanské sdružení nebo jiná organizace, která by se zabývala kurdskými imigranty?**

Tab. č. 11 - Postoj respondentů k existenci Kurdského občanského sdružení nebo obdobné organizaci

N=27	Počet respondentů	Vyjádření v %
rozhodně souhlasím	22	82%
spíše souhlasím	2	7%
spíše nesouhlasím	1	4%
rozhodně nesouhlasím	0	0%
neuveďeno	2	7%

Více než čtyři pětiny respondentů rozhodně souhlasí s existencí Kurdského občanského sdružení nebo nějaké podobné organizace, která by se věnovala Kurdům. Pouze dva dotazovaní spíše souhlasí a jeden spíše nesouhlasí s touto skutečností. Dvě osoby na dotaz neodpověděly, ale nikdo neuvedl, že by rozhodně nesouhlasil.

Autorka se domnívá, že tento názor je příčinou, proč Kurdské občanské sdružení nezaniklo a je zde velký předpoklad, že bude vyvíjeno úsilí, aby existovalo i nadále.

**Poznámka**

K celému tématu Kurdského občanského sdružení využilo 6 respondentů nabízené možnosti cokoliv doplnit, nebo vyjádřit své postřehy.

- „Cokoliv co vede k sjednocení Kurdů.“ (přeloženo z arabštiny)
- „Víc schůzek a demonstraci.“
- „Oslava Newroz, sledovat záležitosti kurdských azylantů, demonstrace, vysvětlit náš názor.“ (přeloženo z arabštiny)
- „Podpora a rozsévání myšlenek mezi krajany „kurdské národnosti“ v ČR, abychom dosáhli pokroku v kurdské společnosti (rozšíření informovanosti o Kurdech).“ (přeloženo z arabštiny)
- „Zařadit demonstrace a žádat prav kurdove v kurdistanu.“
- „Potkávat se na mítinku každý týden, diskutovat o situaci azylantů a Kurdů, navazovat přátelství s Čechy.“ (přeloženo z arabštiny)

Zajímavé je srovnání, že se v těchto komentářích objevují jiné aktivity, než které respondenti uváděli v otázce 13, která reflektovala zájem o další služby. Dle výše uvedených poznámek je patrné, že Kurdské občanské sdružení by mělo především plnit funkci podpory vlastní komunitě. Opět se zde objevuje hrdost a nacionalismus, kdy Kurdové nikdy nezapomenou na všechny své „bratry a sestry v Kurdistanu“.

### 7.1.3 Okruh B: Vazba na krajany a kurdskou kulturu

**Otázka č. 16 - Jak je pro vás důležité zachovat si své původní zvyklosti, hodnoty, kulturu?**

Tab. č. 12 - Postoj respondentů k zachování si původních zvyklostí, hodnot a kultury

N=27	Počet respondentů	Vyjádření v %
velmi důležité	13	48
spíše důležité	10	37
spíše nedůležité	2	7
nedůležité	0	0
neuveдено	2	7

Zachovat si původní zvyklosti, hodnoty, kulturu je pro 13 respondentů velmi důležité, pro deset spíše důležité a pro jednoho respondenta spíše nedůležité nebo nedůležité. Dva respondenti dotaz nezodpověděli, jeden se nemohl rozhodnout mezi variantou spíše důležité a spíše nedůležité, proto zvolil obě.

**Otázka č. 17 – Ze své původní kultury v České republice udržují:**

Ze vzorku 27 respondentů si ze své kultury v České republice udržuje: 23 osob jazyk, 19 oslavy svátků, 9 náboženství, 9 stravování, 1 oblékání.

Jeden z respondentů odpověděl na dotaz vlastním způsobem: „V současné době žiji a pracuji v Česku, mám českou ženu a dvě děti, s krajany se scházím jednu za čas a to jen na krátký

čas, takže spíše ta takzvaná integrace je v současné době smysluplnější v mém životě.“

**Otázka č. 18 – Vyjádřete prosím, jak často se věnujete následujícím činnostem:**

Respondenti měli vyjadřovat, jak často se věnují činnostem uvedeným v tabulce. V tabulce je uvedena mediánová hodnota, která byla určena na základě výpovědí respondentů, a která odpovídá níže uvedené legendě.

Tab. č. 13 - Přehled frekvencí vybraných činností související s kurdskou kulturou

účast na aktivitách krajanských organizací a spolků	5
praktikování kulturních tradic a zvyklostí Vaší země, vaření národních jídel apod.	3,5
nábožensky orientované aktivity	5
sledování televize / DVD v rodném jazyce	2,5
četba krajanských novin a časopisů, internetových portálů	1
návštěvy známých, příbuzných, krajanů, společenský život	3

1=5-7 dnů v týdnu

2=2-5 dny v týdnu

3=1 den v týdnu

4=2-3 dny v měsíci

5 =méně často

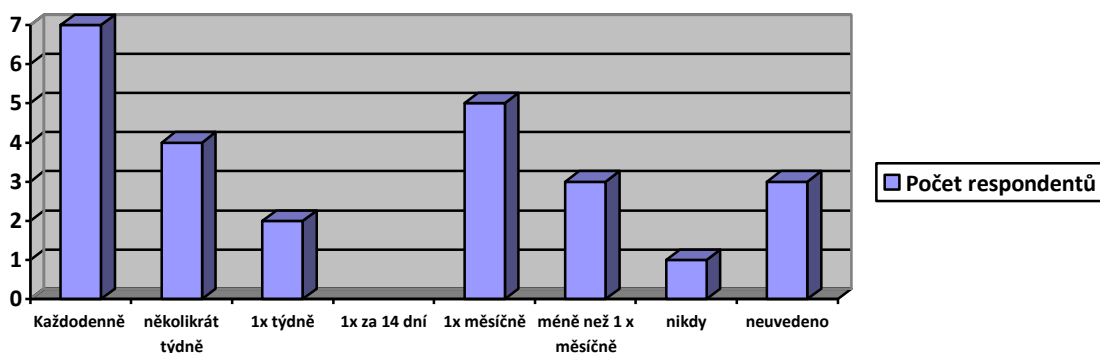
6 =nikdy

Na základě výpovědí na tři předešlé otázky, lze odvodit, že sice je pro Kurdy velmi důležité zachovat si své zvyklosti, tradice a kulturu, přesto jako nejvíce dodržovaný prvek byl označen jazyk a poté oslavy. Tyto preference jsou shodné v otázce 17. a 18. Nábožensky orientované aktivity nejsou v České republice příliš praktikovány.

S rostoucí délkou pobytu se účast na aktivitách krajanského sdružení snižuje. Zatímco dle výpovědí je praktikování tradic a zvyklostí u nově příchozích méně frekventované než u Kurdů, kteří v České republice pobývají více než 5 let.

## Otázka č. 19 – Udržujete kontakty s Kurdy žijícími v ČR?

Graf č. 5 - Frekvence udržování kontaktu s Kurdy v ČR



Každodenně nebo skoro každodenně udržuje kontakty s Kurdy 7 respondentů, několikrát týdně 5 dotázaných, jedenkrát týdně 2 respondenti. Jedenkrát za 14 dní se s Kurdy setkává jeden z respondentů. Odpověď pouze jedenkrát v měsíci označilo 5 dotázaných, 3 respondenti udržují tyto kontakty méně než jedenkrát v měsíci. Jedna osoba uvedla, že se s Kurdy nikdy nestýká. A 3 osoby na tuto otázku neodpověděli.

Jak je z grafu patrné polovina respondentů udržuje kontakt s Kurdy minimálně jednou v týdnu, druhá polovina respondentů se však s krajany stýká jednou za měsíc nebo i méně často. Méně časté styky mají právě především Kurdové, kteří nejsou členy sdružení (5 z 9 respondentů). Souvislost mezi větší četností kontaktů a schůzemi či akcemi sdružení nelze prokázat.

Dle tohoto šetření délka a druh pobytu nemají na frekvenci kontaktů s krajany vliv.

## Otázka č. 20, 21 – Vyhledáváte aktivně kontakty na jiné Kurdy? Jak tyto kontakty získáváte?

Zároveň 70% osob ze vzorku aktivně vyhledává kontakty na jiné Kurdy. Nejvýznamnějším zprostředkovatelem kontaktu mezi Kurdy jsou samotní jedinci komunity, v dotazníku je můžeme chápat jako přátele (15); samotné Kurdské občanské sdružení je však také výrazným prostředkem k navazování nových kontaktů (13). I dokonce 30% dotázaných jako prvotní důvod příchodu do Kurdského občanského sdružení v otázce č. 5 uvedli zájem setkat se s krajany.

Nestátní neziskové organizace nezaznamenaly výrazný vliv (2 osoby). Uprchlícký tábor jako zdroj označili také pouze 2 respondenti. V uprchlických zařízeních se pravděpodobně navazují první kontakty, ale sociální síť se buduje mimo tato zařízení. Prostřednictvím úřadu respondenti žádný kontakt nezískali. Jako další možnost byl označen internet.

#### **Otázka č. 22 – V jakém prostředí se nejčastěji setkáváte s Kurdy?**

S ostatními Kurdy se respondenti setkávají v soukromí (13 osob), Kurdském občanském sdružení i v zaměstnání (11 respondentů). Ačkoliv jsou všechny kategorie rovnoměrně zastoupeny, nelze z dotazníkového šetření určit frekvenci jednotlivých setkání. Respondenti odpovídali rozdílně, ale výsledná četnost odpovědí však tento fakt může zkreslovat, neboť respondenti volili více možných odpovědí.

### **7.1.4 Okruh C: Česká společnost**

#### **Otázka 23 – Množství vztahů s Čechy na přátelské úrovni**

Tab. č. 14 - Množství vztahů s Čechy na přátelské úrovni

N=27	Počet respondentů	Vyjádření v %
se zvyšují	23	85
jsou stejné	2	7
se snižují	0	0
neuveďeno	2	7

Množství vztahů s Čechy na přátelské úrovni se dle drtivé většiny respondentů zvyšuje (21), dva respondenti uvedli, že jsou stejné a dva neodpověděli. Množství vztahů označené jako za stejné nesouvisí s délkou pobytu, neboť se jednalo o respondenta, který tu pobývá méně než 2 roky a více jak 10 let.

#### **Otázka č. 24 – V jakém prostředí nejčastěji komunikujete s Čechy?**

Nejčastěji dotazovaní s Čechy komunikují v místech trávení volného času (restauracích, kavárnách, barech, koncertech, sportovištích), což deklarovalo 15 osob. Dalším významným místem se stává zaměstnání (13 respondentů) a škola (6 odpovědí). Kontakty



v soukromí zahrnuli už jen čtyři respondenti, jednalo se v 75% o soby pobývajících na území ČR 2-5 let. Tři zahrnuli do výpovědi úřady.

**Otázka č. 25 – Které kulturní zvyklosti se nejvíce změnily pro Vašem příjezdu do České republiky?**

Po příchodu do České republiky se dle respondentů nejvíce změnilo stravování, poté jazyk a oblékání. Oslavy svátků a náboženství. Nejnižší mediánová hodnota dosáhla čísla 3 na bodové škále od 1 (nejvíce se změnilo) do 6 (nejméně se změnilo).

**Otázka č. 26 – Vyjádřete prosím, jak často se věnujete následujícím činnostem:**

Respondenti měli vyjadřovat, jak často se věnují činnostem uvedeným v tabulce. V tabulce je uvedena mediánová hodnota, která byla určena na základě výpovědí respondentů a která odpovídá níže uvedené legendě.

Tab. 15 - Přehled frekvencí vybraných činností související s českou kulturou

účast na aktivitách českých organizací a spolků, sport. klubů	5
praktikování kulturních tradic a zvyklostí české země, vaření českých jídel apod.	5
sledování televize / DVD v českém jazyce	1
četba českých novin a časopisů, internetových portálů	2
návštěvy českých známých, společenský život	4

1=5-7 dnů v týdnu

2=2-5 dnů v týdnu

3=1 den v týdnu

4=2-3 dny v měsíci

5 =méně často

6 =nikdy

K častější frekvenci praktikování českých kulturních tradic a zvyklostí jsou spíše nakloněny osoby pobývající v ČR 2-5 let. Českou televizi sledují Kurdové nezávisle na délce pobytu, pravděpodobně na začátku pobytu bude mít tato aktivita spíše vzdělávací charakter, tedy způsob osvojení jazyka, jelikož četba českých novin a internetových portálů je již převážně využívána osobami, které žijí v ČR déle než 5 let. Nejvíce se s českými známými navštěvují Kurdové žijící v ČR 2-5 let.

## 7.2 Popis pozorování

Autorka práce se v průběhu jednoho roku, tzn. od března 2010 až do března 2011, účastnila všech schůzí sdružení. Celkem se účastnila třech setkání Kurdského občanského sdružení, které proběhly ve 2.3.2010, 7. 11. 2010, 30. 1. 2011. Zároveň přijala pozvání na demonstraci konanou dne 10. 12. 2010, Etnografickou výstavu (5. 3. 2011) a oslavu svátku Newroz (26. 3. 2011).

Schůze se konaly v kanceláři Kurdského občanského sdružení (Pánská 1, Praha1) nebo v Kulturním domě Ládví. Schůzi se účastnilo 25-37 osob, z toho maximálně dvě ženy. Jednání probíhala v kurdsém nebo arabském jazyce. Těmito jazyky autorka nehovoří, některé pasáže jí byly tlumočeny.

Na schůzích je dbáno, aby se vždy každý vyjádřil k hlavnímu tématu.

Na první schůzi, které se autorka zúčastnila, proběhla bouřlivá diskuse o způsobu oslavy svátku Newroz. Spor se zejména týkal myšlenky, zda má být oslava Newrozu pouze kulturní záležitostí, nebo se v ní mají odrážet i politické aspekty.<sup>49</sup> Byl cítit výrazný rozpor mezi požadavky Kurdů z Turecka a ostatními. Výsledkem jednání i mimo schůzi nakonec bylo, že se sdružení rozhodlo v daném roce nepořádat oslavu Newrozu pod svou hlavičkou, ale proběhlo několik soukromých oslav.

Zbylé schůze byly spjaté s volbou předsedy sdružení a obsahovaly plánování budoucích aktivit. Členové se měli vyjadřovat k dosavadním aktivitám sdružení a poskytovat návrhy na další aktivity.

Lidé si přáli více aktivit (kurdský festival, kurdský týden), mít na sebe fungující spojení (např. mailing list), do budoucna nějaké noviny. Rádi by dělali více akcí. Přáli si, aby sdružení bylo v některý den pravidelně otevřeno. Někdy v budoucnu chtějí uveřejňovat články o situaci Kurdů nebo pořádat kurzy kurdštiny.

Byl předložen také návrh, aby někdo pravidelně navštěvoval rodiny v pobytovém středisku, aby se jim pomohlo kontaktovat právníky a připravil překlady.

Sdružení by se dle mluvčích také mělo pokusit zorganizovat debatu o kurdské otázce na českých vysokých školách. V budoucnu i napsat dopis Organizaci spojených národů nebo dalším organizacím, které se zabývají lidskými právy. V dopise chtějí upozornit na dění v jejich zemi původu a pomoci tak zlepšit práva Kurdů.

---

<sup>49</sup> Newroz – v překladu „Nový den“ je svátkem jarní rovnodennosti. Pro Kurdy však ve 20. století získal z důvodů politické situace a boje za nezávislost jiné důležitosti. Je znakem kurdského odboje.

Jasně zaznělo, že si přejí zachovat sdružení jako organizaci, která není spojena s žádnou skupinou nebo politickou stranou. Taktéž se vyjádřili, že by si přáli, aby ve sdružení bylo více aktivních lidí, kteří by spravovali činnost sdružení.

Bylo určeno osm osob, které si rozdělily některé aktivity (shromažďování informací, uveřejňování zpráv na internetu, zajištění provozu kanceláře, příprava akcí a další).

### ***Demonstrace, 10. 12. 2010***

Ze schůze dne 7. 11. 2010 vyplynulo, že Kurdové toho času pobývající v pobytovém středisku v Kostelci nad Orlicí chtějí řešit svou situaci. Čelnové sdružení se dohodli, že uspořádají demonstraci, která bude upozorňovat na jejich situaci.

Demonstrace proběhla dne 10. prosince 2010 při příležitosti Dne lidských práv. Demonstrace se konala před budovou Vlády a účastnilo se jí přes 50 Kurdů.

Byl zahájen podpis petice a předání těchto prvních podpisů Úřadu vlády. Znění petice je přílohou této práce.

Tuto akci autorka považuje za velmi důležitou pro další fungování sdružení. Sdružení zřetelně vyjádřilo, že mají zájem řešit podmínky života Kurdů v České republice, ale především si vyzkoušelo novou pozici, pozici obhájce vlastních práv.

### ***Etnografická výstava, 5. 3. 2011***

Etnografickou výstavu „Divokým Kurdistánem“ pořádalo Vlastivědné muzeum ve Slaném ve spolupráci s Kurdským občanským sdružením. Uspořádat tuto výstavu byl nápad dvou studentů Univerzity Jana Evangelisty Purkyně, kteří cestovali tureckou částí „Kurdistánu“ a přivezli si odtamtud zajímavé fotografie, o které se chtěli podělit. Kurdské občanské sdružení zapůjčilo tradiční předměty, oděv, obrazy. Ze strany sdružení bylo zajištěno také pohoštění a vyprávění o Kurdech. Předseda sdružení zároveň zahrál na loutnu a zazpíval.

Této akci se zúčastnilo odhadem 70 osob z řad veřejnosti a 8 Kurdů, což poukazuje na zájem veřejnosti i podporu členu sdružení obdobným akcím.

### ***Newroz, 26. 3. 2011***

Málokdo věřil, že se tento rok podaří zorganizovat oslava svátku Newroz pod hlavičkou sdružení, neboť již z předešlých let byly znát rozporné pohledy některých členů.

Oslava svátku Newroz proběhla v sále Kulturního domu Ládví v Praze a zúčastnilo se jí 120-150 osob. Tento svátek oslavovali i za přítomnosti pozvaných českých přátel.

Oslava probíhala tradičním způsobem, tancovalo se v kruhu a povídalo s přáteli. Mnoho lidí řešilo, kdo na oslavu přišel, kdo nedorazil. Zúčastnění se podívovali, jak je možné, že se oslava koná, a kdo zařídil, aby vše probíhalo v klidu. Na oslavě nikdo veřejně nepropagoval žádná politická témata a všichni se společně bavili.

Poukazuje na fakt, že se ve sdružení vzájemné rozpory uklidnily.

### 7.3 Výsledky rozhovorů

Rozhovory byly vedeny se členy KOM-KURDu, kteří do sdružení aktivně dochází. Prostor byl poskytnut i Kurdům, kteří se necítí být členy sdružení, ačkoliv sdružení znají a dříve se účastnili některých aktivit. Záměrně zde není uvedena žádná identifikace dotazovaných, neboť autorka usiluje o zachování co největší anonymity těchto osob. Celkem s deseti osobami, označenými v textu písmenem R a číslicí, byly realizovány opakované rozhovory, vždy alespoň jeden z nich byl delší a obsahoval většinu zkoumaných otázek. Při zbylých rozhovorech se autorka vracela k již vyřčeným dotazům a ověřovala se jejich platnost ve srovnání s výpověďmi ostatních.

Osoby, které do sdružení dochází, se vyznačují tím, že mají zájem na tom, aby KOM-KURD existoval a fungoval. Všechny se shodly, že jsou rády, že v České republice existuje něco, co místní Kurdy oficiálně zastřešuje.

Každý z dotazovaných však měl svůj pohled, své představy, jak by sdružení mělo fungovat. Všichni ve sdružení spatřují možnost, jak pomáhat Kurdům nejen v České republice, ale též jak řešit kurdskou otázku. *„Chceme ukazovat Kurdy v dobrém světle, naše tradice, kulturu. My můžeme ukázat, kdo jsou Kurdové bez lži, ne jak tomu je v různých médiích.“* (R1, 2010)

Životní úděl Kurdů jakožto utlačované skupiny bez vlastního státu je v nich hluboce zakořeněn a promítá se do celkového způsobu života. Sounáležitost a velká hrdost na to, že je dotyčný Kurdem je všudypřítomná. Je to patrné nejen ve vztahu k formálnímu sdružování, ale i v běžné konverzaci. V zaměstnání a v domácím prostředí lze většinou nalézt kurdské symboly a vlajky. Většina Kurdů, má-li nějakou příležitost, chce poukazovat na problémy Kurdů a vyvíjet úsilí o zlepšení situace. Tento fakt zajímavě zachycuje reakce na dotaz, co přináší členství v Kurdském občanském sdružení: *„Pro mě*

*ted' není rozdíl, jestli jsem v Kom-Kurdu nebo ne, maximálně mě to bude stát peníze, ale je to důležité pro kurdskou otázku. Sdružení může pomoci a mluvit o tom s lidmi.*" (R2, 2010)

Respondenti se domnívají se, že takto oficiální organizace může lépe navázat nějaké kontakty, na veřejnosti bude mít větší důvěryhodnost než pouhá iniciativa několika lidí.

Ti, co do sdružení dochází, nejsou toho názoru, že by sdružení fungovalo špatně, ale přejí si lepší systém. Jsou si vědomi, že není v silách jedné osoby, aby všechno zařizovala a o vše se starala. *„Jeden člověk nemůže dělat vše, potřebujeme tři čtyři lidi, kteří by dělali víc.“* (R3, 2010)

Někdo odkazoval na to, jak to vypadá v zahraničí, jiný jen vyslovil své přání. Všichni však viděli nějakou možnost změny ve způsobu činnosti tohoto sdružení. Na tento postoj mohly mít vliv probíhající diskuse na schůzích. Jeden své znepokojení nebo spíše lítost shrnul slovy: *„Pořád děláme schůzky, ale pak se stejně nic neděje.“* (R4, 2011)

Jiný z dotazovaných byl překvapen, že neexistuje žádný program, nebo že mu ho nikdo neukázal. Chtěl by program na celý rok a dílčí plány na jednotlivé aktivity, aby se vědělo, co vše je potřeba zařídit a rozdělit si nějaké úkoly. *„Bez aktivních lidí to nepůjde. Potřebujeme aktivní lidi, čas a peníze. Peníze se seženou, třeba nás i vláda podpoří.“* (R1, 2011)

Problém aktivizace lidí ve sdružení se zdá být neřešitelnou otázkou. Během roku se o tom hovořilo na několika schůzích, ale lidé stále nevidí přílišný posun. Jeden dotázaný situaci zhodnotil pesimistickými slovy: *„Myslím, že se nikdy nedohodneme. Všichni čekají, že budou aktivní, ale nikdo nic nedělá.“* (R5, 2010) Lidé, kteří by chtěli být aktivní, spatřují jiné překážky. *„Proč mi někdo nedá klíč? Já bych byl v kanceláři v neděli. Sešlo by se nás tam pár lidí, něco bychom společně udělali. Strávili spolu hezký čas, kafičko a muzika.“* (R6, 2011)

Ve sdružení je patrná roztříštěnost názorů, která může být umocněna tím, že nízká frekvence schůzek, akcí neumožňuje lidem více se poznat. Jeden vysvětlil, že se lidé ve sdružení moc neznají. Jiný tuto skutečnost potvrdil a dodal, že specifikem Kurdů je často se navštěvovat, spousta lidí se zná bez ohledu na sdružení.

Lidé mají zájem se scházet, bavit se o problémech a společně je řešit. Od těch, kteří ještě nemluví pořádně česky, byl patrný požadavek na pomoc s překlady a vysvětlením českého systému, novinek v oblasti cizineckého zákona. Ve sdružení je v tomto směru spatřováno něco, co by mělo dané informace shromažďovat a šířit je mezi všechny Kurdy. S těmi, co do sdružení v současné době nedochází, bylo diskutováno, proč tomu tak je.

Jejich názory se dají shrnout způsobem, že sdružení nikterak nepomáhá (např. neposkytují překlady pro ty, co je potřebují), nic se zde neřeší, sdružení pro ně nemá význam, nemají na něj čas, mají své kamarády. Sdružení je ani neinformuje o tom, co dělá. Nedožvěděli se např. přesný termín konání oslav Newrozu. Někteří nemají zájem se příliš scházet s ostatními Kurdy, neboť se mezi sebou různě pomlouvají a mají rozpory, do kterých nechtějí být zapojeny.

## 7.4 Shrnutí

Sdružení sdružuje všechny Kurdy bez rozdílu politické příslušnosti, země původu nebo pohlaví. Přesto nebylo vůbec žádným překvapením, že se do výzkumu zapojila pouze jedna žena. Kurdové jsou ovlivněni životem v islámské společnosti, což se odráží i ve způsobu sebeorganizování. Ačkoliv se sdružení nebrání členství žen, ba naopak jsou ve sdružení vítány, samy ženy o tento fakt příliš nestojí. Toto je samozřejmě podmíněno i sociokulturním kontextem. *„Diskuse a schůzky jsou jakýmsi mužským světem – světem, kde se řeší „mužské problémy“, a do kterého žena nemá příliš přístup“* (Novsová, 1996, s. 25). V Kurdském občanském sdružení o tom svědčí skutečnost, že se schůzí pravidelně účastní pouze jedna žena a občas se účastní i další. Drtivou většinu členů tvoří mladí muži ve věku 18-45 let, což opět potvrdilo i dotazníkové šetření, kdy tato skupina zabírala nejširší spektrum respondentů. Předseda sdružení však vysvětluje tuto skutečnost tím, že *„ženy zůstávají doma kvůli dětem, když je nějaká větší akce, tak přijdou všichni“* (Rachid Khalil, 2011).

Co se týče politické příslušnosti nebo země původu, nelze to v tomto sdružení příliš rozlišovat, neboť Kurdů je v České republice málo. Je ale pravdou, že tato heterogenita je zdrojem četných diskusí. *„Kurdové se zabývají odjakživa politikou, zasahuje do všech sfér a do všech věkových kategorií. Politika je součástí života. Musíš vědět, co se děje“* (Rachid Khalil, 2011).

V dotazníkovém šetření převládli respondenti původem ze Sýrie, jejich politická příslušnost nebyla zjišťována, neboť s výzkumem nesouvisí. Na schůzích sice počty Kurdů ze Sýrie také převládaly, ale hodně byli zastoupeni i Kurdové z Turecka.

Z výpovědí respondentů i z rozhovoru s předsedou, jehož odpovědi byly převážně prezentovány v páté kapitole, vyplývá nízká organizovanost sdružení. Příliš mnoho aktivit

je ponecháno jedné osobě, z čehož plyne i pocit nedostatečného uspokojení představ a reálných požadavků členů sdružení.

Velká míra spokojenosti byla zaznamenána při realizaci demonstrace. Celkově členy povzbudila k větší angažovanosti, neboť se jedná o obhajobu práv a politiku, která provází Kurdy celým životem.

## 8 ZÁVĚRY ŠETŘENÍ A DOPORUČENÍ

---

Závěrečné zhodnocení by mělo vyvodit závěry ve smyslu, jestli byly splněny cíle výzkumu a zda se potvrdily či vyvrátily stanovené hypotézy. Cílem diplomové práce bylo zjistit roli Kurdského občanského sdružení v procesu integrace Kurdů do české společnosti a odpovědět si na otázku, jestli a jakým způsobem sdružení přispívá k sociální integraci Kurdů. Pro zpracování dotazníkového šetření byly stanoveny dvě hypotézy. Bylo ověřováno, zda aktivity sdružení přispívají k sociální integraci Kurdů (H1) a zda členové sdružení očekávají, že sdružení bude rozvíjet svou servisní funkci (H2).

Tato kapitola uvádí, jakými prostředky autorka hledala odpověď na svou otázku, jak zvolené hypotézy ověřovala a zda získaná data tyto hypotézy verifikují či nikoliv.

### 8.1 Zodpovězení výzkumné otázky a hypotéz

Pro přehlednost a potřebnou sumarizaci výzkumu budou uvedeny odkazy na příslušnou část v textu, která vede k zodpovězení otázky a ověřuje konkrétní hypotézu. Nejprve jsou zodpovězeny hypotézy, ze kterých autorka čerpá k zodpovězení výzkumné otázky, zda a jakým způsobem Kurdské občanské sdružení přispívá k sociální integraci Kurdů.

#### **H1: Aktivity sdružení přispívají k sociální integraci Kurdů**

Tato hypotéza byla ověřována v dotazníku v sekci B, C (zejména otázka č. 16 a č. 23) a v sekci A skrze otázky č. 7, 10, 11, 13, 14.

V kapitole č. 2.1 (Integrace, s. 19-22) se autorka přiklonila k pojetí integrace dle Berryho, tudíž si předem stanovila, že aby byla naplněna podmínka integrace, je potřeba zjišťovat, zda si jedinci chtějí uchovat něco ze své kultury a zda zároveň usilují o to, aby patřili do české společnosti.

Postoj Kurdů byl zjišťován prostřednictvím otázky č. 16, která se zaměřovala na to, jak je pro respondenty důležité udržet si své původní zvyklosti, hodnoty a kulturu. Téměř polovina dotazovaných (48%) toto vnímá jako velmi důležité, 37% za spíše důležité. Tím naplňují první požadavek z Berryho konceptu.



Na základě odpovědí na otázku č. 23, která zkoumala jestli se zvyšuje množství vztahů s Čechy na přátelské úrovni, 85 % všech respondentů uvedlo, že se vztahy zvyšují. Čímž také pozitivně odpovídají na Berryho dotaz, zda mají zájem udržovat vztahy s novou společností.

Na základě výše zmíněného je možné konstatovat, že osobní rozhodnutí Kurdů ohledně míry začlenění do společnosti naplňuje integrační princip.

Dále bylo nutné ověřit, zda sdružení přispívá k sociální integraci, to znamená, zda sdružení přispívá k vzájemnému porozumění imigrantů a hostitelské společnosti, vzájemnému poznání specifik a kulturních aspektů.

Dle 60 % respondentů se sdružení zabývá programy kulturního dědictví, což znamená, že realizuje různé výstavy, přednášky, kulturní vystoupení. Vlastní komentáře respondentů na otázku č. 11 potvrdily, že členové se obrací na sdružení v záležitostech, které naplňují dimenzi sociální integrace. To se zejména týká příprav kulturních akcí. Jeden respondent uvedl, že do sdružení dochází „*aby našel české přátele*“. Pět respondentů explicitně vyjádřilo přibližovat kurdskou kulturu české společnosti, rozvíjet kulturní aktivity, rozvíjet přátelství mezi Kurdy a Čechy, uspořádat kulturní a sportovní aktivity s Čechy.

Analýza odpovědí dotazovaných Kurdů, kteří měli priorizovat činnosti, kterým by se sdružení mělo věnovat, ukázala, že sdružení by se mělo nejvíce soustředit na prezentaci kurdské kultury české veřejnosti. Již v současné době 56% respondentů navštívilo některou kulturní akci a 15% se účastnilo akcí vedoucích k informování veřejnosti.

Výše zmíněné body potvrzují, že se sdružení podílí na sociální integraci Kurdů do české společnosti.

Z dotazníkového šetření je možné vyvodit závěr, že hypotéza byla verifikována.

## **H2: Členové sdružení očekávají, že sdružení bude rozvíjet svou servisní funkci**

Úvodním předpokladem autorky bylo, že se lidé obrací na Kurdské občanské sdružení se svými problémy a očekávají, že sdružení bude místem, kde se jim dostane pomoci. Záměrně vstupovala do terénu s touto hypotézou, ačkoliv věděla, že Kurdské občanské sdružení nebylo založeno za tímto účelem. V kapitole 5 (Kurdské občanské sdružení, s. 42-45) bylo představeno, že se sdružení zabývá především budováním česko-kurdských vztahů a prezentací kurdské kultury, to znamená funkcí budování komunity. O to víc autorku zajímalo, zda sdružení poskytuje nějaké služby a jestli je po nich poptávka. Tato

hypotéza byla ověřována v části A použitého dotazníku, a to zejména v otázkách č. 5, 6, 7, 10, 11. Největší význam měly otázky č. 12, 13, 14.

Z šetření vyplynulo, že Kurdové poprvé do Kurdského občanského sdružení přicházejí ze zájmu setkat se s krajaný, což odkazuje na funkci budování komunity. Potvrzují to i uvedené komentáře. Celých 22% respondentů má však potřebu poradit se nebo nějak řešit svou situaci, očekává tedy nějakou službu. Dle výpovědí na otázku č. 6 vyplývá, že Kurdové nedochází do sdružení, aby získali pomoc (22%), ale že sami chtějí pomáhat svým krajanům (56 %).

Otázka č. 7 byla sestavena dle funkcí sdružení migrantů, jak je navrhl Cordero-Guzmán (2005), a byly popsány v kapitole 3.2 (Role sdružení migrantů, s. 30-33). Pro zodpovězení otázky však budou řazeny k funkcím navrženým Pospíšilem a kol. (2009). Z výpovědí respondentů vyplynulo, že sdružení skutečně nejvíce plní funkci budování komunity, neboť 60% dotazovaných označilo, že se sdružení věnuje programům kulturního dědictví a 40% uvedlo udržování kontaktu se zemí původu. Na základě výpovědí sdružení plní také advokační funkci, především skrze lobbying (30%). Nízkou měrou, ale zase širokou škálou možností, byla zastoupena servisní funkce. Nejvíce služba tlumočení (22%) a právní poradenství (22%). Skutečně ji využilo celkem 35% respondentů. To potvrzuje předpoklad, že sdružení během svého vývoje začalo také poskytovat služby. Z výpovědí předsedy sdružení se tak ale děje v situacích, kdy Kurdové na tyto služby nedosáhnou jiným způsobem, např. nemají finanční možnosti zaplatit si tlumočnické služby. Zájem o další služby má 66% členů sdružení. Avšak služby ve smyslu servisní funkce byly uvedeny v nízké míře, jednalo se především o výše zmíněný právní servis a tlumočení.

Tato hypotéza nebyla plně verifikována, avšak nelze říci, že by byla zcela vyvrácena, neboť se ve sdružení objevují nejen požadavky, ale i konkrétní případy, kdy byla poskytnuta nějaká služba.

Na sdružení není v této oblasti vyvíjen tlak, neboť existují organizace či instituce, které jim požadované služby dokážou poskytnout nebo zprostředkovat.

### **Zodpovězení výzkumné otázky**

Dotazníkové šetření potvrdilo přínos sdružení k sociální integraci, ale neumožňuje podat ucelenější obraz fungování tohoto sdružení, tak jak bylo autorkou viděno na členských schůzích či akcích sdružení. Takto autorka získala kusé informace, k jejich propojení došlo až skrze výpovědi respondentů, kteří vnímání autorky korigovaly. Mnohdy

se přistihla, že si situaci vykládá jiným způsobem, než jak na ni pohlíží samotní dotazovaní.

Pro zjištění významu role KOM-KURDu v životě Kurdů v České republice je potřebné si uvědomit, že zatímco sdružení je otevřeno všem Kurdům a rádo by je zaštiťovalo, ne všichni se považují za jeho členy a mají potřebu se s ostatními Kurdy scházet. Sdružení se však nedá upřít fakt, že většina Kurdů o sdružení slyšela a má poměrně reálné představy, co sdružení dělá.

U nečlenů jsou samozřejmě tyto představy jistou měrou zkreslené a pravděpodobně z důvodu toho, za jakých podmínek se o sdružení dozvěděli. Pokud byli pozváni na kulturní akci, odpovídali, že se sdružení zabývá prezentací kurdské kultury. Pokud jim však bylo poskytováno poradenství nebo tlumočení ze strany některých členů, mohli tak nabýt dojmu, že i toto je běžná součást činnosti sdružení. Toto však vede k tomu, že osoby, které neznají cíle a poslání této organizace, kladou na sdružení rozdílné nároky a jejich očekávání je více směřováno do servisní funkce sdružení.

Sdružení si ale klade za cíl budování česko-kurdských vztahů, posílení vzájemného respektu a porozumění mezi těmito dvěma kulturami. Kurdům jde o to, aby lidé pochopili, že jsou odlišní (především od Arabů), že mají velmi starou a bohatou historii a také, jak je to s jejich právy na území, které obývají po staletí.

Z analýzy odpovědí respondentů na otázky týkající se sociální integrace je možné vyvodit, že sdružení je nedílným aktérem v tomto procesu. Lze vysledovat dichotomii v cílech sdružení, které jsou orientovány dovnitř (na sociální a kulturní potřeby členů skupiny) a zároveň ven (snaha co nejvíce posílit znalosti členů majoritní společnosti o kurdsém národu a jeho kultuře). Tyto cíle jsou realizovány současně, podíl účasti členů na jejich realizaci je však ve značném nepoměru. Více než polovina respondentů deklaruje, že se účastní kulturních akcí, přičemž pouze 15% se podílí na aktivitách vedoucích k informování veřejnosti či vyjádření vlastního názoru, např. skrze lobbying. Přesto byla během probíhajícího výzkumu patrná dynamičnost a rozvoj v oblasti advokační funkce. Sdružení sestavilo petici a jasně formulovalo svůj požadavek. Tato aktivita však nepoukazuje na to, že by se Kurdové chtěli v české společnosti nějak výrazně profilovat, pouze zdůraznili své specifické potřeby.

Při rozhovorech s Kurdy se potvrdil požadavek na překladatelskou službu a poradenství. Tuto skutečnost potvrzují i Kurdové, kteří nejsou členy sdružení. Někteří nedochází do sdružení právě z důvodů, že jim sdružení nepomohlo. Členové i nečlenové sdružení

mají zájem rozvíjet servisní funkci sdružení. Tato činnost by výrazně usnadnila Kurdům integrovat se do základních struktur společnosti a následně tak vytvořila prostor pro lepší sociální integraci.

Sdružení má však ještě jeden sociální aspekt. Nahrazuje sociální struktury v zemích původu. Tam pomoc přicházela od široké rodiny, v České republice tato široká rodině vzniká právě skrze sdružení. Tam, kde český stát a jeho ani neziskový sektor nedokáže pomoci, tam si pomůžou Kurdové mezi sebou.

Na základě rozhovorů i dotazníkového šetření byl zjištěn zájem členů o větší participaci na společných aktivitách Čechů a Kurdů. Toto samo o sobě nestačí k naplnění cíle sociální integrace. Důležitý bodem je fakt, že Kurdové netvoří uzavřenou skupinu, naopak vítají jakýkoliv zájem o ně a jsou připraveni vysvětlovat. Někteří členové si dokonce myslí, že by ve sdružení měli být („pracovat“) Češi. Domnívají, že by to mohlo pomoci ke vzniku nových aktivit a rozvoji celkové činnosti.

Proč Kurdové dávají přednost institucionálnímu sdružování? U většiny organizací hraje významný fakt, že tento způsob jim dává možnost dosáhnout na některé finanční prostředky, kdežto Kurdské občanské sdružení o ně nežádá a funguje z vlastních zdrojů. Pro Kurdy je to spíše prostředek oficiálního zaštitění a oprávnění jednat za svou skupinu. Formálnost jakoby přidávala na důvěryhodnosti.

Sdružení jakoby pro někoho nebylo důležité, přesto ho ale zajímá, co se tam děje. Možná někteří v současné době nemají potřeby do sdružení docházet, účastnit se jeho aktivit, možná je to i spjaté se vztahy, které panují mezi jednotlivými členy, ale všichni si jsou vědomi, že tu sdružení je a že pokud bude potřeba, mohou se na něj obrátit.

Autorka se domnívá, že se jí přes veškeré sociokulturní překážky podařilo zachytit aktuální stav a funkce sdružení. Závěrem může konstatovat, že stanovené cíle výzkumu byly splněny. Bylo zjištěno, že Kurdské občanské sdružení přispívá k sociální integraci Kurdů, neboť nesměruje veškeré aktivity pouze dovnitř komunity, ale snaží se působit i směrem k majoritní společnosti. Tím, že ani nebyla plně potvrzena hypotéza požadavku rozvoje servisní funkce, se de facto potvrdilo to, že i členové sdružení předpokládají, že KOM-KURD bude více působit v oblasti sociální integrace, nežli v integraci sociálně-ekonomické, v níž má být skrze rozmanité služby dosaženo osamostatnění a nezávislosti jedinců.

## 8.2 Zhodnocení použitých metod

### *Dotazníkové šetření*

Realizace dotazníkového šetření byla ztížena několika faktory. Základní otázkou byla volba jazyka. Dotazník byl distribuován v českém jazyce. Jeho návratnost se dala očekávat pouze od Kurdů, kteří žijí v České republice delší dobu a budou plně rozumět některým obtížným formulacím a výrazům. Byl proto proveden arabský a kurdský překlad. Jeho vyhotovení zbrzdilo průběh výzkumu. Kurdský překlad byl náročný a mnoho lidí jej ani nevyužilo a vyžádalo si raději arabskou verzi, neboť úroveň znalosti kurdštiny je různá a vstupují do ní regionální charakteristiky.

Dalším podstatnějším faktorem, který ovlivnil celý průběh šetření, byla důvěra respondentů v celý výzkum. Ačkoliv si Kurdové velice váží faktu, že se o ně a jejich kulturu někdo zajímá, jejich nevyřešená pobytová situace a zkušenosti z domoviny v nich zanechávají velkou opatrnost. I přes nástroje vedoucí k zachování anonymity se nepodařilo získat důvěru od většiny členů. Získat respondenty se podařilo ve více než 75% případů přes osoby, které přesvědčily ostatní své přátele, aby se do šetření zapojili. Bez jejich ujištění, k čemu data potřebuji a že osobu autorky znají, by se nepodařilo zajistit dostatečný vzorek.

Autorka se domnívá, že dotazník dostatečně zmapoval význam, činnosti i roli Kurdského občanského sdružení, ale část věnující se integraci by bylo vhodné rozšířit, tak aby mohla být zkoumána konkrétnější pomoc a dopad sdružení při procesu sociální integrace na jednotlivé členy.

### *Zúčastněné pozorování*

Tato výzkumná technika byla velmi ztížena jazykem, ve kterém probíhala jednání. Souvislosti musely být odvozovány z reakcí a částečných překladů, kterých se autorce dostávalo. Nejdůležitější bylo z hlediska účasti na schůzích a akcích sdružení vhodně zvolit místo k sezení, ideálně vedle někoho, kdo dobře hovoří česky a může tlumočit. Autorka byla vyzývána k vyjádření svého stanoviska a zapojení se do debaty. V tomto momentu jí bylo přeloženo, o čem se jednalo. Tato fáze byla nejnáročnější, neboť nechtěla svými odpověďmi ovlivnit další průběh nebo možné odpovědi šetření. Autorka se domnívá, že i svou přítomností ovlivnila průběh celé schůze. Některé osoby se nechtěly vyjadřovat, jiné korigovaly své reakce.

Tuto metodu však lze hodnotit jako zdařilou, neboť poskytla nesmírné množství informací. Kdo do sdružení dochází, v jaké frekvenci, co od schůze očekává, jak je spokojen, s čím nesouhlasí. To samé platí při hodnocení akcí.

### *Nestrukturované a polostrukturované rozhovory*

Prvotním záměrem bylo provádět rozhovory polostrukturovaného charakteru, ale z důvodů povahy zkoumané skupiny to nebylo možné. Respondenti si nepřáli nahrávání rozhovoru, který většinou probíhal neformálním způsobem o přestávkách na členských schůzích nebo na pracovištích. V menším případě pak v domácím prostředí dotazovaného nebo na nějakém veřejném místě.

Největším problémem při realizaci se jevilo vymezení společného času a poté následné přerušování hovoru zvonícími telefony<sup>50</sup> nebo příchozí návštěvou. V mnoha případech nebylo možné rozhovory dokončit.

## **8.3 Doporučení**

Za cíl výzkumu si autorka diplomové práce stanovila zjistit, jakou roli hraje Kurdské občanské sdružení v procesu integrace. Z realizovaného výzkumu vyplývá, že Kurdského občanské sdružení naplňuje především funkci budování komunity. Poskytuje podporu vlastní komunitě, tím že napomáhá rozšiřovat sociální sítě uvnitř vlastní skupiny. Na základě rozhovorů i dotazníkového šetření byl zjištěn zájem členů sdružení více se scházet a udržovat společně vlastní kulturu. Překážkou v tomto počínu je nízká koncentrovanost Kurdů na jednom místě. Kurdové jsou rozptýleni po celé České republice, převážně dochází k jejich hromadění skrze zaměstnávání ve vlastních podnicích (restauracích).

I když cílem sdružení je především budování česko-kurdských vztahů, děje se tak pouze v rovině informování veřejnosti o Kurdech a jejich kultuře. Důležitost tohoto faktu je sice nepopíratelná, neboť přispívá k vytváření podmínek vzájemného respektu a soužití, přesto není dostatečná. Sami členové sdružení v průběhu rozhovorů a v dotazníkovém šetření vyjádřili požadavek navazovat konkrétní vztahy s příslušníky majoritní společnosti.

---

<sup>50</sup> Jedná se o další sociokulturní odlišnost. Časté a dlouhé telefonáty jsou pro Kurdy typické. Vedete-li s někým rozhovor a zvoní vám telefon, je zcela běžné ho přijmout, de facto příliš nezáleží, s kým a kde jste.

Navrhovali aktivity, které by sdružení v tomto směru mohlo rozvíjet. Jednalo se zejména o organizování společných sportovních a kulturních aktivit. Je vhodné prosadit a podporovat tyto aktivity, aby přínos sdružení v oblasti sociální integrace byl vyšší.

Sdružení by při šíření povědomí o Kurdech a kurdské kultuře mělo působit především v lokalitách, v nichž se Kurdové nacházejí. Většina aktivit se uskutečňuje pouze v Praze, což autorka shledává za nedostatečné.

V případě Kurdského občanského sdružení dochází k dílčímu naplňování servisní funkce. To se děje samovolně jako reakce na konkrétní potřeby. Jedná se o poskytování poradenských a překladatelských služeb. Servisní funkce sdružení je vynucována okolnostmi, neboť se tak děje v případě, kdy v tomto procesu selžou stávající poskytovatelé. Většinou nemají prostředky, aby danou situaci mohli řešit. Četnost takových případů není tak velká, aby sdružení za tímto účelem muselo služby plně integrovat do své činnosti. Přesto by autorka doporučovala, aby v této oblasti sdružení více spolupracovalo s neziskovým sektorem.

Sdružení v současné době spolupracuje s neziskovým sektorem především při realizaci kulturních akcí a přednášek. Z reakcí některých členů, a o to více z reakcí nečlenů sdružení, odvozuje autorka potřebu větší koordinovanosti vlastní organizace s ostatními NNO, které pomáhají cizincům. Kurdské občanské sdružení je důležitým zdrojem informací o situaci Kurdů v ČR. Disponuje nesčetnými příběhy a zkušenostmi při řešení rozmanitých situací kurdských jednotlivců. Sdružení zná kulturní specifika, která mohou hrát roli při přijímání určité pomoci, proto dokáže efektivněji zjistit konkrétní potřeby a očekávání.

Na základě pozorování dění ve sdružení a z analýzy rozhovorů vyplynulo, že sdružení stojí před rozhodnutím, jak více mobilizovat své síly a zda se více neprofesionalizovat.

Pokusům

o profesionalizaci sdružení brání přístup zástupců sdružení. Jejich především časové možnosti nedovolují se intenzivně věnovat rozvoji aktivit. Sdružení nemá stanovený konkrétní roční plán. Otázka financování je většinou řešena zpětně. Sdružení nečerpá finanční podporu z vnějších zdrojů, ale snaží se využít podpory z řad svých členů. Právě změna financování by mohla přispět k rozvoji a větší plánovanosti aktivit. Ale z reakcí členů vyplývá, že se obávají administrativní zátěže, která je spojená s vyúčtováním a zhodnocením přínosu poskytnutých prostředků.

V případě že sdružení bude chtít setrvat ve své dobrovolné činnosti, je potřeba o to více mobilizovat vlastní zdroje. Členové KOM-KURDu by měli jasně hierarchizovat role a na základě toho určit konkrétní „povinnosti“. Nejprve je potřeba najít aktivní osoby. Ne každý však má dostatečné kompetence k výkonu jednotlivých činností, nejvíc limitující může být znalost češtiny, a to zejména u aktivit, které vyžadují kontakt s Čechy. Přesto Kurdové nehovořící česky mohou být využiti pro jiné činnosti. Mohou se zapojit do příprav podkladů a finální realizace bude provedena osobou, která jazyk majoritní společnosti ovládá. Aktivní lidé se však nenajdou sami o sobě, někdo s nimi musí pracovat, dávat jim zpětnou vazbu a koordinovat je. Pokud by k tomuto nedošlo, hrozí, že s odchodem lídra a neexistencí jeho nástupce by sdružení zaniklo.

Sdružení by autorka doporučila více se zaměřit na svou budoucnost a postupně nastavovat nástroje k větší organizovanosti. KOM-KURD za trvání tohoto výzkumu učinil v tomto směru několik podstatných změn. Snížil vnitřní roztříštěnost pramenící z odlišné politické orientace jednotlivých členů, učinil opatření vedoucí k lepší vzájemné informovanosti (členové začali využívat moderních komunikačních nástrojů, zejména sociální sítě Facebook), došlo k delegování některých činností ze strany předsedy na další členy. Ještě však sdružení mnoho dalších kroků čeká, protože si musí ujasnit, na které aktivity se začne více zaměřovat.

Budou-li chtít po vzoru kurdských organizací v zahraničí přispívat k řešení kurdské otázky nebo se budou soustředit na integrační aktivity České republiky. Podle výpovědí respondentů by tito chtěli směřovat k rozvoji aktivit, které vedou k zachování vlastní kultury, k posílení činností směrem k české společnosti ve smyslu prezentace vlastního národu, ale i aktivit upozorňujících na problémy, kterým čelí v České republice.

Má-li sdružení efektivněji fungovat, je potřeba, aby se jedinci častěji scházeli. Z výzkumu vyplynulo, že se všichni dostatečně neznají, což může proces brzdit.

Všichni členové by měli mít přístup k informacím. Zatím funguje systém vzájemného informování, obesílání a telefonování. Samozřejmě v tomto systému lze snadno na někoho zapomenout. Doporučuji sdružení, aby více využívalo svých webových stránek, které by však měly být v nějaké další jazykové mutaci, aby jim mohly porozumět i osoby, které jsou v České republice kratší dobu a česky nerozumí. Sdružení by mělo také více posílit své povědomí u dalších aktérů integrace a více s nimi spolupracovat.



## ZÁVĚR

---

Diplomová práce s názvem *Role Kurdského občanského sdružení v procesu integrace Kurdů do české společnosti* je složena ze dvou částí, teoretické a empirické. Teoretická část v pěti kapitolách představuje legislativní změny v oblasti nestátních neziskových organizací ve vztahu k cizincům. V této oblasti došlo od roku 1989 a zejména pak po roce 2006 k pozitivním změnám, neboť byly vytvořeny rovnocenné podmínky pro zakládání občanských sdružení v České republice cizími státními příslušníky.

Další dvě kapitoly se věnují roli občanského sektoru v procesu integrace, zejména pak významu sdružení migrantů, jejichž role se výrazně odlišuje od role organizací pracujících s cizinci. Organizace pro cizince se soustředí především na poskytování služeb, které mají pomoci cizincům začlenit se do makrostruktur společnosti, kdežto sdružení migrantů se soustředí více na zachování vlastní kultury a budování komunity v nových podmínkách. Role neziskových organizací v procesu integrace cizinců je v českém prostředí nepopíratelně velmi vysoká, přesto není věnována dostatečná pozornost fungování a přínosu sdružení migrantů nebo cizineckých spolků. Je faktem, že tyto organizace v České republice působí, panuje však minimální povědomí o tom, jakým způsobem fungují. Nevyvíjejí-li tyto subjekty dostatek činností směrem k veřejnosti, mohou vedle nás existovat zcela bez povšimnutí. Proto jsou funkce sdružení migrantů v této práci prezentována zejména skrze zahraniční zkušenosti a informační zdroje.

I čtvrtá kapitola věnovaná kurdské menšině čelila naprostému nedostatku materiálů v češtině. Tato cizinecká skupina zůstávala v České republice dlouho dobu bez povšimnutí, pravděpodobně kvůli její nízké početnosti. Její historie, kultura i problémy (tak jak je autorka poznala), v sobě však nesou potenciál k vědeckému zpracování na mnoho let dopředu. Proto i tato část diplomové práce přispívá k prohloubení poznatků v této oblasti.

I tak malá skupina jako jsou Kurdové, dokázala nejen založit, ale především zachovat činnost vlastního občanského sdružení a obnovit tak tradici prvního kurdského svazu před padesáti lety.

Poslední kapitola teoretické části je věnována občanskému sdružení KOM-KURD, na jehož funkce směrem ke kurdské menšině v ČR je zaměřen realizovaný výzkum.

Výzkumné šetření realizované jako součást empirické části předkládané diplomové práce bylo zaměřeno na Kurdské občanské sdružení v České republice. Jeho cílem bylo zjistit roli KOM-KURDu v procesu integrace Kurdů do české společnosti. Byly stanoveny dvě hypotézy, skrze které bylo ověřováno, zda aktivity sdružení přispívají k sociální integraci Kurdů (H1) a zda členové sdružení očekávají, že sdružení bude rozvíjet svou servisní funkci (H2). Přestože se autorka snažila výzkumný problém zkoumat do hloubky, z různých úhlů pohledu, musí konstatovat, že existují i další možnosti, jak by se problematika dala sledovat tak, aby upřesnila nebo objevila další poznatky ve zkoumané problematice. Především by v budoucnu bylo možné hodnotit roli sdružení ve vztahu k dalším aktérům vyvíjejícím své aktivity na poli integrace v České republice.

Výzkumný aparát byl tvořen třemi technikami: dotazníkem pro Kurdy, zúčastněným pozorováním na schůzích a akcích sdružení, nestrukturovanými a polostrukturovanými rozhovory se členy i nečleny tohoto sdružení. Respondenty dotazníkového šetření byli Kurdové žijící v České republice ve věku 15 let a starší. Žádná jiná omezení při výběru nebyla stanovena. Šetření se mohly účastnit ženy stejně jako muži, členové i nečlenové sdružení. Jednotlivé části dotazníku byly vyhodnocovány způsobem, který nejlépe odpovídal jeho charakteristice. Autorka kombinovala kvantitativní výzkum s kvalitativním, jednotlivé části šetření byly vyhodnocovány příslušnou metodou, v některých úsecích však autorka postupovala spíše holisticky a popisovala aktuální skutečnost, zejména v kvalitativní části při zhodnocení pozorování a rozhovorů.

Kurdské občanské sdružení se vyznačuje tím, že sdružuje všechny Kurdy bez rozdílu oblasti, ze které pochází, politického a náboženského názoru, věku apod. Dotazníkového šetření se účastnilo 27 osob - jedná o skupinu, která umožňuje dostatečný náhled na Kurdské občanské sdružení. Avšak pouze z pohledu syrských Kurdů. Práce by dosáhla mnohem většího významu, kdyby se podařilo získat výpovědi i ze strany tureckých, iránských a iráckých Kurdů, a mohlo dojít k porovnání jejich úhlu pohledu na roli KOM-KURDu v procesu integrace. Při analýze získaných dat se však ukázalo, že ani syrští Kurdové nezastávají jednotný názor. Je tedy možné považovat výzkumný vzorek za reprezentativní vůči aktivitám a funkci sdružení. Zjištění pohledu a vzájemných vztahů mezi Kurdy z různých oblastí se může stát námětem dalších odborných prací.

Autorka při kontaktu s Kurdy poznala, že se považují za velmi hrdý národ, jehož celoživotním úsilím je boj o vlastní stát a zachování vlastní kultury. To se projevuje především výzdobou kurdských motivů v domácím i pracovním prostředí, využití

kterékoliv příležitosti mluvit o kurdské historii a kultuře. Tuto hrdost vystihuje to i jedno kurdské přísloví: „*Člověk, který ztratil naději, nemá sílu ani svědomí*“. Kurdové stále doufají, chtějí proto něco dělat. Většinou zatím ve stavu kurdské diaspory vznikaly organizace, které jim pomáhaly mezinárodně fungovat. Jak je tomu ale v České republice? Převládá zde také tento motiv nebo se čeští Kurdové sdružují na jiném principu?

Autorka dospěla k závěru, že sdružení přispívá k sociální integraci Kurdů. A to především skrze naplňování svého poslání, tj. rozvojem česko-kurdských vztahů a prohlubování povědomí o kurdské kultuře. Míra přispění je závislá na kapacitě a finančních prostředcích sdružení, přesto tato úloha sdružení nemůže být popřena. První ze stanovených hypotéz (H1) v dotazníkovém šetření byla tedy plně naplněna a navíc byla potvrzena i výsledky z ostatních technik, skrze které mohla být výzkumná otázka zodpovězena podrobněji.

Druhá hypotéza (H2), zohledňující servisní funkci sdružení, nebyla zcela potvrzena, neboť zkoumaný vzorek nedosáhl převládající shody s daným tvrzením. Přesto z výpovědí předsedy i některých respondentů jasně vyplývá, že sdružení poskytuje služby překladatelské a poradenské, ale děje se tomu tak většinou na neformální úrovni. De facto příjemce této služby volí, zda službu vyžaduje od sdružení či známého, který je členem KOM-KURDu.

Kurdské občanské sdružení nemá charakter klubu, kam by někdo docházel, protože jsou zde pro něj připravovány aktivity. Sdružení není ani informačním střediskem, kam by člověk mohl přijít a odnesti by si písemné materiály. KOM-KURD je ale rozhodně skupinou lidí, kteří mají zájem společně udržovat své tradice, řešit aktuální problémy svých krajanů v České republice a informovat veřejnost o své bohaté kultuře i politických záležitostech.

## SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

---

### Literatura

1. Bačuvčík, R. (2006). *Marketing neziskového sektoru*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
2. Bada, X., Fox, J., & Selee, A. (Eds.) (2006) *Invisible no more: Mexican migrant civic participation in the United States*. Washington, DC: Mexico Institute.
3. Baršová, A., Barša, P. (2005). *Přistěhovalectví a liberální stát*. Brno: Masarykova univerzita.
4. Bartoň, M. (2007). „Právo sdružovací“. In K. Klíma a kol. *Encyklopedie ústavního práva*. Praha: ASPI, a.s., s. 485 – 486.
5. Bittnerová, D. (2009) „Smysl menšinových institucí v současné společnosti“. In D. Bittnerová, M. Moravcová (Eds.) (2009) *Etnické komunity: Elity, instituce, stát*. Praha: Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy v Praze.
6. Bittnerová, D., Moravcová, M. (Eds.). *Etnické komunity v kulturním kontextu*. Praha: ERMAT Praha, s.r.o.
7. Bittnerová, D., Moravcová, M. (eds.) (2006). *Etnické komunity v české společnosti*. Praha: ERMAT Praha, s.r.o.
8. Bittnerová, D., Moravcová, M. (Eds.) (2009) *Etnické komunity: Elity, instituce, stát*. Praha: Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy v Praze.
9. Bosswick, W., Heckmann, F. (2006). *Social integration of immigrants: Contribution of local and regional authorities*. Dublin: European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions
10. Bureš, J. (2008). *Main Characteristic and Development Trend of Migration in the Arab World*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů Praha.
11. Disman, M. (2002). *Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele*. Praha: Karolinum
12. Eglomassé, A., Boubaris, T. (Eds.) (2009). *Self-Organisation as a Means to Integration of Third Country Nationals in Europe*. Barnstorf: Verein Niedersächsischer Bildungsinitiativen e.V.
13. Evropská migrační síť (2010). *Přínos a potenciál vědeckého výzkumu v oblasti migrace*. Praha: KUFR, s.r.o.

14. Fox, J., Rivera-Saldago, G. (Eds.) (2004). *Indigenous Mexican migrants in the United States*. La Jolla, CA: Center for US-Mexican Studies and Center for Comparative Immigration Studies, University of California San Diego.
15. Ghassemlou, A. R. (1964). *Kurdistán a Kurdovia*. Bratislava: Vydavateľstvo politickej literatúry
16. Hendl, J. (2005). *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Porál.
17. Jeník, Z., Krejčí, J. *Česká občanská společnost a modely demokracie v 21. století: Sborník statí z mezioborového semináře konaného ve dnech 16. a 17. května 2003 v Krnově*. Opava: Libor Martinek, Literature & Sciences
18. Jenkins, J.C. (1987). "Nonprofit Organizations and Policy Advocacy". In Powell W. W. *The Nonprofit Sector: A Research Handbook*. New Haven : Yale University Press, s. 296 - 318
19. Jenkins, S. (ed.) (1988). *Ethnic Associations and the Welfare State: Services to Immigrants in Five Countries*. New York: Columbia University Press
20. Jenkins, S. (1981). *The Ethnic Dilemma in Social Services*. New York: The Free Press
21. Jindrová, K. (2006). „Islámská nadace v Praze v reflexi českých a slovenských muslimek“. In D. Bittnerová, M. Moravcová (eds.) *Etnické komunity v české společnosti*. Praha: ERMAT Praha, s.r.o., 200-233.
22. Kantarová, K. (2006).“ Syrská komunita v České republice“. In D. Bittnerová, M. Moravcová (eds.) *Etnické komunity v české společnosti*. Praha: ERMAT Praha, s.r.o., s. 168-199
23. Kedall, J. (2003). *The Voluntary Sector. Comparative perspectives in UK*. London, New York: Routledge
24. Klíma, K. a kol. (2007). *Encyklopedie ústavního práva*. Praha: ASPI, a.s.,
25. Kolektiv autorů (2003). *Právní komparativní studie programu migrace*. Praha: Poradna pro občanství/ Občanská a lidská práva
26. Layton-Henry, Z. (1990). "Immigrant associations" In Z. Layton-Henry (ed.) *The Political Rights of Migrant Workers in Western Europe*. London: Sage, s. 94-112
27. Leontiyeva, Y. (2006). „Ukrajinská menšina a migranti v ČR“, in Y. Leontiyeva (ed.). *Menšinová problematika v ČR: komunitní život a reprezentace kolektivních zájmu*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, Sociologické studie/Sociological Studies 06:10.

28. Linz, J., Stepan, A. (1996). *Problems of Democratic Transition and Consolidation*. Baltimore, MD: Johns Hopkins University Press.
29. Macek, Z. (1996). *Blízky východ a střední východ po roce 1945 (2)*. Plzeň: Fakulta pedagogická.
30. Mácha, P. (2003). „Netolerantní občanská společnost aneb občanská společnost ve světě Rozmanitosti“. In Z. Jeník, J. Krejčí. *Česká občanská společnost a modely demokracie v 21. století: Sborník statí z mezioborového semináře konaného ve dnech 16. a 17. května 2003 v Krnově*. Opava: Libor Martinek, *Literature & Sciences*, s. 69-73.
31. Maxová, Z. (2006). „Etnická identita bulharských teenagerů žijících v České republice“. In D. Bittnerová, M. Moravcová (eds.) *Etnické komunity v české společnosti*. Praha: ERMAT Praha, s.r.o., 200-233.
32. McDowall, D. (2007). *A Modern History of the Kurds*. London: I.B.Tauris & Co Ltd.
33. Muhič Dizdareviš, S. (2010). „Výzkum vybraných témat z oblasti migrace na Katedře studií občanské společnosti FHS UK“. In Evropská migrační síť (2010). *Prínos a potenciál vědeckého výzkumu v oblasti migrace*. Praha: KUFŘ, s.r.o.
34. Niessen, J. (2000). *Rozmanitost a soudružnost: nové úkoly v oblasti integrace imigrantů a menšin*. Praha: Ministerstvo vnitra ČR
35. Padilla, Y. (1997). „Social services to Mexican American population in the United States“ In G. Cardenas, A. Ugalde (eds.) *Health and Social Services among International Labor Migrants*. Austin: University of Texas Press, s. 9-27
36. *Politische und soziale Partizipation von MigrantInnen*. (2003) Bonn: NAVEND – Zentrum für Kurdische Studien e.V.
37. Pospíšil, M. (ed.) (2009). *Neziskové organizace a jejich funkce v demokratické společnosti*. Brno: Společnost pro výzkum neziskového sektoru. Praha [cit. 10. 1. 2011]. Dostupné z: <[http://www.equalcr.cz/files/clanky/1331/Zaverecna\\_hodnotici\\_zprava\\_EQUAL\\_NTS\\_F.pdf](http://www.equalcr.cz/files/clanky/1331/Zaverecna_hodnotici_zprava_EQUAL_NTS_F.pdf)>.
38. Prouzová, Z. (Eds.). (2008). *Efektivita služeb poskytovaných nestátními neziskovými organizacemi v oblasti integrace cizinců*. [online]. Brno: Centrum pro výzkum neziskového sektoru. [cit. 17. 3. 2010]. Dostupné z: <[http://www.mpsv.cz/files/clanky/8461/Efektivnost\\_sluzeb\\_NNO\\_integrace\\_cizinc\\_u.pdf](http://www.mpsv.cz/files/clanky/8461/Efektivnost_sluzeb_NNO_integrace_cizinc_u.pdf)>.

39. *Příručka o integraci pro tvůrce politik a odborníky z praxe* (2010). Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie
40. Rex, J., Drury, B. (Eds.) (1994). *Ethnic Mobilisation in a Multi-Cultural Europe*. Aldershot: Avebury
41. Salamon, L. M., Sokolowski, S. W. (et al.) (2004). *Global Civil Society. Dimensions of the Nonprofit Sector*. Volume 2 Bloomefield: Kumarian Press
42. Schwanková, Z. (2008). „Makedonci v Praze. Skupina zaměstnanců služeb“. In D. Bittnerová, M. Moravcová (Eds.). *Etnické komunity v kulturním kontextu*. Praha: ERMAT Praha, s.r.o.
43. Skovajsa, M. (2010). „Občanská společnost a demokratický stát“. In M. Skovajsa (et al.). *Občanský sektor: Organizovaná občanská společnost v České republice*. Praha: Portál, s. 62-89.
44. Skovajsa, Marek (et al.) (2010). *Občanský sektor: Organizovaná občanská společnost v České republice*. Praha: Portál.
45. Sokol, J. (2009). „Menšinová práva jako filosofický problém“. In D. Bittnerová, M. Moravcová (Eds.). *Etnické komunity: Elity, instituce, stát*. Praha: Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy v Praze. s. 13-16
46. Šatava, L. (1994). *Národnostní menšiny v Evropě: encyklopedická příručka*. Praha: Ivo Železný
47. Uherek, Z., Korecká, Z., Pojarová, T. (eds.) (2008). *Cizinecké komunity z antropologické perspektivy? Vybrané případy významných imigračních skupin v České republice*. Praha: Etnologický ústav AV ČR
48. Uhl, P. (2003). „Politická a zájmová participace a sdružování v odborových organizacích“. In kolektiv autorů. *Právní komparativní studie programu migrace*. [online]. Praha: Poradna pro občanství/ Občanská a lidská práva, s. 29-36 [cit. 2011-02-06]. Dostupné z: <<http://www.cizinci.cz/files/clanky/106/Migrace.pdf>>.
49. Vacc, N. A. (Eds.) (1995) *Experiencing and Counseling Multicultural and Diverse Population*. New Yourk: Taylor & Francis
50. Vaculík, J. (2007). *Češi v cizině 1850-1938*. Brno: Masarykova univerzita
51. Vicentini, A, Fava, t. (2001). *Le associazioni di cittadini stranieri in Italia*. Venezia: Fandoziane Corazzin
52. Vovsová, M. (1996). *Asimilace Kurdů v České republice*. Bakalářská práce. Praha: FSV UK.

53. Yildiz, K., Muller, M. (2008). *The European Union and Turkish Accesion. Human Rights and the Kurds*. London: Pluto Press

### Články a studie

54. A Capacity Building Workshop for Woman Leader sof Diaspora Associations [online]. [cit. 2011-07-25]. Dostupné z: <[http://www.cimiglobal.org/files/Diaspora WomenTraining2010Brochure.pdf](http://www.cimiglobal.org/files/Diaspora%20WomenTraining2010Brochure.pdf)>.

55. Ager, A., Strang, A. (2008). „Understanding Integration: A Conceptual Framework“. *Journal of Refugee*. 21 (2) s. 165-191 Dostupné z: <<http://jrs.oxfordjournals.org/content/21/2/166.full.pdf+html>>.

56. Aktualizovaná koncepce integrace cizinců: Společné soužití [online]. 2011. [cit. 2011-05-23]. Dostupné z: <<http://www.mvcr.cz/clanek/integrace.aspx>>.

57. Bagaj, A., Pieracci, A. „Socio-cultural integration of young immigrants in Italy“ [online]. International Seminar” *The integration of young immigrants in Europe: European experiences compared* Pisa, 30. 11. 2006 [cit. 15. 1. 2009] Dostupné z: <<http://www.futureplatform.eu/downloads/trelazionesocioculturalideigiovaniimmri vedutaa.pdf>>

58. Berry, J.W. (1997). „Immigration, Aculturation, and Adaptation“. *Applied Psychology: An International Review* 46 (1): 5-68

59. Berry, J.W. (2001). „A Psychology of Immigration“. *Journal of Social Issues* 57 (3): 615-631

60. Cohen, J. L. (1985). „Strategy and identity: new theoretical paradigma and contemporary social movements“. *Social Research* 52(4): 663-716

61. Cordero-Guzmán, H. R. (2005). “Community-Based Organisations and Migration in New Yourk City”. *Journal of Ethnic and Migration Studies* 31 (5): 889-909. Dostupné z: <<http://www.philanthropy.org/seminars/documents/cordero-migorgs-jems-final-7-05-out.pdf>>.

62. D’Angelo, A. (2008). “Kurdish Community Organisations in London: a Social Network Analysis”. *Working Paper n. 2* [online]. London: Social Policy Research Centre, School of Health & Social Science, Middlesex University [cit. 8. 4. 2010]. Dostupné z: <<http://www.mdx.ac.uk/Assets/Kurdish.pdf>>.

63. Entzinger, H., Biezeveld, R. (2003). *Benchmarking in Immigrant Integration*. [online]. Rotterdam: European Reasearch Centre on Migration and Ethnic



Relations. Dostupné

z:<[http://ec.europa.eu/home-affairs/doc\\_centre/immigration/docs/studies/benchmarking\\_final\\_en.pdf](http://ec.europa.eu/home-affairs/doc_centre/immigration/docs/studies/benchmarking_final_en.pdf)>.

64. Fennema, M., Tillie, J. (2001). "Civic community, political participation and political trust of ethnic groups". *Connections* 24 (1): 26-41
65. Gerstnerová (2008). *Závěrečná hodnotící zpráva NTS F Integrace na trhu práce*. [online].
66. Giorgi, A. (2010). Migrant's association and religion. A Day Without Migrants. [online] [cit. 2010-04-03]. Dostupné z: <[http://www.psa.ac.uk/journals/pdf/5/2010/1362\\_1180.pdf](http://www.psa.ac.uk/journals/pdf/5/2010/1362_1180.pdf)>
67. Hagan, J., Gonzales-Baker, S. (1993). "Implementing the US legalization program: the influence of immigrant communities and local agencies on immigration policy reform". *International Migration Review* 27 (3): 513-535
68. Heckmann, F. (1999). Integration policies in Europe: National differences and/or convergence? EFFNATIS Working paper 28. European Forum for Migration Studies, Institute at the University of Bamberg. [online]. [cit. 28. 3. 2005]. Dostupné z: <[http://web.uni-bamberg.de/projekte/effnatis/Paper28\\_efms.pdf](http://web.uni-bamberg.de/projekte/effnatis/Paper28_efms.pdf)>.
69. Horáková, M. (2001). *Zaměstnávání cizinců v ČR* [online]. Praha: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí. [cit. 2010-08-03]. Dostupné z: <<http://praha.vupsv.cz/Fulltext/int1.pdf>>.
70. Hyánek, V. (2011). „Marek Skovajsa et al.: Občanský sektor: Organizovaná občanská společnost v České republice“. *Sociologický časopis*. 2011 (1): 169-171. Dostupné také z: <[http://sreview.soc.cas.cz/uploads/3a5552856d0d290c588facc5b6228612c96b2a63\\_revHyanekSC2011-1.pdf](http://sreview.soc.cas.cz/uploads/3a5552856d0d290c588facc5b6228612c96b2a63_revHyanekSC2011-1.pdf)>.
71. Moya, J. C. (2005). „Immigrants and Association: a Global and Historical Perspective“. *Journal of Ethnic and Migration Studies* 31 (5): 833-864
72. Popescu, C. (2009). „Czech republic“ In. A. Eghlomassé, T. Boubaris (Eds.) *Self-Organisation as a Means to Integration of Third Country Nationals in Europe*. Barnstorf: Verein Niedersächsischer Bildungsinitiativen e. V., s. 33-37
73. Predelli, I. N. (2008). "Political and Cultural Ethnic Mobilisation: The Role of Immigrant Associations in Norway". *Journal of Ethnic and Migration Studies* 34 (6): 935-954

74. Rabušic, L. Burjáněk, A. (2003). *Imigrace a imigrační politika jako prvek řešení české demografické situace?* [online]. Brno: VÚPSV Praha, výzkumné centrum Brno [cit. 2009-11-08]. Dostupné z: <<http://praha.vupsv.cz/Fulltext/imigr.pdf>>.
75. Rákoczyová, M., Trbola, R. (2008). *Lokální strategie integrace cizinců v ČR I.* Praha: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v.v.i. [online]. [cit. 25. 7. 2009]. Dostupné z: <[http://praha.vupsv.cz/Fulltext/vz\\_271.pdf](http://praha.vupsv.cz/Fulltext/vz_271.pdf)>.
76. Robinson, V. (1998). „Defining and Measuring Successful Refugee Integration“, *Proceedings of ECRE International Conference on Integration of Refugees in Europe, Antwerp, November 1998*. Brussels: ECRE.
77. Schrover, M., Vermeulen, F. (2005). „Immigration Organisations“. *Journal of Ethnic and Migration Studies* 31(5): 823-832
78. Szczepaniková, A. (2010). *Mezi státem a klienty - Nevládní neziskové organizace pracující s uprchlíky a migranty v ČR* [online]. [cit. 2011-04-25]. Dostupné z: <<http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=2212820>>.
79. Theodore, N., Martin, N. (2007). „Migrant Civil Society: New Voices in the Struggle over Community Development“. *Journal of Urban Affairs* 29 (3): 269-287.
80. Tollárová, B. (2006). „Integrace cizinců v Česku: pluralita, nebo asimilace?“ *Biograf* (39):107odst. [online]. [cit. 17. 3. 2010]. Dostupné z: <<http://www.biograf.org/clanky/clanek.php?clanek=v3902>>.
81. Uherek, Z. (2003). „Cizinecké komunity a městský prostor v České republice“ *Sociologický časopis/Czech Sociological Review* 39 (2): 193-216
82. Uherek, Z. (2005). *Integrace cizinců z pohledu emického a etického*. Praha: Etnologický ústav AVČR [online]. [cit. 15. 4. 2010]. Dostupné z: <[http://aa.ecn.cz/img\\_upload/79a33131c9c4293e0fcef50bfa263ef/ZUherek\\_Integrace\\_cizincu.pdf](http://aa.ecn.cz/img_upload/79a33131c9c4293e0fcef50bfa263ef/ZUherek_Integrace_cizincu.pdf)>.
83. *Zásady koncepce integrace cizinců na území České republiky* [online]. [cit. 1. 2. 2009]. Dostupné z: <[http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/azyl/integrace2/koncepce/zajisteni/usneseni/uv689\\_99.pdf](http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/azyl/integrace2/koncepce/zajisteni/usneseni/uv689_99.pdf)>.
84. Zettler, R., Pearl, M. (2000). “The minority within the minority: refugee community-based organizations in the UK and the impact of restrictionism on asylum seeker”. *Journal of Ethnic and Migration Studies* 26 (4): 675-697

85. Zpráva o stavu lidských práv v České republice v roce 2001. [online] [2002] [cit. 5. 11. 2010] Dostupné z: <[http://www.vlada.cz/assets/ppov/rlp/dokumenty/zpravy-lidska-prava-cr/zprava2001\\_1.pdf](http://www.vlada.cz/assets/ppov/rlp/dokumenty/zpravy-lidska-prava-cr/zprava2001_1.pdf)>.

### **Zákony a vládní dokumenty**

Listiny základních práv a svobod

Zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů

Zákona č. 116/1985 o podmínkách činnosti organizací s mezinárodním prvkem v Československé socialistické republice

Zákonem č. 3/2002 Sb., o církvích a náboženských společnostech

### **Webové stránky**

*Cizinci v ČR*. [online]. 2011 [cit. 15. 11. 2010]. Nestátní (nevládní) neziskové organizace. Dostupné z : <<http://www.cizinci.cz/clanek.php?lg=1&id=183>>.

ČSÚ [online]. 2009. [cit. 12. 4. 2009]. Popis cizinců v ČR – popis aktuálního vývoje. Dostupné z: <[http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/o/ciz\\_pocet\\_cizincu-popis\\_aktualniho\\_vyvoje](http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/o/ciz_pocet_cizincu-popis_aktualniho_vyvoje)>.

Facebook [online] Kurdské občanské sdružení [cit. 12 .7 .2011] Dostupné z: <<https://www.facebook.com/#!/group.php?gid=335244582850>>.

IOM [online]. (2009). [cit. 28. 10. 2009]. Pilotní projekt Integrace cizinců a podpora organizací a sdružení komunit cizinců na území České republiky. Dostupné z: <<http://www.iom.cz/aktivity/integrace-cizincu-v-ceske-republice/pilotni-projekt-integrace-cizincu-a-podpora-organizaci-a-sdruzeni-komunit-cizincu-na-uzemi-ceske-republiky>>.

Kurdish Institute of Paris [online]. (2011a). The Kursish Diaspora [cit. 3. 9. 2011] Dostupné z: <<http://www.institutkurde.org/en/kurdorama/>>.

Kurdish Institute of Paris [online]. (2011b). Who is the Kurdish Institute? [cit. 3. 9. 2011] Dostupné z: <<http://www.institutkurde.org/en/institute/>>.

Kurdové [online]. (2011). Kurdové a Kurdistan [cit. 2. 4. 2011]. Dostupné z: <<http://kurdove.ecn.cz/>>. Domavcr. [online]. (2011). Doma v České republice [cit. 6. 2. 2011]. Dostupné z: <<http://domavcr.cz/>>.

Kurdské občanské sdružení [online] [cit. 15. 6 .2011] Dostupné z:<[www.kurdistan.cz](http://www.kurdistan.cz)>.

MAPID [online]. *The MAPID Project* [cit. 25. 7. 2011]. Dostupné z: <<http://www.smc.org.ph/MAPID/mapid.html>>

MVCR [online]. (2011). Mezinárodní ochrana formou azylu. [cit. 3. 9. 2011]. Dostupné z: <<http://www.mvcr.cz/clanek/mezinarodni-ochrana-formou-azylu.aspx>>).

NAVEND – Zentrum für Kurdische Studien e.V., Bonn (2009). [online] [cit. 1. 10. 2009] Dostupné z: <<http://www.navend.de/html/kurden/daten.htm>>.

NAVEND [online]. (2010a). Kurden Migration [cit. 12. 10. 2010]. Dostupné z: <<http://www.navend.de/html/kurden/migration.htm>>.

NAVEND [online]. (2010b). Einlaltung [cit. 12. 10. 2010]. Dostupné z: <[http://www.navend.de/html/buecher/recht\\_einf.htm](http://www.navend.de/html/buecher/recht_einf.htm)>.

Wikipedia [online]. (2008). Kurdish people [cit. 12. 10. 2008]. Dostupné z: <<http://en.wikipedia.org/wiki/Kurds>>.

## SEZNAM GRAFŮ A TABULEK

---

### Seznam tabulek

- Tab. č. 1 - Kurdové v západní Evropě (odhady v roce 2002)
- Tab. č. 2 - Počty Cizinců podle státního občanství (stav k 31.12.)
- Tab. č. 3 - Vývoj počtu žadatelů o mezinárodní ochranu podle státního občanství  
(stav k 31.12)
- Tab. č. 4 - Počet udělených azylů (stav k 31.12.)
- Tab. č. 5 - Přehled respondentů dle jejich věku (N=27)
- Tab. č. 6 - Přehled respondentů dle jejich délky pobytu v ČR (N=27)
- Tab. č. 7 - Přehled zdrojů o Kurdském občanském sdružení
- Tab. č. 8 - Přehled prvotních důvodů návštěvy Kurdského občanského sdružení
- Tab. č. 9 - Přehled důvodů docházky do Kurdského občanského sdružení
- Tab. č. 10 - Přehled aktivit sdružení dle respondentů
- Tab. č. 11 - Postoj respondentů k existenci Kurdského občanského sdružení nebo obdobné organizaci
- Tab. č. 12 - Postoj respondentů k zachování si původních zvyklostí, hodnot a kultury
- Tab. č. 13 - Přehled frekvencí vybraných činností související s kurdskou kulturou
- Tab. č. 14 - Množství vztahů s Čechy na přátelské úrovni
- Tab. č. 15 - Přehled frekvencí vybraných činností související s českou kulturou

### Seznam grafů

- Graf č. 1 - Přehled respondentů účastnících se šetření dle pohlaví (N=27)
- Graf č. 2 - Přehled respondentů podle země původu
- Graf č. 3 - Přehled respondentů dle druhu pobytu
- Graf č. 4 - Členství respondentů v Kurdském občanském sdružení
- Graf č. 5 - Frekvence udržování kontaktu s Kurdy v ČR

## SEZNAM PŘÍLOH

---

Příloha č. 1 – Stanovy Kurdského občanského sdružení .....	2
Příloha č. 2 – Dotazník (česká mutace) .....	5
Příloha č. 3 – Dotazník (kurdská mutace) .....	13
Příloha č. 4 – Dotazník (arabská mutace) .....	21
Příloha č. 5 – Petice .....	29
Příloha č. 6 – Fotografie .....	31

## Příloha č. 1: Stanovy Kurdského občanského sdružení

### STANOVY OBČANSKÉHO SDRUŽENÍ

#### *KURDSKÉ OBČANSKÉ SDRUŽENÍ* (dle zák. č. 83/1990 Sb.)

#### Čl. I.

##### Úvodní ustanovení

Název občanského sdružení:  
Kurdské občanské sdružení  
(dále jen „sdružení“)

Sídlo:  
Kubelíkova čp. 725/62, 130 00 Praha 3, Česká republika

#### Čl. II.

##### Právní postavení sdružení

1. Sdružení je dobrovolné, nezávislé, sdružující členy na základě společného zájmu.
2. Sdružení je právnickou osobou.

#### Čl. III.

##### Cíl činnosti sdružení

1. Sdružování osob žijících na území České republiky, kteří mají vztah ke kurdskému národu a jeho kultuře.
2. Upevňovat přátelské vazby pořádáním kulturních, sportovních a jiných společenských aktivit.
3. Informovat občany o kulturních tradicích a současné kultuře kurdského národa formou přednášek.
4. Za tímto účelem sdružení bude vyvíjet aktivity, které zajistí pravidelnou informovanost veřejnosti o činnostech sdružení.

#### Čl. IV.

##### Členství

1. Členem sdružení mohou být fyzické osoby starší 18-ti let a právnické osoby, které souhlasí se stanovami a cíly sdružení.



## ČL.VII.

### Členská schůze

1. Členská schůze je nejvyšším orgánem sdružení.
2. Členskou schůzi tvoří všichni členové sdružení.
3. Členskou schůzi svolává výbor dle potřeby, nejméně však 1x ročně.
4. Členská schůze zejména:
  - a) rozhoduje o změnách stanov sdružení,
  - b) schvaluje úkony sdružení pro příslušné období, výroční zprávu sdružení, rozpočet sdružení a roční uzávěrku,
  - c) volí na dobu 3 let členy výkonného výboru
  - d) rozhoduje o zrušení členství,
  - e) rozhoduje o zrušení sdružení.
5. Členská schůze je usnášeníschopná, je-li přítomna nadpoloviční většina všech členů. Hlasovací právo členů sdružení je rovné. O změně stanov sdružení, o zrušení sdružení rozhoduje členská schůze dvouřetinovou většinou všech členů, v ostatních věcech rozhoduje nadpoloviční většinou přítomných členů.

## ČL.VIII.

### Výkonný výbor

1. Výkonný výbor je výkonným orgánem sdružení, který za svou činnost odpovídá členské schůzi.
2. Výkonný výbor má 5 členů.
3. Výkonný výbor řídí činnost sdružení v období mezi zasedáními valné hromady.
4. Výkonný výbor svolává předseda, v jeho nepřítomnosti místopředseda nejméně 4x ročně.
5. Výkonný výbor zejména:
  - a) volí ze svých členů předsedu a místopředsedu výboru,
  - b) koordinuje činnost sdružení,
  - c) svolává členskou schůzi,
  - d) zpracovává podklady pro rozhodnutí členské schůze,
  - e) rozhoduje o přijetí za člena sdružení.
6. Předseda a místopředseda výkonného výboru zastupují sdružení navenek a jednají jeho jménem společně.





3. Za hospodaření sdružení odpovídá výkonný výbor, který každoročně předkládá členské schůzi zprávu o hospodaření, včetně finanční závěrky.
4. Hospodaření se uskutečňuje dle ročního rozpočtu schváleného členskou schůzí.

#### Čl. XI.

##### **Zánik sdružení**

1. Sdružení zaniká :
  - a) dobrovolným rozpuštěním,
  - b) sloučením s jiným sdružením z rozhodnutí členské schůze,
  - c) rozhodnutím Ministerstva vnitra ČR.
2. Zaniká-li sdružení dobrovolným rozpuštěním, rozhodne současně členská o způsobu majetkového vypořádání.

#### Čl. XII.

##### **Závěrečná ustanovení**

1. Sdružení má právo v souladu s cíly své činnosti obracet se na státní orgány s peticemi.

V Praze dne ...10... 2003

## Příloha č. 2 – Dotazník (česká mutace)

### Dotazník k mapování role Kurdského občanského sdružení

Vážená paní, Vážený pane,

obracím se na Vás s dotazníkem zaměřeným na mapování úlohy Kurdského občanského sdružení v životě Kurdů pobývajících v České republice.

**Účelem** tohoto dotazníku je:

- a) zjistit fungování Kurdského občanského sdružení včetně pohledu členů na něj
- b) zmapovat kurdskou komunitu v ČR s důrazem na udržování kurdské kultury
- c) určit míru zapojení kurdské komunity do české společnosti

Od **výsledků dotazníkového šetření očekávám**, že mi pomohou pochopit, jak Kurdské občanské sdružení funguje, co od něj členové očekávají a jak tato očekávání sdružení naplňuje, zároveň jakou úlohu sdružení hraje v procesu integrace Kurdů do české společnosti.

Výsledky z dotazníků budou sloužit pouze jako podklad k diplomové práci na téma „Role Kurdského občanského sdružení v procesu integrace Kurdů v České republice“.

**Dotazník je anonymní.**

Vyplnění dotazníku by Vám nemělo zabrat více než 30 minut.

Věřím, že si naleznete čas na jeho vyplnění, a předem děkuji za spolupráci.

#### **Pokyny pro vyplnění**

Svou odpověď u otázek s možností volby označte zakřížkováním nejvhodnější odpovědi (dvojitým poklepáním na šedý čtvereček v případě elektronické verze) či zvýrazněním Vámi zvolené varianty odpovědi. U některých otázek je možných více odpovědí, toto bude v textu zdůrazněno. Některé otázky umožňují odpovídat vlastními slovy, prosím sdělte stručně Váš názor.

#### **Termín navrácení dotazníku**

Budu ráda za navrácení vyplněných dotazníků elektronicky na adresu [daniela.pettrichova@seznam.cz](mailto:daniela.pettrichova@seznam.cz) do 28. února 2011. V písemné podobě zasílejte na adresu Poradna pro integraci, Velká Hradební 33, 400 01 Ústí nad Labem také do 28. února 2011.

Dotazníky je také možné nechat v prostorách Kurdského občanského sdružení (Panská 1, Praha), kde k tomuto účelu bude umístěna speciální schránka.

**Mgr. Daniela Pettrichová**

studentka Fakulty humanitních studií Univerzity Karlovy  
Studia občanského sektoru

e-mail: [daniela.pettrichova@seznam.cz](mailto:daniela.pettrichova@seznam.cz)

tel. 732 827 177

## **Okruh A: Kurdské občanské sdružení**

**1. Jste členem Kurdského občanského sdružení?**

- ANO  
 NE

**2. Pokud ano, prosím, upřesněte, jak dlouho :** \_\_\_\_\_

**3. Jaká je vaše úloha ve sdružení:**

- řadový člen  
 ve výkonu funkce (např. výkonný výbor)

**4. Jak jste se dozvěděl o sdružení? (je možno více odpovědí)**

- členové sdružení  
 přátelé, kteří nejsou členy sdružení  
 nezisková organizace  
 státní instituce (úřady)  
 internet  
 jiné .....

**5. Z jakého důvodu jste poprvé přišel do Kurdského občanského sdružení?**

- zvědavost  
 potřeba poradit nebo nějak řešit svou situaci  
 zájem setkat se s krajaný  
 pozvání na konkrétní akci sdružení  
 jiné .....

**6. Do Kurdského občanského sdružení docházím, protože:**

**(V případě, že zaškrtnete více možností, prosím očísľujte jejich pořadí podle důležitosti,  
1 – pro vás nejvíce důležité, 5– nejméně důležité)**

- mi pomáhá řešit mé problémy  
 se nejvíce orientuje v problémech kurdských imigrantů a dokáže mi předat zkušenosti lidí s podobným problémem  
 zde mám své kamarády (je to příležitost, jak se sejit)  
 chci pomáhat svým krajanům  
 jiné .....

**7. Kterými z níže uvedených aktivit se sdružení zabývá?**

- služby vedoucí k získání občanství
- právní poradenství (pobytové záležitosti)
- tlumočení
- sociální poradenství (dávky, různé benefity)
- poradenství při podnikání
- vzdělávací služby (kurzy češtiny)
- poradenství při zaměstnání
- rodinné poradenství
- poradenství při bydlení
- zdravotní poradenství
- formulace zájmů a potřeb komunity tvůrcům politik (lobbying)
- budování komunity
- zastupování komunity při tvorbě politik, jejich řízení a implementaci
- programy kulturního dědictví (výstavy, divadelní představení, hudba, oslavy svátků)
- ekonomický rozvoj komunity
- udržení kontaktu se zemí původu (aktuální zpravodajství)

**8. Podílíte se na některých z těchto aktivit?**

- ANO
- NE

**9. Pokud ano, jakým způsobem?**

- realizace aktivit nebo služeb
  - aktivní příprava
  - poskytování podnětů a nápadů
  - pasivní účast
  - jiné
- .....

**10. Kterých služeb jste doposud využil nebo kterých aktivit jste se zúčastnil?**

- právní poradenství (pobytové záležitosti)
- tlumočení
- poradenství (bydlení, úřady, zaměstnání, vzdělávání apod.)
- prosazování zájmů komunity
- budování komunity
- kulturní akce (výstavy, oslavy svátků)
- informování veřejnosti (akce pro veřejnost, přednášky, články do tisku)
- udržení kontaktu se zemí původu (zprostředkování aktuálního zpravodajství)
- jiné

**11. Pokud se nyní obracíte na Kurdské občanské sdružení, v jakých je to záležitostech?**

.....  
.....  
.....  
.....

**12. Měli byste zájem o další aktivity či služby?**

- ANO  
 NE

**13. V případě, že ano, o které?**

.....  
.....  
.....

**14. Prosím seřad'te následující činnosti (1-9) podle toho, jakou pozornost by jim mělo podle vás Kurdské občanské sdružení věnovat:**

1 – nejdůležitější, 9 – nejméně důležité

- \_\_\_\_ oslava svátků, tradice  
\_\_\_\_ prezentace kurdské kultury české veřejnosti  
\_\_\_\_ informovanost české veřejnosti o Kurdech  
\_\_\_\_ politická angažovanost, lobbying (prezentace potřeb komunity)  
\_\_\_\_ budování kurdské komunity (zprostředkování kontaktu s krajany)  
\_\_\_\_ zprostředkování kontaktu se zemí původu (zprávy o situaci, materiály v kurdštině)  
\_\_\_\_ poradenství, řešení aktuálních problémů  
\_\_\_\_ tlumočení  
\_\_\_\_ jiné .....

**15. Je pro vás důležité, aby v České republice fungovalo Kurdské občanské sdružení nebo jiná organizace, která by se zabývala kurdskými imigranty.**

- rozhodně souhlasím       spíše souhlasím       spíše nesouhlasím       rozhodně nesouhlasím

**Poznámky**

**(Zde můžete uvést cokoli, co souvisí s činností Kurdského občanského sdružení. )**

.....  
.....  
.....  
.....

## **Okruh B: Vazby na krajaany a kurdskou kulturu**

**16. Jak je pro vás důležité zachovat si své původní zvyklosti, hodnoty, kulturu?**

- velmi důležité  
 spíše důležité  
 spíše nedůležité  
 nedůležité

**17. Ze své původní kultury v České republice udržuji (je možno více odpovědí)**

- jazyk  
 oslavy svátků  
 náboženství  
 stravování  
 oblékání  
 jiné
- .....

**18. Vyjádřete prosím, jak často se věnujete následujícím činnostem.**

1=5-7 dnů v týdnu

4=2-3 dny v měsíci

2=2-5 dny v týdnu

5 =méně často

3=1 den v týdnu

6 =nikdy

účast na aktivitách krajaanských organizací a spolků	1	2	3	4	5	6
praktikování kulturních tradic a zvyklostí Vaší země, vaření národních jídel apod.	1	2	3	4	5	6
nábožensky orientované aktivity	1	2	3	4	5	6
Sledování televize / DVD v rodném jazyce	1	2	3	4	5	6
četba krajaanských novin a časopisů, internetových portálů	1	2	3	4	5	6
návštěvy známých, příbuzných, krajanů, společenský život	1	2	3	4	5	6

**19. Udržujete kontakty s Kurdy žijícími v ČR?**

- Každodenně       několikrát týdně       1x týdně       1x za 14 dní   
1x měsíčně       méně než 1x měsíčně       nikdy

**20. Vyhledáváte aktivně kontakty na jiné Kurdy?**

- ANO  
 NE

**21. Jak tyto kontakty získáváte? (je možno více odpovědí)**

- Kurdské občanské sdružení
- přátelé
- nezisková organizace (např. OPU, SOZE, CIC, PPI, SIMI, ..)
- úřady
- uprchlické tábory
- jiné .....

**22. V jakém prostředí se nejčastěji setkáváte s Kurdy?**

- soukromí
- zaměstnání
- Kurdské občanské sdružení
- jiné.....

**Okruh C: Česká společnost**

**23. Množství vztahů s Čechy na přátelské úrovni**

- se zvyšují
- jsou stejné
- se snižují

**24. V jakém prostředí nejčastěji komunikujete s Čechy?**

- soukromí
- zaměstnání
- škola
- restaurace, kavárny, bary, koncerty, sportoviště
- úřady, obchody a jiná veřejná místa
- jiné.....

**25. Které kulturní zvyklosti se nejvíce změnilo po Vašem příjezdu do České republiky?**

**Prosím očísľujte, 1- nejvíce , 6 - nejméně**

- \_\_\_\_\_ jazyk
- \_\_\_\_\_ oslavy svátků
- \_\_\_\_\_ náboženství
- \_\_\_\_\_ stravování
- \_\_\_\_\_ oblékání
- \_\_\_\_\_ jiné .....

**26. Vyjádřete prosím, jak často se věnujete následujícím činnostem.**

1=5-7 dnů v týdnu      4=2-3 dny v měsíci  
2=2-5 dny v týdnu      5 =méně často  
3=1 den v týdnu      6 =nikdy

účast na aktivitách českých organizací a spolků, sport. klubů	1	2	3	4	5	6
praktikování kulturních tradic a zvyklostí české země, vaření národních jídel apod.	1	2	3	4	5	6
sledování televize / DVD v českém jazyce	1	2	3	4	5	6
četba českých novin a časopisů, internetových portálů	1	2	3	4	5	6
návštěvy českých známých, společenský život	1	2	3	4	5	6

**Okruh D: Základní údaje**

**27. Vaše pohlaví:** Muž  Žena

**28. Váš věk:**

15-18 let       18-26 let       27-35 let       35-45 let       45 a více

**29. Země původu:** .....

**30. Jak dlouho žijete v ČR?**

méně než 1 rok       1-2 roky       2-5 let       5-10 let       10 let a více

**31. Druh pobytu:**

- vízum do 90 dnů
- vízum nad 90 dnů
- přechodný pobyt
- dlouhodobý pobyt
- trvalý pobyt
- azylant
- žadatel o mezinárodní ochranu
- doplňková ochrana
- občan ČR
- jiné .....



## **Děkuji Vám za vyplnění dotazníku!**

Na této straně můžete využít prostor k jakýmkoli doplněním, připomínkám či komentářům vztahujícím se k tomuto dotazníkovému šetření.

***Komentáře, připomínky:***

## Příloha č. 3 – Dotazník (kurdská mutace)

### Pirs (analîz) ji bo naskirina rola Komela kurdî

Xanima hêja, ciwamêrê hêja,

ez van pirsan (analîzê) didim pêş we ji bo naskirina rola Komela kurdî di jiyana Kurdên li Komara çîk.

**Ermanca** van pirsan eve:

- a) naskirina biserkevtina Komela kurdî û nerîna endamên Kmoelê li ser wê.
- b) naskirina civata kurdî li Komara çîk û bi taybetî bikaranîna kûltûra kurdî.
- c) naskirina tevlihebbûna civata kurdî di civaka çîkî de.

Ji **encamên vê analîzê** ez bi hêvîme, ku wê alîkariya min bikin, ji bo ez naskim bê bi çî awayî Komela kurdî kar dike, kesên endam çî hêvya jê dikin û çawa Komele van hêvya bi cih tîne, û herweha Komele çî rolê dilîze di prosesa întegrasyona Kurdan di civaka çîkî de.

Encamên vê analîzê wê tenê bibin bingeş ji bo karê dîplomê di mijara „Rola Komela kurdî di prosesa întegrasyona Kurdan di civaka çîkî de“.

**Analîz veşartîye (anonîme).**

Dagirtina van pirsan gerek zêdî 30 deqan dirêj neke.

Ez bawerim, ku hunê demê bibînin ji bo dagirtina analîzê û ez sipasya we dikim ji bo hevkarîyê.

### **Gav ji bo dagirkirinê**

Bersiva xwe li cem hin pirsan îşaret bikin bi tîpa X (di cara bitikîne di verzyona elektrônî de). Li ser hin pirsan dibe zêdî bersivekê hebe, ev yek wê di tekstê de nivîsandîbe. Li ser hin pirsan tû dikare bi gotinê xwe bersiv bide, fermo nerîna xwe bi kurtayî binîvisîne.

### **Termîna vegerandina analîzê**

Ezê kêfxweş bim ji bo vegerandina analîza dagirtî ji bo e-maila: [daniela.pettrichova@seznam.cz](mailto:daniela.pettrichova@seznam.cz) ta 28.2.2011. Bi rengê namê bişînin vê adrêse: Poradna pro integraci, Velká Hradební 33, 400 01 Ústí nad Labem herweha ta 28.2.2011. Analîzan hûn dikarin herweha li adresa Komela kurdî bihêlin (Panská 1, Praha).

**Mgr. Daniela Pettrichová**

studentka Fakulty humanitních studií Univerzity  
Karlovy  
Studia občanského sektoru

e-mail: [daniela.pettrichova@seznam.cz](mailto:daniela.pettrichova@seznam.cz)  
tel. 732 827 177

**A: Komela kurdî**

**1. Tû endame di Komela kurdî de?**

- ERÊ
- NA

**2. Eger erê ji kerema xwe re binîvisîne ji kengî de:** \_\_\_\_\_

**3. Karê te çiyê di Komelê de:**

- endamê normal
- xwedî fûnksyon (di Komîta birêvebir de)

**4. Te çawa bihîst bi Komelê? (tû dikare zêdî bersivekê hilbijêre)**

- endamên Komelê
- di riya hevalan de, yê ne endamin di komelê de
- organîzasyonên nedewletî
- saziyên dewletê
- înternet
- rêk din: .....

**5. Ji ber çî tû cara yekem hat Komela kurdî?**

- bê sedem
- pêdviya şîretekê yan çareserkirina rewşa xwe
- xwestina hevdîtîne bi hemwelatîyê xwe re
- vexwendina çalakîk Komelê
- sedemin din: .....

**6. Ez tîm Komela kurdî ji ber:**

**(heger tû zêdî bersivekê hilbijêre, ji kerema xwe re wan numere bike li gora giringbûna wan, 1- herî giring, 5- herî kêr giring)**

- alîkariya min dike ji bo çareserkirina problêmên min
- bêhtir problêmên Kurdên koçber nas dike û dikare serpêhatiyên xelkin din şanî min bide
- li wir hevalê min hene (derfeteke ji bo hevdîtîne)
- ez dixwazim alîkariya hemwelatîyê xwe bikim
- sedemin din: .....

**7. Bi kîjan ji van aktîvîtan (çalakiyan) Komele radibe?**

- servîsên ji bo stendina nasnamê
- şîretên qanûnî
- wergirandinê
- şîretên sosyalî
- şîretên tîcaretê
- servîsên xwendinê (kursên zimanê çîkî)
- şîretên ji bo kar
- şîretên malbatî
- şîretên ji bo cihmanê
- şîretên tenduristî
- formûlasyona berjewendî û pêdviyên civata Kurdan (lobî)
- avakirina civata Kurdî
- cihgirtina civata Kurdî ji bo çêkirina siyasetan û karên wan
- programên kûltûrî (pêşangeh, leystkên tiyatro, mûzîk, ahengên cejnan)
- lipêşxistina rewşa ekonomî ya civata Kurdî
- berdewamkirina têkiliyan bi welatê zikmakî re (nûçeyên aktuel)

**8. Tû bi xwe bi hin ji van akîvîtan radibe?**

- ERÊ
- NA

**9. Eger erê, bi çi şeweyî?**

- bicihanîna çlakiyan yan servîsan
- emadekirina aktîv
- dana mijaran û ramanan
- beşdarbûna pasîv
- hin din .....

**10. Tû ta anha pêdviyê kîjan servîsê bûye yan li ser kîjan çalakiyan te kar kiriye?**

- şîretên qanûnî (babetên manê)
- wergerî
- şîret (cihman, saziyên dewletê, kar, xwendin û herweha)
- lipêşxistina berjewendiyên civata Kurdî
- avakirina civata Kurdî
- çalakiyên kûltûrî (pêşangeh, ahengên cejnan)
- agahdarkirina raya giştî (çalakî ji bo raya giştî, semînar, gotar ji bo rojnameya)
- berdewamkirina têkiliyan bi welatê zikmakî re (nûçeyên aktuel)
- hin din .....

11. Heger tû anha alîkariyê ji Komela kurdî dixwaze, di kîjan waran de ye?

.....  
.....  
.....  
.....  
.....  
.....

12. Tû hin servîsin din yan çalakîn din dixwaze?

- ERÊ  
 NA

13. Eger erê, kîjan?

.....  
.....  
.....  
.....

14. Ji kerema xwe re, van karan (1-9) numere bike, li gora giringbûna wan, gerek Komela kurdî bi kîjan rabe?

- \_\_\_\_\_ ahengên cejnan, tradîsyon  
\_\_\_\_\_ şanîkirina kûltûra kurdî ji bo raya giştî ya çîkî  
\_\_\_\_\_ agahdarbûna civaka çîkî bi Kurdan  
\_\_\_\_\_ karê siyasî, lobî (daxwyakirina pêdviyên civata kurdî)  
\_\_\_\_\_ avakirina civata kurdî (lidarxistina têkiliyan bi hemwelatiyan re)  
\_\_\_\_\_ lidarxistina têkiliyan bi welatê zîkmakî re (înfomasyon li ser rewşê, matêryal bi zimanê kurdî)  
\_\_\_\_\_ şîretkirin, çareserkirina problêmên aktuel  
\_\_\_\_\_ wergirandin  
\_\_\_\_\_ hindin .....

15. Ji te re giringe, ku li Komara çîk Komela kurdî karê xwe bike, yan jî organîzasyonêk din ji bo kar û barê koçberên kurd?

- sedîsed dipejirînim       bêhtir dipejirînim       bêhtir napejirînim       sedîsed napejirînim

Li vir tû dikare çi tiştê girêdayî bi karê Komela kurdî ve binîvisîne

.....  
.....  
.....

**B: Têkilî bi hemwelatiyan û bi kûltûra kurdî re**

**16. Çendî ji bo te girînge mana tradîsyon, kûltûra te ya zikmakî?**

- gelekî girînge
- bêhtir girînge
- bêhtir negirînge
- negirînge

**17. Ji kûltûra xwe ya zikmakî ez bi vana radibim (tû dikare zêdî bersivekê hilbijêre)**

- ziman
- pîrozkirina cejnan
- ol
- xwarin
- cil
- hin din .....

**18. Ji kerema xwe re binîvisîn tû her çiqasî bi van karan radibe.**

- 1=5-7 rojan di heftiyê de
- 2 =2-5 rojan di heftiyê de
- 3=1 rojê di heftiyê de
- 4=2-3 roja di mehê de
- 5= kêman caran
- 6 =tucaran

hevkarî di çalakiyên organizasyon û komên hemwelatî	1	2	3	4	5	6
bicihanîna tradîsyonên kûltûrî yên welatê te, çêkirina xwarinên netewî,....	1	2	3	4	5	6
çalakiyên olî	1	2	3	4	5	6
temaşekirina televizyonê/ DVD bi zimanê zikmakî	1	2	3	4	5	6
xwendina rojname û magazînên welatê te, malperên înternetê	1	2	3	4	5	6
serdanên nasan, xwedîyan, hemwelatiyan, jiyana civakî	1	2	3	4	5	6

**19. Têkiliyên te bi Kurdên li Komara çik dijîn hene?**

- herroj  çend caran di heftiyê de  1 carê di heftiyê de  1carê her 14 rojan
- 1 carê di mehê de  kêmtirî 1 carê di mehê de  tucarî

**20. Tû bi şeweyeke aktîv digere li kontaktê Kurdin din?**

- ERÊ
- NA

**21. Çawa tû van kontakta dibîne? (tû dikare zêdî bersivekê hilbijêre)**

- Komela kurdî
- heval
- organîzasyonên nedewletî (wek OPU, SOZE, CIC, PPI, SIMI, ..)
- saziyên dewletê
- kempên azûlê
- hin din.....

**22. Li kur tû bêhtir bi Kurdan re dicive?**

- prîvat
- kar
- Komela kurdî
- hin din .....

**C: Civaka çîkî**

**23. Têkilî bi Çîkan re di warê hevaltiyê de**

- bêhtir dibin
- wek xwe ne
- kêmtir dibin

**24. Li kur bêhtir tû têkiliyan bi Çîkan re dikin?**

- prîvat
- kar
- dibistan
- restaurant, qehwe, bar, konsert, cihê sporê
- saziyên dewletê, dukan û hin cihên din yê giştî
- hin din .....

**25. Kîjan tradîsyonê kûltûrî bêhtir hatine guhertin piştî hatina te ji bo Komara çîk?  
ji kerema xwe re numere bike , 1- herî bêhtir, 6- herî kêmtir**

- \_\_\_\_\_ ziman
- \_\_\_\_\_ pîrozkirina cejnan
- \_\_\_\_\_ ol
- \_\_\_\_\_ xwarin
- \_\_\_\_\_ cil
- \_\_\_\_\_ hin din .....

**26. Ji kerema xwe re binîvisîne tû her çiqasî bi van karan radibe.**

1=5-7 rojan di heftiyê de  
2=2-5 rojan di heftiyê de  
3=1 rojê di heftiyê de

4=2-3 roja di mehê de  
5 =kêm caran  
6 =tucaran

hevkarî di çalakiyên organizasyon û komên çikî de	1	2	3	4	5	6
bicihanîna tradîsyonên kûltûrî yê dewleta çikî, çêkirina xwarinên netewî,....	1	2	3	4	5	6
çalakiyên olî	1	2	3	4	5	6
temaşekirina televizyonê/ DVD bi zimanê çikî	1	2	3	4	5	6
xwendina rojname û magazînên çikî, malperên înternetê	1	2	3	4	5	6
serdanên nasên çikî, jiyana civakî	1	2	3	4	5	6

**D: Înformasyonên bingehî**

27. Cinsê te Mêr  Jin

28. Temenê te

15-18 sal       18-26 sal       27-35 sal       35-45 sal       45 û bêhtir

29. Welatê zikmakî: .....

30. Ev çiqas çêbûye tû li Komara çik dijî?

kêmtirî 1 salê       1-2 sal       2-5 sal       5-10 sal       10 sal û bêhtir


31. Tîpa manê

- vîza ta 90 rojî
- vîza zêdî 90 rojî
- mana kurt
- mana dirêj
- mana herdemî
- azûl
- daxwazê parastina navnetewî
- parastina netemamî
- hemwelatîyê Komara çik
- hin din.....



**Ez sipasya we dikim ji bo dagirtina vê analîzê!**

Li ser vê rûpelê tû dikare çî tiştê girêdayî bi vê analîzê binivîsîne:

A large, empty rectangular box with a thin black border, intended for the user to write their response to the prompt above.

## Příloha č. 4 – Dotazník (arabská mutace)

### استبيان حول دور الجمعية المدنية الكردية (KOM-KURD)

اعزائي السادة، اعزائي السيدات،  
نقدم لكم هذا الاستبيان الموجه لدور الجمعية المدنية الكردية (KOM-KURD) عن معيشة الاكراد المقيمين في جمهورية التشيك  
اهداف هذا الاستبيان هي :

- تحديد عمل و دور الجمعية الوطنية الكردية (KOM-KURD) وبما في ذلك رؤية العضو لها
- رسم خريطة للمجتمع الكردي في جمهورية التشيك مع التأكيد على المحافظة على الثقافة الكردية
- تحديد العلاقة بين المجتمع الكردي و المجتمع التشيكي

بعد الإجابة على متطلبات الاستبيان اتوقع بأن الاستبيان سيساعدني على فهم كيفية عمل الجمعية المدنية الكردية (KOM-KURD) و  
ماذا يتطلع العضو من الجمعية و كيف تعمل الجمعية على تلبية هذه التوقعات, و في نفس الوقت ما هو الدور الذي ستلعبه الجمعية في  
دمج التكامل الكردي في المجتمع التشيكي.

الاجوبة على الاستبيان سوف تستخدم فقط كأساس لمشروع لشهادة الدبلوم لموضوع ,, دور الجمعية المدنية الكردية (KOM-KURD)  
في دمج التكامل الكردي في جمهورية التشيك ,,

الاستبيان سيكون مجهول الاسم  
تعبئة الاستبيان لا تستغرق اكثر من 30 دقيقة .

اعتقد بأنكم ستجدون الوقت الكافي لملئ الاستبيان, و مقدما شكرا لتعاونكم

### دلائل ارشادية

اجابتم على السؤال الاختياري تكون بالتعليم عليه بأشارة الاكس x على الجواب المخصص ( او بالطق المزدوج على المربع  
الرمادي في النسخة الالكترونية) او بتعليم الجواب المختار. في بعض الاسئلة تستطيع ان تختار اكثر من جواب, وهذه الاسئلة سيشار  
لها في نص السؤال. في بعض الاسئلة تستطيع الجواب بعبارتك الخاصة, الرجاء كتابة رأيكم باختصار.

### المدة المحددة لأعادة و تسليم الاستمارة

سأكون ممنونة بأستعادة الاستمارة المكتملة على البريد الالكتروني التالي [pettrichova@seznam.cz](mailto:pettrichova@seznam.cz) الى تاريخ 28 ايار 2011.  
في حالة ارسالها عن طريق البريد العادي ارجو ارسالها على العنوان التالي الى تاريخ 28 ايار 2011  
Poradna pro integraci, Velká Hradební 33, 400 01 Ústí nad Labem .  
تستطيعون ترك الاستمارة في مبنى الجمعية المدنية الكردية (KOM-KURD) (Panská 1, Praha)- حيث سيكون له صندوق بريد  
خاص.

**Mgr. Daniela Pettrichová**

studentka Fakulty humanitních studií Univerzity Karlovy  
Studia občanského sektoru

e-mail: [daniela.pettrichova@seznam.cz](mailto:daniela.pettrichova@seznam.cz)

tel. 732 827 177

العنوان أ : الجمعيات المدنية الكردية (KOM-KURD)

1. هل انت عضو في الجمعية المدنية الكردية (KOM-KURD) ؟

نعم   
لا

2. إذا كان الجواب نعم, الرجاء ان تحدد المدة الزمنية : \_\_\_\_\_

3. ما هو دورك(وظيفتك) في الجمعية :

عضو عادي   
وظيفة ادارية (مثال. لجنة ادارية)

4. كيف علمت عن الجمعية ؟ ( ممكن اكثر من جواب )

عن طريق عضو في الجمعية   
عن طريق اصدقاء ليسوا اعضاء في الجمعية   
عن طريق منظمة غير ربحية   
مؤسسة حكومية   
الانترنت   
شئ اخر .....

5. ما هو سبب قدومكم لأول مرة للجمعية الوطنية الكردية (KOM-KURD) ؟

فضول   
الحاجة الى نصيحة او بعض الحلول لاوزاعي   
الرغبة في مقابلة بعض المواطنين (من الوطن)   
دعوة من الجمعية   
شئ اخر .....

6. اذهب الى الجمعية المدنية الكردية (KOM-KURD) لأنه :  
(في حالة اختياركم اكثر من خيار نرجوا ان تحددوا اختياراتكم بحسب الاهمية بالترقيم من 1 الى 5  
رقم 1 الاكثر اهمية و رقم 5 الاقل اهمية)

يساعدني في حل مشاكلي   
لانه الاكثر توجيه لمشاكل المهاجرين الاكراد و يستطيع ان يعطيني تجارب الاشخاص الذين لديهم نفس المشكلة   
لدي هنا اصدقائي   
اريد مساعدة مواطنيني   
شئ اخر .....

7. اي من الانشطة التالية تتعامل بها الجمعية ؟

- |  |                          |
|--|--------------------------|
| خدمات المرشدين للحصول على المواطنة                                     | <input type="checkbox"/> |
| استشارة قانونية (الشؤون السكنية)                                       | <input type="checkbox"/> |
| الترجمة  | <input type="checkbox"/> |
| استشارة اجتماعية (ضمان, منافع مختلفة)                                  | <input type="checkbox"/> |
| استشارة تجارية   | <input type="checkbox"/> |
| خدمة التعليم (دورة اللغة التشيكية)                                     | <input type="checkbox"/> |
| استشارة توظيفية  | <input type="checkbox"/> |
| استشارة عائلية   | <input type="checkbox"/> |
| استشارة للسكن  | <input type="checkbox"/> |
| استشارة صحية   | <input type="checkbox"/> |
| الاهتمام بالتقارير و الحاجة للجماعة للعمل السياسي                      | <input type="checkbox"/> |
| البناء الاجتماعي   | <input type="checkbox"/> |
| التمثيل الاجتماعي للعمل السياسي في الإدارة و التطبيق                   | <input type="checkbox"/> |
| البرامج الثقافية و التراثية (معرض, عروض مسرحية, موسيقى, مهرجان, اعياد) | <input type="checkbox"/> |
| التممية الاقتصادية الاجتماعية  | <input type="checkbox"/> |
| المحافظة على التواصل مع البلد الاصلي (الاخبار و الاحداث الجارية)       | <input type="checkbox"/> |

8. هل انت مشارك في بعض هذه المشاركات ؟

- |     |                          |
|-----|--------------------------|
| نعم | <input type="checkbox"/> |
| لا  | <input type="checkbox"/> |

9. اذا الجواب نعم, ما هي الطريقة ؟

- |                          |                          |
|--------------------------|--------------------------|
| تنفيذ الانشطة او الخدمات | <input type="checkbox"/> |
| تحضير الانشطة            | <input type="checkbox"/> |
| اعطاء الحوافز و الافكار  | <input type="checkbox"/> |
| مشارك غير فعال           | <input type="checkbox"/> |
| شئ اخر .....             | <input type="checkbox"/> |

10. اي من الخدمات التالية ما زلت الى الان تستخدمها و اي من الانشطة انت مشارك بها ؟

- |  |                          |
|--|--------------------------|
| استشارة قانونية (الشؤون السكنية)                                 | <input type="checkbox"/> |
| الترجمة  | <input type="checkbox"/> |
| استشارة في ( السكن, التعليم, التوظيف, المستندات الخ.)            | <input type="checkbox"/> |
| تطوير الاهتمامات الاجتماعية                                      | <input type="checkbox"/> |
| البناء(التطوير) الاجتماعي  | <input type="checkbox"/> |
| عرض ثقافي (معرض, اعياد)  | <input type="checkbox"/> |
| معلومات للجمهور (عروض للجمهور, المحاضرات, مقالات اعلامية)        | <input type="checkbox"/> |
| المحافظة على التواصل مع البلد الاصلي (الاخبار و الاحداث الجارية) | <input type="checkbox"/> |
| شئ اخر .....   | <input type="checkbox"/> |

11. إذا ما زلتم الى الان تترددون(تذهبون) الى الجمعية المدنية الكردية (KOM-KURD) فما هي المسألة (القضية) التي تترددون لاجلها؟

.....  
.....  
.....

12. هل لديكم الرغبة و الاهتمام في خدمات و أنشطة اخرى ؟

نعم   
لا

13. اذا كان الجواب نعم فيماذا ؟

.....  
.....  
.....

14. الرجاء ان ترتب الأنشطة التالية من 1 الى 9 (واحد للدلالة على الاكثر اهمية و تسعة للدلالة على الاقل اهمية) بحسب حرصك على كيفية و رويتك للجمعية المدنية الكردية (KOM-KURD) ان تقدم :

- \_\_\_\_\_ الأعياد، التراث  
\_\_\_\_\_ تقديم عروض عن الثقافة الكردية للجمهور التشيكي  
\_\_\_\_\_ تقديم معلومات للجمهور التشيكي عن الاكراد  
\_\_\_\_\_ المشاركة السياسية  
\_\_\_\_\_ البناء الاجتماعي الكردي  
\_\_\_\_\_ وساطة التواصل مع البلد الاصلي (الاحبار عن الاوضاع، ادوات ولوازم اللغة الكردية)  
\_\_\_\_\_ الاستشارة و حلول للمشاكل الحالية  
\_\_\_\_\_ الترجمة  
\_\_\_\_\_ شئ اخر \_\_\_\_\_

15. هل من الضروري بالنسبة لك بأن تبقى الجمعية المدنية الكردية (KOM-KURD) تعمل او اي منظمة اخرى تهتم بشؤون المهاجرين الاكراد.

طبعاً اوافق  لا اوافق  اوافق  طبعاً لا اوافق

ملاحظة

(هنا تستطيعون ان تذكروا اي شئ بما يخص بالأنشطة للجمعية المدنية الكردية (KOM-KURD)).

.....  
.....  
.....  
.....

**العنوان ب : العلاقة بين المواطنين الاكراد و الثقافة الكردية**

16. هل من الاهمية بالنسبة لك المحافظة على العادات و القيم و الثقافة الاصلية لوطنك ؟

- مهم جدا
- مهم
- قليل الاهمية
- غير مهم

17. من ثقافتك الاصلية التي تحافظون عليه في جمهورية التشيك هي :

- اللغة
- احتفالات الاعياد
- الدين(العبادات)
- الطعام
- الملابس
- شئ اخر .....

18. في الجدول التالي من فضلك ان تحدد كم عدد المرات التي تقضونها في الانشطة التالية.

الرقم 1 يعني 5-7 ايام في الاسبوع  
الرقم 2 يعني 2-5 ايام في الاسبوع  
الرقم 3 يعني يوم واحد في الاسبوع  
الرقم 4 يعني 2-3 ايام في الاسبوع  
الرقم 5 يعني نادرا  
الرقم 1 مطلقا

6	5	4	3	2	1	المشاركة في منظمة و مجموعة الانشطة الوطنية
6	5	4	3	2	1	ممارسة العادات و التقاليد الثقافية, طهو الطعام الوطني ... الخ
6	5	4	3	2	1	الانشطة الدينية و توجهاتها
6	5	4	3	2	1	متابعة و مشاهدة التلفاز و الافلام باللغة العائلية
6	5	4	3	2	1	قراءة الصحف و المجلات الوطنية و صفحات الانترنت
6	5	4	3	2	1	ممارسة الحياة الاجتماعية او زيارة المعارف او الاقارب او المواطنين

19. الدوام على التواصل مع الاكراد الذين يعيشون في جمهورية التشيك ؟

- كل يوم
- عدة مرات في الاسبوع
- مرة في الاسبوع
- مرة كل 14 يوم
- مرة في الشهر
- اقل من مرة في الشهر
- مطلقا

20. هل تبحثون عن اتصال فعال مع اكراد اخرين ؟

- نعم
- لا

21. عن طريق من تحصلون على هذا الاتصال (ممكن اكثر من جواب)

- الجمعية المدنية الكردية
- اصدقاء
- منظمة غير ربحية (مثل: OPU, SOZE, CIC, PPI, SIMI)
- مكتب حكومي
- مخيم اللاجئين
- شئ اخر .....

22. في اي محيط (بيئة) على الاغلب تتقابلون مع الاكراد؟

- اماكن خاصة
- اماكن العمل
- الجمعية الوطنية الكردية
- شئ اخر .....

العنوان ج : المجتمع التشيكي

23. مقدار علاقات الصداقة مع التشيكيين

- في تكاثر
- نفس المقدار
- في انخفاض

24. في اي محيط (بيئة) على الاغلب تتواصلون مع التشيكيين؟

- اماكن خاصة
- اماكن العمل
- المدرسة
- المطعم, المقهى, نادي, الحفلات, ملعب رياضي
- مكتب حكومي, محلات تجارية, اماكن عامة
- شئ اخر .....

25. ما هي العادات الثقافية الاكثر تغيرا بعد قدومكم الى جمهورية التشيك؟

رتب حسب الارقام من الاكثر رقم 1 الى الاقل رقم 6

- اللغة \_\_\_\_\_
- احتفالات الاعياد \_\_\_\_\_
- الدين (العبادات) \_\_\_\_\_
- الطعام \_\_\_\_\_
- الملابس \_\_\_\_\_
- شئ اخر ..... \_\_\_\_\_

26. في الجدول التالي من فضلك ان تحدد كم عدد المرات التي تقضونها في الأنشطة التالية.

الرقم 1 يعني 5-7 ايام في الاسبوع  
الرقم 2 يعني 2-5 ايام في الاسبوع  
الرقم 3 يعني يوم واحد في الاسبوع  
الرقم 4 يعني 2-3 ايام في الاسبوع  
الرقم 5 يعني نادرا  
الرقم 1 مطلقا

6	5	4	3	2	1	المشاركة في منظمة و مجموعة الأنشطة التشيكية، نادي رياضي.
6	5	4	3	2	1	ممارسة العادات و التقاليد الثقافية التشيكية، طهو الطعام الوطني ... الخ
6	5	4	3	2	1	متابعة و مشاهدة التلفاز و الافلام باللغة التشيكية
6	5	4	3	2	1	قراءة الصحف و المجلات التشيكية و صفحات الانترنت
6	5	4	3	2	1	ممارسة الحياة الاجتماعية او زيارة المعارف التشيكيين

العنوان د : البيانات الاساسية

27. الجنس

انثى

ذكر

28. العمر

18-15 سنة 26-18 سنة 35-27 سنة 45-35 سنة 45 سنة و اكثر

29. البلد الاصلي .....

30. كم المدة الزمنية التي اقمتموها في جمهورية التشيك ؟

اقل من سنة 2-1 سنتان 5-2 سنوات 10-5 سنوات 10 سنوات و اكثر

31. نوع الإقامة :

فيزا مدة 90 يوم

فيزا اكثر من 90 يوم

اقامة مؤقتة

اقامة طويلة الاجل

اقامة دائمة

لاجئ

طلب حماية دولية

حماية تامة

مواطن تشيكي

شئ اخر



## نشكركم على تعبئة الاستمارة

على هذه الصفحة تستطيعون ان تستخدموا المكان المخصص التالي لاضافة اي تعليقات او ملاحظات تخص هذه الاستمارة

التعليقات و الملاحظات :

## Příloha č.5 – Petice

Petice podle § 1 zákona č. 85/1990 Sb., o právu petičním, za pomoc proti porušování lidských práv kurdských žadatelů o azyl. Za petiční výbor: Ing. Rachid Khalil, Nedbalova 43, 415 01 Teplice, [k.rashid@seznam.cz](mailto:k.rashid@seznam.cz), Mgr. Vít Černý, Gorazdovo nám. 5, 67401 Třebíč, [vit.cerny@seznam.cz](mailto:vit.cerny@seznam.cz), Darina Rullová, Husova 786, 735 81 Bohumín, [darina@studio-illios.cz](mailto:darina@studio-illios.cz)

Petice podle § 1 zákona č. 85/1990 Sb., o právu petičním

Úřad vlády České republiky  
Předseda vlády České republiky RNDr. Petr Nečas  
nábřeží Edvarda Beneše 4  
Praha 1 - Malá Strana 118 01

Úřad vlády České republiky  
Ministr vnitra Radek John  
nábřeží Edvarda Beneše 4  
Praha 1 - Malá Strana 118 01

Vážený pane premiére,  
Vážený pane ministře,

Obracíme se na Vás, abychom vyjádřili své znepokojení nad porušováním lidských práv, jemuž jsou vystaveni kurdští žadatelé o mezinárodní ochranu v uprchlickém táboře v Kostelci nad Orlicí. Zároveň Vás chceme upozornit na neadekvátní a zdlouhavé azylové řízení a na nevyhovující a nedůstojné životní podmínky pro dotyčné v tomto táboře.

Většina žadatelů již několikrát žádala o udělení mezinárodní ochrany v ČR. Jejich budoucnost však zůstává delší dobu nejistá, což je nejen velmi stresující, ale zároveň to ztěžuje proces integrace do české společnosti.

Situace v zemi původu donutila tyto lidi odejít. Od jejich odchodu se podmínky nezměnily a jejich obavy oprávněně přetrvávají. Případný návrat je může vystavit ještě větším represím, nebo dokonce znamenat podepsání si vlastního rozsudku smrti. Za dobu čekání na rozhodnutí si zde někteří žadatelé vybuodovali nové sociální vazby, osvojili si určitou znalost místního jazyka, porodili děti, našli si legální zaměstnání.

Zároveň Vás chceme upozornit na nevyhovující a nedůstojné životní podmínky v pobytovém středisku pro žadatele o mezinárodní ochranu v Kostelci nad Orlicí. Humanitární situace sedmi rodin, které pobývají v tomto středisku, je velice špatná. Např. šestičlenná rodina obývá jednu malou místnost, což je v rozporu se základními hygienickými zásadami, nemluvě o negativním psychickém dopadu na všechny členy, především děti.

Proto Vás žádáme, abyste se zabývali případy kurdských žadatelů, učinili kroky vedoucí ke zkrácení řízení o mezinárodní ochraně a pomohli zlepšit podmínky v daném pobytovém středisku. Budeme rádi, pokud umožníte žadatelům důstojně a co nejdříve nastartovat nový život v zemi, která se pro ně stane záchranou a novým domovem.

Petiční výbor ve složení:

Ing. Rachid Khalil, Nedbalova 43, 415 01 Teplice, [k.rashid@seznam.cz](mailto:k.rashid@seznam.cz)  
Mgr. Vít Černý, Gorazdovo nám. 5, 67401 Třebíč, [vit.cerny@seznam.cz](mailto:vit.cerny@seznam.cz)  
Darina Rullová, Husova 786, 735 81 Bohumín, [darina@studio-illios.cz](mailto:darina@studio-illios.cz)

Kontaktní adresa za petiční výbor:

Ing. Rachid Khalil, Nedbalova 43, 415 01 Teplice, tel: 608 280 262, [k.rashid@seznam.cz](mailto:k.rashid@seznam.cz)



## Příloha č. 6 - Fotografie

Obrázek č. 1 – Schůze Kurdského občanského sdružení, 2.3.2010



Obrázek č.2 – Schůze Kurdského občanského sdružení, 7.11.2010



Obrázek č. 3 – Demonstrace zorganizovaná Kurdským občanským sdružením, 10.12.2010



Obrázek č. 4 – Demonstranté, 10.12.2010



Obrázek č.5 – Zahájení etnografické výstavy Divokým Kurdistanem, 5.3.2010



Obrázek č. 6 – Ukázka kurdské hudby jako součást zahájení výstavy, 5.3.2010



Obrázek č.7 – Vystoupení kurdské zpěvačky, 26.3.2011



Obrázek č.8- Oslava svátku Newroz, 26.3.2011



Obrázek č. 9 – Tradiční kurdský tanec, 26.3.2011



## SLOVNÍK DŮLEŽITÝCH POJMŮ A NÁZVŮ

---

**Integrace** je „oboustranný proces přizpůsobování, jak ze strany imigrantů a menšin, tak ze strany většinové společnosti, což vyžaduje aktivní angažovanost všech zúčastněných (Niessen, 2000, s. 13).“ Pro tuto práci je však definován především jako proces individuální volby, „kdy je zachován určitý stupeň kulturní integrity, zatímco ve stejnou dobu přistěhovalci usilují, jako členové etnokulturní skupiny, aby se stali nedílnou součástí větší společnosti (Berry, 2001, s. 619).“ Pro potřeby práce je tato definice vhodnější, neboť sleduje zkoumaný jev především z pozice imigrantské skupiny.

**Integrační politika** je soubor opatření, která směřují k podpoře procesu integrace přistěhovalců, tedy k jejich začlenění a přijetí do klíčových institucí, vztahů a pozic hostitelské společnosti (Boswick, Hermann, 2006 in Rákoczyová, Trbola, 2008).

**Koncepce integrace cizinců** – koncepční dokument schválený vládou České republiky, jenž vytyčuje oblasti a aktivity, na které je třeba se zaměřit při realizaci integrace cizinců do české společnosti.

**Občanská společnost** je „prostor svobodného občanského jednání a sdružování mezi rodinou, trhem a státem“ (Skovajsa, 2010, s. 62).

**Občanská společnost migrantů** jsou organizované skupiny, které reprezentují zájmy migrantů a působí mezi trhem, domácnostmi a státem (Fox, Rivera-Salgado, 2004; Bada, Fox, Selee, 2006 in Theodore, Martin, 2007). Organizace a sociální aktéři, kteří jsou součástí občanské společnosti migrantů, sdílí několik prvků (Theodore, Martin, 2007): jejich poslání směřuje k sociálním, ekonomickým a politickým zájmům ve prospěch migrantů; zapojují se do řady aktivit, které reflektují potřeby a zájmy migrantů (např. jazykové kurzy, právní poradenství pro migranty); podstatnou část klientely tvoří imigranti.

**Občanský sektor** je institucionalizovaná forma občanské společnosti.

**Sdružení migrantů** je občanské sdružení, které bylo založeno a je řízeno občany cizí státní příslušnosti nebo osobami cizího původu.

**Sociální integrace** je oblastí, která se týká uznání odlišnosti, konkrétní mezilidské komunikace a vzájemných vztahů imigrantů a majority na rovině skupinové i individuální (Tollárová, 2006).



## MEDAILON AUTORKY

---



Daniela Pettrichová se narodila 5.8.1984 v Chomutově. Vystudovala všeobecné gymnázium v Ústí nad Labem a v roce 2007 získala bakalářský titul na Fakultě sociálně ekonomické Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v oboru Sociální práce. V roce 2010 ukončila magisterské studium Sociální práce a sociální politiky na Západočeské univerzitě v Plzni. V diplomové práci se zabývala možnostmi překonávání sociokulturního handicapu africké minority v Ústí nad Labem.

V letošním roce dokončuje magisterský obor Studia občanského sektoru na Fakultě humanitních studií Univerzity Karlovy v Praze, jehož výsledkem je tato diplomová práce.

Od roku 2007 pracuje v nevládní neziskové organizaci Poradna pro integraci v Ústí nad Labem, kde začínala na pozici komunitní pracovnice. Nyní pracuje na pozici vzdělávacího pracovníka. Přípravuje jazykové kurzy pro děti, projektové dny do škol, lektoruje kurzy pro učitele základních a středních škol a podílí se na vytváření metodických materiálů.

Ve volném čase se věnuje házené, ráda běhá a čte historické romány.

## REJSTŘÍK

---

- advokační funkce, 32
- budování komunity, 32, 63
- diaspora, 41
- funkce, 4, 9, 27, 30, 31, 32, 35, 82, 83, 84, 87, 89, 94
- integrace, 4, 8, 9, 11, 13, 14, 15, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 32, 34, 35, 47, 49, 58, 63, 69, 80, 81, 83, 84, 85, 86, 87, 89, 90, 94, 96, 98, 100
- integrační politika, 13
- KOM-KURD, 43, 44, 45, 49, 54, 76, 88, 89, 91
- komunita, 25, 47, 54, 93
- Koncepce integrace cizinců, 14
- Kurdové, 4, 9, 32, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 48, 51, 52, 53, 57, 59, 60, 66, 69, 71, 73, 75, 76, 78, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 1
- Kurdské občanské sdružení, 81, 90
- migrace, 4, 8, 9, 11, 24, 32, 36, 38, 41, 92, 93, 94, 95
- Newroz, 43, 45, 50, 65, 68, 74, 75, 76
- občanská společnost, 12, 95, 36
- občanská společnost migrantů, 12, 36
- občanské sdružení, 4, 9, 10, 15, 17, 19, 24, 43, 47, 50, 56, 59, 65, 67, 68, 69, 71, 75, 76, 80, 81, 84, 86, 87, 89, 90, 91
- občanský sektor, 4, 11, 12, 17, 19, 20, 26
- organizace migrantů, 28, 32, 33
- role, 9, 14, 20, 23, 24, 27, 32, 34, 47, 49, 61, 64, 66, 67, 83, 88, 89
- sdružení migrantů, 28, 30, 33, 34
- servisní funkce, 32
- sociální integrace, 22, 36